

WILHELM TELL

DRAMĂ

In românește de VERONICA
PORUMBACU

PERSOANELE

HERMANN GESSLER, *pîrcălabul cantoanelor*

Schfvytz și Uri

~~Alina~~ ~~Unikent~~ ~~Schubert~~

WERNER, *baron de Attinghausen, căpitan An ceată*

ULRICH DE RUDENZ, *nepotul său WERNER*

STAUFFACHER ITEL REDING KONRAD HUNN HANS DE

LA MAUER JORG DE LA FERMĂ ULRICH FIERARUL JOST

DIN WEILER WALTHER FCRST WILHELM TELL

ROSSELMANN, preot PETERMANN, paracliser KUONI,

cioban WERNI, vînător RUODI, pescar ARNOLD DIN

MELCHTHAL KONRAD BAUMGARTEN MEIER DIN

SARNEN STRUTH DIN WINKELRIEB KLAUS DE LA FLCE

BURKHARDT DIN BtJHEL ARNOLD DIN SEWA

PFEIFER DIN LUTJER A
 KUNZ DIN GERSAU
 JENNI, *tinăr pescar*
 SEPPI, *tinăr cioban*
 GERTRUD, *soția lui Stauffacher*
 HEDWIG, *soția lui Tell, fiica lui First*
 BERTHA DE BRUNECK, *o moștenitoare bogată*
 ARMGARD
 MECHTHILD .
 ELSBETH
 HILDEGARD
 WALTHER } *băieții lui Tell*
 WILHELM }
 FRIESSH ARDT) *mercenari*
 LEUTHOLD)
 RUDOLF HARRAS, *comisarul lui Gessler*
 JOHANNES PARICIDUL, *duce de Suabia*
 STISSI, *jitar*
 STIER DIN URI
 UN MESAGER ÎMPĂRĂTESC
 VĂTAFUL
 MEȘTERUL PIETRAR, *calfe și salahori* CRAINICI
 CĂLUGĂRI *din Ordinul Mizericordiei*
Călăreți de-ai lui Gessler și de-ai lui Landenberg,
mulți țărani, bărbați și femei, din cele patru

cantoan

ACTUL I N T U

S C E N A   i

Un mal înalt, stîneos, al Lacului celor patru cantoane; dincolo de lac se vede cantonul Schwytz. Lacul face un golf; nu departe de ţărm se află o colibă; un tînăr pescar porneşte cu luntrea. De cealaltă parte a lacului se întind covoarele verzi ale păşunilor, Bătele şi fermele din Schwytz, puternic luminate de soare. La stînga spectatoului se văd piscurile muntelui Haken, încununate de nori; la dreapta, departe în fund, se zăresc Munţii Gheţarilor. încă înainte de ridicarea cortinei se aude cîntec de corn ciobănesc şi dangăt armonios de tălăngi, care continuă o vreme şi la scenă deschisă.

TINĂRUL PESCAR (*cîntă în luntre, pe*

melodia „Cornului ciobănesc”)

îmbie la scaldă al lacului val... Băiatul ce doarme pe verdele-i mal

Aude un vîers
Ca flautul, blînd,
Ca voci îngereşti
Din rai răsunînd,

Ce-1 scoală din somnu-i cu vraja lor caldă. Iar apa-
nspumată ce pieptul i-1 scaldă
    îl cheamă din fundu-i:
    „Copile, mi-ești drag!
    Pe cel ce adoarme-n
    Adâncuri îl tragi”

CIOBANUL

*(sus pe munte; variație pe melodia „Cornului
ciobănesc”)*

Bun rămas, voi, pășuni
Mîngiate de soare!
E toamnă. Păstorii
    încep să coboare. La vale plecăm și ne-
ntoarcem în   mai, Cînd glia-și îmbracă-nfloratul
ei strai, Cînd cîntec de cuc răsună-n pădure Și
limpezi izvoare susur'ușure.
    Bun rămas, voi, pășuni
    Mîngiate de soare 1
    E toamnă. Păstorii
    încep să coboare.

VINĂTORTJ L

(apare pe culmea stîncii dîmpotrivă)

Tăriile tună, se clatină punți; Zîbind vînătorul,
prin rîpi și pe munți, Pășește voios
                    7   7
Peste cîmpuri de gheață, Ce n-au primăvară Nici
flori, nici verdeață. Se uită prin marea de ceață
arcașul, Dar nu recunoaște în vale orașul. Doar
printr-o fereastră De nori, se străvede Sub pînza de
neguri Cîmpia cea verde.
*(Peisajul își schimbă înfățișarea: se aud munții trosnind
înăbușit: umbrele norilor alunecă în goană pe pămînt.
Ruodi, pescarul, iese din coliid: Werni, vinălorul,
coboară de pe siînă. Kitoni, ciobanul, intră în scenă cu
șîșlarul pe umăr. Stppi, ajutorul lui, îl urmează.)*

RUODI

Mai iute, leagă luntrea, Jenni! Vine
Stnpînul sur și bubuie lavina;
Sus, Piscul Basmelor își pune scufa;
Din văgăună suflă rece vîntul;

Nu prinzi de veste, și aci-i furtuna.

KUONI

Luntrașe, vine ploaia. Miei mei Pasc lacom și
dulăul scurmă țărna.

WERNI

Sar peștii-n sus din apă ; lișița
Se dă la fund. Ce vifor se pornește!

KUONI (*către ajutorul lui*) Ia seama, Seppi, n-
a fugit vreo vită?

SEPPI

Pe Roșea o cunosc eu după dangăt. **KUONI**

Atunci sînt toate; numai ea-i hoinară. **RUODI**

Măi, baciule, ai strașnice tălângi! **WERNI**

Și vite mîndre! Sînt a' dumitale?

KUONI

Nu-s bogătan. Îs a' Iui Attinghausen, Stăpînu-meu.
El mi le-a dat pe seamă.

RUODI

Ce bine-o prinde clopotul pe Roșea! **KUONI**

Ea știe că-n cireadă-i fruntea frunții! De-i iau
talanga, nu mai vrea să pască.

RUODI

Doar nu-ți închipuiești c-o vită proastă... **WERNI**

Nu spune-așa! Și-o vită are minte. O știm *noi*,
vînători de căprioare: Cînd pasc, una din ele stă de
pază. Ciulind urechea, ea le dă de veste C-un țipăt,
cînd zărește-un vînător.

RUODI

(*către cioban*)

Cobori în sat?

KUONI Gătirăm pășunatul.

WERNI

Drum bun, ciobănel

KOUNI

Bun și dumitale! Că
drumu-n sus nu-i fără de primejdii 1

RUODI .

Ia uite, cineva sosește-n goană.

WERNI

Da, îl cunosc. Baumgarten, din AlzeLlen.
(*Konrad Baumgarten dă buzna, abia trăgându-gi
suflul.*)

BAUMGARTEN Luntrașe, pentru
dumnezeu, dă-mi luntreai

RUODI Da'

ce-i atîta grabă?

BAUMGARTEN

Hai, dezleag-o! Mă
scapi de moarte! Du-mă dincolo!

KUONI

Ce-ai omule?

WERNI

Cine te fugărește?

BAUMGARTEN (*către pescar*) *Acuși* sosesc. Mai
iute! Pîrcălabul Trimis-a călăreții lui pe urma-mi, Și
sînt pierdut, dacă le cad în mîmă,

RUODI

Ești urmărit de călăreți? De ce?

BAUMGARTEN întîi scăpați-mă ș-apoi vă spun,

WERNÎ

Văd că ești plin de sînge. Ce-ai făcut?

BAUMGARTEN La Rossberg,
pîrcălabul de cetate...

KUONI

A, Wolfenschiessen! El te-urnărește?

BAUMGARTEN Nu, nu de el mi e teamă. L-am ucis.

TOȚI

(dîndu-se înapoi, cu spaimă) Te ierte cel-de-sus! Cum ai putut...?

BAUMGARTEN

La fel ar fi făcut .orice om slobod. Eram în dreptul meu. El a-ncercat S-o necinstească pe nevastă-mea.

KUONI

Cum, cinstea ți-a pătat-o pîrcălabul?

BAUMGARTEN

Ba numai Dumnezeu și barda mea Zădărnicit-au ticăloasa-i poftă.

WERNI

I-ai despicat cu barda scăfirlia?

KUONI

Hai spune-ne din fir în păr, ai vreme Pînă dezleagă luntrea de la țarm.

BAUMGARTEN

Eram la lemne, în pădure, cînd Veni soția-n goană, spăimîntată: în casa mea intrase pîrcălabul; îi porunci să-i pregătească-o baie Și îi ceru apoi ce nu se cade. Ea a scăpat, dînd fuga după mine.
M-am repezit așa cum mă aflam, Și-n baie l-am blagoslovit cu barda.

WERNI

Bine-ai făcut. Nu-i om să-ți bage vimSE **KUONI**

Tîlharull După faptă, și răsplată! Ce-a mai răbdat
norodu-n Unterwalden!

BAUMGARTEN

Dar s-a aflat. Acum sînt urmărit, Și doamne!
pierdem vremea stînd de vorbă. (*începe să tune.*)

KUONI

Luntrașe, hai și scapă-un om de treabă! **RUODI**
Nu pot, că se pornește vijelia. S-
aștepte, poate trece.

BAUMGARTEN

Doamne sfinte! Nu pot s-
aștept. Orice zăbavă-i moarte.

KUONI (*către pescar*) Te du cu dumnezeu și scapă-
un frate! Năpasta ar putea lovi pe-oricine.

(*Vuiete și tunete.*)

RUODI

Se umflă apa; vîntul s-a pornit. Nu pot vîsli cu
vijelia-n față.

BAUMGARTEN (*ti cuprinde genunchii cu*
brațele) îndură-te și domnul să-ți ajute!

WERNI

E-o viață-n joc. Luntrașe, fie-ți milă! **KUONI**
Nevastă are, și copii, acasă.

KUODI

Da' ce? Eu n-am o viață de pierdut? Și eu am ca și
el, copii, nevastă. Uitați-vă cum se izbesc vîrtejuri
Și apa se răscoală din adine. Aș vrea din toată inima
să-1 scap, Dar cum vedeți voi înșivă, nu pot!

BAUMGARTEN (*in genunchi*) Deci trebuie să cad în
mîini vrăjmașe. Deși văd țărmul mîntuirii-n față.
Acolo e l îl văd, îl văd cu ochii Și glasul meu răsună
pîn'la el. Și-aici e luntrea ce m-ar trece apa. Iar
eu, fără-ajutor, să pierd nădejdea!

KUONI Ia

uite, cine vine?

WERNI Tell din Burglen. (*Tell intră, cu arbaleta
pe umăr.*)

TELL

Aud că cere ajutor — da' cine-i?

KUONI

Un om de prin Alzellen. L-a ucis Pe pîrcălabul
regelui, din Rossberg, Pe Wolfenschiessen,
apărîndu-și cîntea. Călări vin zbirii stăpînirii-n
urmă-i; Se roagă de luntraș să-1 treacă apa;
Luntrașului i-e teamă de furtună.
Apoi și Tell e meșter la vîslit;
Să spună el: se poate trece-ori ba?

TELL

Orice cîtează omul la nevoie 1
(*Tunete puternice; apa se umflă.*)

RUODI

Eu singur să m-arunc în iadul ăsta? N-ar face-o nici
un om cu mintea-ntreagă.

TELL

Viteazul nu gîndește-ntîi la ell
Zi: doamne-ajută 1 Sai, și scapă omul!

RUODI

La adăpost în port, ușor dai sfaturi! Ici, luntrea,
colo apa; ia.și-ncearcă!

TELL

Talazul s-ar putea milostivi Dar
pîrcălabul, niciodată.

CIOBANI ȘI VÎNĂTORUL Scapă-1!

Scapă-11

RUODI

Nici pentr-un fiu sau frate, și n-aș face-o; Căci azi e zi de Simeon și Iuda, Și apele turbate cer o jertfă!

TELL

Cu vorbe goale n-am făcut nimica! Nu-i vreme de pierdut. Să-1 ajutăm. Zi: vrei sau nu să-1 treci, luntrașe?

Hi

Nu.

TELL

Atuncea, doamne-ajută! Lasă-mi luntrea, Să-ncerc ce pot, cu slaba mea putere.

KUONI

Tell, vrednic om ești!

WERNI

Ei, așa-s ciobanii.

BAUMGARTEN îmi ești izbăvitor și
înger, Tell!

TELL

Din gheara pîrcălabului te scap; Din vijelie să ne scape domnul, Că tot mai bine-n mîna lui să cazî,
Decît a omului.

(Către cioban.)

De nu mă-ntorc, Să mîngîi pe soția mea cu vorba. Ce fac, vezi bine, *trebuie* făcut.

KUONI

(pescarului)

Ești vechi și bun luntraș. Zi: nu puteai Să faci tu însuși ce cutează Tell?

RUODI

Și alții și mai buni ar spune *nu*.
în munții noștri, nu sînt doi ca Tell!

WERNI *(s-a*

suît pe stîncă)

A și pornit. Cu dumnezeu, voinice!

Cum saltă luntrea-n sus și-n jos, pe valuri!

:iSO

KUONI (*pe*

țarm)

Trec valuri pestre luntre — n-o mai văd. Ba stail Din nou se-arată! Și ce strașnic își taie drum viteazul prin viitorii

SEPPI

Sosesc în goana mare călăreții.

KUONI

Ei sîntl La timp venit-a mîntuirea!

(*O ceată de călăreți de-ai lui Landenberg.*)

PRIMUL CĂLĂREȚ Hei, nnde-i

ucigașul ce-1 ascundeți?

AL DOILEA CĂLĂREȚ Pe-aici a luat-o,

geaba-1 tăinuîți.

KUONI și RUODI De

cme-i vorba?

PRIMUL CĂLĂREȚ

(*vede luntrea*)

Ha, ce văd? La dracul

WERNI

(*de sus*)

Pe cel din luntre-1 căutați? Dați pinteni, îl mai ajungeți de-o luați la trap.

AL DOILEA CĂLĂREȚ A șters-o, fir-

ar...

PRIMUL CĂLĂREȚ

Voi l-ați ajutat! (*Către cioban și pescar.*) O s-o plătiți! Dați iama-n turma lor! Coliba dărîmați-o, dați-i foc!

(*Ies.*)

SEPPI (*se repede tn urma lor*)

Vai mieii mei!

KUONI (*11 urmează*) Vai mie, turma
meal WERNI

Ce fiarei

RUODI (*iși jrlnge mtinile*) Ceruri, faceți voi
dreptate 1 Când va veni izbăvitorul țării?

(*il urmează.*)

S C E N A 2

La Steinen, In cantonul Schwytz. Un tei In fața casei
lui Stauffacher, pe uliță,
aproape de pod. *Werner Stauffacher* și *Pjeifer* din Lucerna
intrS vorbind între ei.

FFEIFER

Deci, frate Stauffacher, să nu cumva Să vă-nchinați
Austriei: mai bine, Ca și-n trecut, rămîneți cu-
mpăratul. Vă țină domnul mai departe slobozi! (*ti
slrtnge mina cu căldură; dă să plece.*)

STAUFFACEER

Mai stai un pic, că vine gospodina.
Mi-ești oaspe-n Schwytz, cum eu ți-s în Lucerna.

PFEIFER

Îți mulțumesc. Vreau *azi* s-ajung la Gersau... Și-
oricît v-ar asupri ei, pîrcălabii.

Cît is de hrăpăreți și de obraznici, Răbdați! Se
poate-ntoarce iute toata, Și-alt împărat se poate-
urca pe tren. De austrieci, în schimb, n-ați mal
scăpa.

(*Pleacă. Stauffacher se așază amărit pe. o banca, sub tei.
Așa il găsește soția lui, Gertrud.cete se așază Ungă el pe
bancă și il privește o vrenis în. tăcere.*)

GERTRUD

Ce-ai, dragul meu? Zău, nu te mai cunosc. De
multe zile-ți văd brăzdată fruntea De gînduri
mohorite... Văd și tac. Povara mută inima-ți
apasă. Dar ca soție credincioasă-ți cer Să-mparți

cu mine grija pe din două. (*Stauffacher îi strînge
mina în tăcere.*)

Ce-ți strînge inima, bărbate? Spune-mi! Norocul
darnic răsplătește truda-ți. Hambaru-i plin.
Cirezile de vite Și •,•aai ce-au păscut pe munte
vara Ți s-au întors cu bine la iernat în grajdurile
mari și primitoare. Privește casa. Pare-un cuib de
nobili Zidită de curînd, din tari bușteni, Cioplîți
și încheiați precum se cere; Prin geamuri mari e
luminată cald ; Pe ziduri steme colorate și zicale,
De-alcăror tîlc adînc, se minunează Drumeții ce
s-opresc să le citească.

STAUFFACHER

Da, casa mi se-nalță arătoasă, Dar dedesubt se
clatină pămîntul.

GERTRUD

Ce vrei să spui cu-aceste vorbe, Werner?

Schiller — Teatru voi. II

353

STAUFFACHER

Aici sub tei stam, nu demult, ca astăzi, Gîjidind
voios la treaba săvîrșită, Cînd, dinspre Kussnacht,
din cetate, vin Călare pîrcălabul ca ai lui. Se-
oprește, căutînd cu jînd la casă. Eu mă ridic în
grabă și supus îi ies'nainte — așa cum se cuvine În
fața celui care ține locu-'Mpăratului: „A cui e casa?”
zice Cu gînd viclean, căci o știa prea bine. Eu mă
gîndesc o clipă și-i răspund: „E-a împăratului,
stăpînul meu Și-ai vostru. El mi-a dat-o ca feud”.
„Aicea eu sînt împărat, răspunde, Și nu vreau ca
țăranul să clădească Oriunde vrea și nici să duc-o
viață De parc-ar fi chiar el stăpînul țării. Dar las'că
pun eu capăt și la asta!” Grăi și minios porni în
goană. Și de atunci, cuprins de-ngrijorare, Mă tot
gîndesc la vorba lui haină.

GERTRUD

îmi ești stăpîn și soț. Dar vrei s-ascuți O vorbă
dreaptă a femeii tale? Doar nu-s degeaba fiica unui

Iberg, Om nobil și-nțelept... Pe cînd ședeam Noi,
fetele, la tors în nopți de iarnă, Se adunau la tata
căpetenii De-ale norodului. Citeau hrisoave
Străvechi, împărătești; puneau la cale, înțelepțește,
binele obștesc, în minte mi-au rămas adînci
cuvinte: Ce vrea cel bun; ce cugetă-nțeleptul... Și
taina lor în inimă-am păstrat-o. Ascultă și ia seama
la ce-ți spun;

Tot ce te-apasă, eu știam des mult. Vrajmaș ți-e
pîrcălabul. El ar \i«a Să te lovească, fiindcă-i stai în
cale, Căci tu-1 faci pe șvițer să nu se plece în fața
noii case domnitoare, Și-1 faci, ca și străbimii-i, să
rămînă Supus numai puterii-mpărătești. Așa e,
Werner? Spune, dacă mint!

STAUFFACHER

Da, da. De asta mă urăște Gessler.

GERTRUD

îți pizmuiește soarta, fiindcă ești Om slobod și
stăpîn pe bunul tău. El n-are casă, ție ți-a-ntărit
Chiar împăratul dreptu-asupra ei. Și poți fi mîndru
ca un prinț cu țara-i, Căci peste tine n-ai nici un
stăpîn Decît pe domnul lumii creștinești. Gessler, în
schimb, e doar un fiu mezin. N-are nimic al lui decît
mantaua De cavaler; de-aceea se și uită Cu pizmă la
norocul orișicui. Și ție, ți-a jurat de mult pieirea.
Ești încă teafăr, poate vrei s-aștepti Pînă-și
descarcă-asupra ta mînia? Cel înțelept o ia-nainte.

STAUFFACHER

Cum?

GERTRUD *(se apropie mai mult de el)*

Ascultă-mi sfatul. Știi că toți se plîng în Schwytz, de
Gessler, pîrcălabul țării, De lăcomia și cruzimea lui.
Fii sigur că și cei de dincolo,

Din Unterwalden, ca și cei din Uri, S-au săturat de
silă și-mpilare. La noi e Gessler. Și nici Landenberg,
De peste lac, nu-i mai puțin sălbatic. Nu vine-o
luntre de pescari la noi Să mi ne povestească noi
urgii Dezlănțuite tot de pîrcălabi. De-aceea n-ar fi
rău să țineți sfat Cîțiva fruntași cinstiți; și voi, în

taină, Să chibzuiți cum să scăpăm de jug. Eu cred că cel-de-sus va fi cu voi Și-o să v-ajute, că e pe dreptate. Tu n-ai în Uri vreun prieten bun, Să-i poți încredința ce ai pe suflet?

STAUFFACHER

Ba eu cunosc mulți oameni de ispravă Și chiar destui bărbați de mare vază, Prieteni vrednici să cunoască-o taină.

(Se ridică.)

Femeie, ce vîrtej primejdios
De gînduri îmi stîrnești, și la lumină
Scoți tot ce-am vrut s-ascund mai în afund 1
Tot ce eu însumi nu vream să gîndesc,
Rostești tu azi ușor și cu-ndrăzneală.
Ai chibzuit de-ajuns la ce mă-ndemni?
Tu chemi războiul, clinchetul de arme
în valea noastră-atît de liniștită.
Cum, noi, sărmanii, neamul de ciobani
Să-ncepem lupta cu stăpînii lumii?
Cînd ei pîndesc mereu doar clipa-n care
S-arunce hoarda lor asupra țării,
Și-abia așteaptă, ca, învingători,
Să rupă, chipurile drept pedeapsă,
Hrisoavele străvechii libertăți.

GERTRUD

Sînteți bărbați și voi, și-aveli securi, Și pe-ndrăzneț
l-ajută Juiniieaea!

STAUFFACHER

Femeie! Ce sălbatic e războiul.
Ce groaznic! Turmă și i cioban, ucide.

GERTRUD

Da, să-ndurăm ce ne trimite ce iul, Dar nedreptatea
nu o rabdă dreptii.

STAUFFACHER

Te bucurai de casa nou zidită. Războiul blestemat
ți-o-neacă-n flăcări.

GERTRUD

Eu inima mi-aș azvîrli-o-n foc, De-ar fi de bunuri
pămîntești legată.

STAUFFACHER

Tu crezi în omenie? Păi războiul
Nu cruță nici măcar un prunc în leagăn.

GERTRUD

Dar celui drept îi e prieten cerul! Privește-n față
Werner, nu-ndărăt!

STAUFFACHER

Noi, ca bărbați, putem muri luptînd. Pe voi ce
soartă vă așteaptă, Gertrud?

GERTRUD

Și cel mai slab la urmă poate-alege: Sar de pe
punte-n ripă și-am scăpat!

STAUFFACHER (*i se aruncă în brațe*) Cînd strîngi la
piept o inimă ca asta, Lupti cu avînt să-ți aperi
cîntea, casa, Și nu te temi de ostile crăiești. Eu
chiar acum plec în Uri, unde Am un prieten bun,
pe Walther Fiirst; La fel gîndim noi despre vremea
noastră. Acolo-l află și pe seniorul De
Attinghausen; este nobil, dar Cînteste datinile și
poporul. Vreau să mă sfătuiesc cu amîndoi Cum să-
nfruntăm mai dîrz dușmanii țării. Rămîi cu bine, și,
cît sînt plecat, Cu-nțelepciune vezi de rostul casei.
Să ospătezi un pelerin cucernic și darnică să fii tu
cu monahul Ce strînge pentru-o sfîntă mănăstire.
Stauffacher nu-și închide casa lui: E-un adăpost pe
calea-mpărătească Pentru drumeții osteniți de
mers.

(*În timp ce-o pornesc amîndoi spre fundul scenei,
Wilhelm Tell și Baumgarten apar în primul plan.*)

TELL

(lui Baumgarten)

De mine nu mai ai nevoie. Intră în casa ceea. E-a lui Stauffacher, Părinte pentru toți cei asupriți. Dar iată-1, e chiar el. Hai, vin cu mine! (*Pornesc spre Slauffacher; decorul se schimbă.*)

S C E N A 3

Piață publică în Altorf. Pe o colină, în fund, se văd oameni care lucrează la ridicarea unei cetăți*
Lucrarea e destul de înaintată ca să-ți poți da seama cum va arăta

clădirea când va fi gata. Pail«a di» Căni a terminată. La cea din față toc-nani se lv«i«a.sS. Pe schelele ce mai sînt tacă ridicate, si larii uic5 și coboară. Pe coama acoparisului, un meștel pune olanele. Pretutindeni e caițcare șimiiaci, Un vătăf, meșterul pietrar, Iutii inii și sala.kori.

VĂTAFUL (îi zorește pe muncitori cit bitul)

E timpul scurt de muncă! Yoi îl pierdeți. Nu trîndăviți! Aduceți vai și pietre Și puneți tencuiala mai degrabă. Când vine pîrcălabul pe aci, Să aibă ce vedea! Umblați ca melcii! (*Către doi salahori care vin cu povara.*) Atîta doar? De două ori pe-atît!

ÎNTÎIUL LUCRĂTOR

Of! tare grea e piatra ce o cari
Ca să-ți clădești tu însuși închisoarea.

VĂTAFUL

Ce bombăniți? Of, neamul ăsta prost,
Ce nu e bun decît să mulgă vaci
Și fără rost prin munți să hoinărească I

UN BĂTRÎN

(se așază)

Eu nu mai pot!

VĂTAFUL

(sculurîndu-

l)

Hai moșule, Ia treabă!

PRIMUL ZIDAR

N-ai inimă în piept, de mîi moșneagul Ce-abia-și
tîrăște trupul pe picioare, La-așa corvoadă?

MEȘIERUL PIETRAR și LUCRĂTORII

Strigător la ceri VĂTAFUL

Ia cată-ți treaba! Fac ce-mi cere slujba.

AL DOILEA

LUCRĂTOR Vătafe, cum i-o
spune cetățuii?

VĂTAFUL

Zwing Uri¹: Temniți pentru Uri — da: Sub
jugul lor vi s-o-ndoi grumazul!

ZIDARII

Zwing Uri!...

VĂTAFUL Ei și ce găsești de rîs?

ÎNTÎIUL LUCRĂTOR Să-ntemnițați voi Uri-
ntr-o căscioară? **AL DOILEA LUCRĂTOR**

Gîndit-ai numai cîte mușuroaie Din astea la
un loc ar face-abia Cît cea mai mică măgură
din Uri? (*Vătaful se duce spre fundul scenei.*)

MEȘTERUL PIETRAR

în lac azvîrl ciocanul ce-a slujit
Clădirii ăstor ziduri blestемate
!

(*Tell și Stauffacher intră în scenă.*)

STAUFFACHER

De nu m-aș fi născut s-o văd cu ochii!

¹ Joc de cuvinte intraductibil; în limba germană *Zwing* înseamnă cetățuie, dar cuvîntul vine de la *zwing* — a sili, a constrînge (n.r.).

TELL

Hai mai încolo, nu-i d* stat aci.

STAUEFACHEE în Uri

sînt, în țara libertății?

MEȘTERUL PIETEAR

Hei, dac-ați mai vedea ce beciuri sînt Sub turnuri!
Cui i-e dat să stea în ele, N-o să mai vadă soarele
vreodată.

STAUFFACHER

o, doamnei

MEȘTERUL PIETRAR

Ce mai turnuri, ce mai stîlp i ! Parcă-s
făcuți pentru o veșnicie!

TELL

Ce face-un om, poate desface-un altul!

(Arătînd spre munți,)

Dar casa libertății-i de la domnul!

*(Se aud bătăi de tobă: niște oameni vin, ducînd o pălărie
în vîrfurile unei prăjini; un crainic pășește în urma lor;
femei și copii se îmbulzesc în jurul lor.)*

ÎNȚIUL LUCRĂTOR Ce bate

toba? Stații

MEȘTERUL PIETRAR

Ce carnaval Mai e și ăsta? Ce-i
cu pălăria?

CRAINICUL în

numele-mpăratului!

ZIDARII

Tăcere!

iRAINICUL

Să știți, voi toți din Uri: pălăria O s-o urcăm în
vîrf! Pe locul cel mai ridicat din Altorf.
Și-așa vă poruncește pîrcălabul, Ca pălăriei voi să-i
dați aceeași Cinstire ca și lui. Să-ngenuncheați
Descoperiți în fața-i. în ăst fel își va cunoaște regele
supușii. Cine-o călca porunca va cădea, Cu-averea
lui cu tot, ca șerb la rege.

*(Mulțimea izbucnește în ris; toba bate din nou și convoiul
trece mai departe.)*

ÎNȚIUL LUCRĂTOR

I-auzi ce născocеște pîrcălabul! Cum, să cinstim o
pălărie, noi? ' Dar cine-a pomenit una ca asta?

MEȘTERUL PIETRAR

Noi, în genunchi în fața pălăriei? ! Să-și bată joc de
gospodari ca noi?

ÎNȚIUL LUCBITOE

De-ar fi coroană-mpărălească. baieți, Da-i pălărie
austriacă; arn văzut-o Deasupra tronului, unde se
Iau feude.

MEȘTERUL PIETRAR

Ia seama! Pălăria-i-o capcană,
Cu ea vrea să ne. prindă austriacul!

LUCRĂTORII Ce om de treabă ar
răbda ocara?

MEȘTERUL PIETRAR Să stăm de vorbă și cu ceilalți!

Haideți! (*Ies prin fund.*)

TELL

(*către Stauffacher*)

Acuma știi cum stăm.

Rămii cu bine.

STAUFFACHER Da'un'te duci? Mai
stai, nu te grăbi!

TELL

M-așteaptă toți ai mei. Rămii cu bine!

STAUFFACHER Ce bine mi-i când
stăm noi doi de vorbă!

TELL

Cu vorba nu-ți iei piatra de pe suflet.

STAUFFACHER Dar vorbele ne pot
mina la fapte.

TELL

Să taci, să rabzi. Atît poți face-acum.

STAUFFACHER Să rabzi ce nu se
poate îndura?

TELL

Stăpînii iuți cad iute de pe tron.
Cînd se pornește vîntul din coclauri,
Stingî focul și corabia o tragi ,
La adăpost. Iar vijelia trece Făr-a lăsa vreo pagubă
sau urmă. Deci, fiecare, liniștit, la casa-i. Cel pașnic
e lăsat în pace.

STAUFFACHER Crezi?

TELL

Ne-ntăritat nici șarpele nu mușcă. Vor osteni ei
singuri pîn'la urmă, Cînd vor vedea că nu se mișcă
nimeni.

STAUFFACHER De ne-am uni cu toți,
am face treabă!

TELL

Ba singur mai ușor scapi As îaecl

STAUFFACHER Nu-ți pasă oare de
durerea obșt ii?

TELL

Un om e sigur numai de el însuși.

STAUFFACHER Și cei mai slabi,
uniți, ajung puternici.

TELL

Cel tare-i și mai tare cînd e singur.

STAUFFACHER

Nici dacă se răscoală țara-ntreagă N-o să se poată
bizui pe tine?

TELL

(îi dă mina)

Cînd cade-un miel în rîpă,

Tell îl scapă, Și o să-și
uite frații în nevoie? Dar orice-ați face, nu-mi mai
cereți sfatul. Eu nu sînt om să chibzuiesc prea mult;
Dar dacă vreți pe unul bun la fapte, Chemați-mă, și-
atunci am să răspund.

*(Pleacă. Iese unul prin dreapta, celălalt prin stingă.
Deodată se iscă o învălmășeală în jurul schelelor.)*

MEȘTERUL PIETRAR *(vine în fugă)*

Ce este?

ÎNȚIUL LUCRĂTOR *(vine în față, sirigînd)* De pe olane
a căzut un meșter!

(Intră Bertha cu suita ei.)

BERTHA

A fost zdrobit? Săriți și ajutați-i, Scăpați-1 de
puteți, vă dau și auri *(Aruncă mulțimii giuvaerurile ei.)*

MEȘTERUL PIETRAR

Cu aur! Oare totu-i de vînzare? Cînd i-ați răpit
copilului un tată, Ferneia-ați văduvit-o de bărbat,
Cînd numa' jale-n lume-ați semănat, Să ne-
ndulcească aurul? Plecați! Trăiam senini cît nu
veniseți încă; Voi ne-ați adus în țară deznădejdea.

BL.KTHA *(către vătăf, care se înapoiază)*

E viu?

(Vătăful face semn că nu.) Castel cu blesteme zidit,
Doar blesteme te-or locui de-a pururi!

S C E N A 4

Locuința lui Walther Fiirst. *Walther Fiirst și Arnold din
Melchthal* intră în același timp, pe uși deosebite.

MELCHTHAL

Domnule Fiirst!

WALTHER FURST

Sst! Dacă-i cineva? Rămii
pe loc. Iscoade-s pretutindeni.

MELCHTHAL

N-ai vești din Unterwalden? Nici o vorbă. Din
partea tatei? Nu mai pot răbda Să zac aci trîndav,
ca-n pușcărie. Răspunde-mi, ce păcat am făptuit Ca
să m-ascund ca orice ucigaș? Am dat cu bățul și i-
am rupt un deget Obraznicului care-a vrut să-mi ia
Chiar de sub nas pe cei mai strașnici toi, Fiindcă-i
poruncise pîrcălabul!

WALTHER FURST

A i fost prea iute. El era trimis De pîrcălab, deci de
dregătorie, Și trebuia să-ți ispășești pedeapsa, Și cît
era de grea, să nu crîcnești.

MELCHTHAL

Să fi răbdat eu, ca nerușinatul
Să-mi spună-n față: „Vrea țăranul pîine?
Să tragă singur-singur el la plug”.
Și m-a străpuns un junghi, cînd băietanul
S-a apucat să-mi și dejuce boii.
Mugeau înăbușit, parcă simțeau
Năpasta, și-mpungeau cu coarnele.
Atuncea m-a cuprins de drept mînia
Și, scos din fire, l-am lovit cu bățul.

WALTHER FURST

Chiar noi ne ținem greu inima-n frîu; Dar tinerețea,
cum s-o domolească?

MELCHTHAL

îți spun: mi-e milă doar de taică-meu: Cine să-i
poarte grija? Sînt departe. Iar pîrcălabul îl urăște,
căci îl știe luptător pentru dreptate. Și ce-au să-1
prigonească pe bătrîn, Cînd nu-1 mai poate nimeni
apăra! Fie ce-o fi, plec înapoi acasă.

WALTER FURST

Așteaptă cu răbdare, pînă vin
De peste apă vești din Unterwalden.
Aud bătaî în ușă. Du-te! Poate-i
Un om al pîrcălabului. Și-aici
Te poate prinde Landenberg. Tiranii
De pretutindeni își dau mîna.

MELCHTHAL

Ei

Ne-nvață ce să facem *noi*.

WALTHER FURST

Hai du-te,
Și-am să te chem cînd n-o mai fi primejdie.

(Melchthal trece în altă încăpere.)

Nefericitul, nici nu pot să-i spun
Tot ce presimt... Hei, cine-i? Cum e zgomot
La ușă, cum m-aștept la vreo năpastă.
Orice ungher ascunde o iscoadă
Și pînă-n fundul casei se strecoară
Trimișii stăpînirii. În curînd
Ne-or trebui lăcate și zăvoare.

*(Deschide ușa și se dă-napoi mirat, văzînd că intră
Werner Stauffacher.)*

Ce văd? E Werner? Slavă ție, doamne!
Ce oaspete de seamă! Nici un om
Mai bun nu mi-a călcat vreodată piagul.
Fii dar, binevenit în casa mea!
Ce vînt te-aduce-n Uri? Și ce cauți?

STAUFFACHER *(dîndu-i mîna)* Eu caut vremea veche,
țara veche.

WALTHER FURST O porți cu dumneata.
Mi s-a umplut De bucurie inima, cînd te-am văzut.
Ia loc și spune-mi cum de ți-ai lăsat Pe Gertrud,
gospodina cea cuminte, Odraslă a lui Iberg
înteptul? Cei ce călătoresc din țări germane Către
Italia, prin Meinrads Zeii, Vorbesc de primitoarea

^oastră casă. Dar spune-mi, vii din Fliielen de-a dreptul, Și alt nimica n-ai văzut pe drum, Pîn-a nu trece pragul casei mele?

STAUFFACHER (*se
așază*)

Ba am văzut clădindu-se la voi Ceva ce
nu m-a bucurat de loc.

WALTHER FÜRST Ai înțeles
atunci dintr-o privire!

STAUFFACHER

Una ca asta n-a mai fost în Uri!
Din veci de veci noi temniți n-am avut;
Numai mormîntul se-ntărea cu piatră.

WALTHER FÜRST

Mormîntul libertății, bine zisl

STAUFFACHER

Dar frate Walther, nu vreau să-ți ascund
Că nu viu doar să aflu ce e nou.
Ce griji m-apasă! Jale am lăsat
La noi acasă, jale aflu-aici.
Nu, nu e de-ndurat tot ce răbdăm,
Și nu vedem sfîrșitul suferinței.
Din moși strămoși eram cu toții slobozi;
Trăiam cu toată lume-n bună pace.
De cînd cutreieră ciobanii munții,
Ei n-au trecut prin ce ni-i dat să trecem.

WALTHER FÜRST

Ce se petrece azi nici n-are seamăn. Bătrînul seniot
de Attinghausen, Ce-a apucat și vremea veche,
spune Și el că prea ni s-a umplut paharul.

STAUFFACHER

Și-n Walden se petrec cumplite lucruri, Ce fac să
curgă sînge. Wolfenschiessen — Știi, pîrcălabu-
mpărătesc la Rossberg — A vrut să muște dintr-un
fruct oprit, Mișelul! A-ncercat s-atingă cîntea
Femeii lui Baumgarten din Alzellen. Și-atunci,
bărbatul 1-a ucis cu barda.

WALTHER FURST

o, judecata domnului e dreaptă! Baumgarten spui?
Un om atît de pașnic! Dar a scăpat și e la adăpost?

Da, ginerele dumitale, Tell, Cu luntrea 1-a
trecut la noi, Ia Steinen, Și-1 țin ascuns la
mine. Și mai groaznic E ce mi-a povestit c-a
fost Ja Same»: Să ți se rupă inima, nu alta.

WALTHER FURST (*cu mult*

interes) Ia spune-mi ce-a fost?

STAUFFACHER

La intrarea-n Kerns
Din Melchthal, stă un om fără prihană, îi
spune lumea Heinrich de la Halden Și vorba
lui e ascultată-n obște.

WALTHER FURST Cine nu-1 știe?

Ce i s-a întîmplat?

STAUFFACHER

Pentru-o nimica toată, Landenberg I-a
pedepsit feciorul și-a trimis o slugă să-i ia
boii de la plug. Băiatul a lovit-o și-a fugit.

WALTER FURST

(*în culmea*

încordării)

Dar tatăl, spune, s-au atins de el?

STAUFFACHER

îl cheamă Landenberg și-i poruncește: „Să
vii cu fiul tău, de unde-oi ști!”

Și cînd pe drept bătrînul tată jură Că n-are știre
unde-o fi fugarul, Călăii sînt chemați și-1 pun la
cazne...

WALTHER FURST

*(sare de pe scaun și vrea să-l tragă în celălalt colț al
odăii)*

Taci 1

STAUFFACHER *(din ce în
ce mai tare)*

„Dacă fiul mi-a scăpat, în schimb Te am pe tine!”
II trîntesc pe jos Și îi împlîntă un pumnal în ochi.

WALTHER FURST O

doamne, doamnei

MELCHTHAL *(dă buzna din odaia de alături)*
Cum pumnalul-n ochi?

STAUFFACHER *(mirat, către
Walther Fiirst)*

Dar cine-i tînărul?

MELCHTHAL
(îl apucă cu violență)

în ochi? Răspunde 1

WALTHER FURST

Sărmanul, e de plîns.

Dar cine e? *(Cînd Walther Fiirst
îi face un semn.)* Chiar fiul? Doamne sfinte!

MELCHTHAL

Eu să fiu Departe!

Spune: ochii amîndoi?

WALTHER FURST Hai, stăpînește-te și

fii bărbat!

MELCHTHAL

Din vina *mea*! Pentru păcatul *meu*! E orb!

Adevărat? E orb? E orb?

STAUFFACHER

Lumina zilei n-are s-o mai vadă, Căci i-a secat
izvorul văzului.

WALTHER FURST Mai

cruță-1!

MELCHTHAL

Niciodată, niciodată!

*(își acoperă ochii cu mâinile și tace cîteva clipe. Pe urmă
se întoarce cînd către unul, cînd către celălalt, și spune
cu o voce scăzută, înăbușită de lacrimi.)*

o, e un dar cu-adevărat ceresc Lumina ochilor.
Orice ființă Trăiește, se adapă din lumină. Chiar
floarea se întoarce după soare.

Și el să stea mereu, mereu în noapte Și întuneric
veșnic; să nu vadă Pășunea verde, cîmpul smălțuit,
Nici piscurile roșii în amurg. De mori, ești mort!
Dar viu să fii și orb E-ngrozitor! De ce mă tot priviți
Cu-atîta milă? Am doi ochi și nu pot Să dau nici
unul tatălui meu orb, Nici o sclipire-a mării de
lumină Ce intră orbitoare-n ochiul meu!

STAUFFACHER

Pot numai să-ți sporesc mai mult durerea, Nu s-o
alin. Sărmanul! Pîrcălabul I-a scos și ochii, i-a răpit

și-averea Și i-a lăsat doar un toiag, să meargă Din
poartă-n poartă, despuiat și orb.

MELCHTHAL

Doar un toiag lăsat-a unui orb!
Tot i-a luat, chiar și lumina zilei,
Averea celui mai sărac! Nu, nimeni
Să nu-mi mai spună-acum să mă ascund!
Ce laș, ce ticălos am fost! Întîi
La mine m-am gîndit și nu la tine,
La capul tău iubit, ce l-am lăsat
Zălog în mîinile călăului!
în lături, chibzuință lașă,-n lături!
De azi *un* gînd am: să-i plătesc cu sînge!
Vreau să mă-ntorc, să nu m-oprească nimeni!
Și pîrcălabului să-i spun: „Dă-mi ochii,
Dă-mi ochii tatei!" Printre călăreți
Am să-1 găsesc. Nu-mi pasă de viață,
De nu-mi pot răcori durerea care
îmi arde uriașă-n sînge!

(Vrea să plece.)

WALTHER FURST

Ce poți tu-n contra lui? el stă-n cetate La Sarnen,
sus, și rîde de mînia Neputincioasă-a noastră.

MELCHTHAL

Ba chiar dacă Ar sta
pe Piscul Spaimei, în palatul De gheață, și-ncă și
mai sus, pe Jungfrau, Pe culmea de vecii
înnegurată, Mi-aș face drum; cu douăzeci de tineri,
De-același gînd pătrunși, îi sparg cetatea. Chiar de
nu vine nimeni, de vi-i teamă, Pentru bordeiul,
pentru turma voastră, Și vreți să duceți jugul, o să
chem Din munți ciobanii toți să se adune; Și sus,
sub cerul libertății, unde Voinică-i inima și gîndul
proaspăt, o să le spui cumplita făr'delege.

STAUFFACHER

(lui Walther Furst)

Da, s-a umplut paharul. S-așteptăm Să se reverse.

MELCHTHAL

S-așteptăm? Ce alta Mai vreți să se
întîmple, dacă omul Nu mai e sigur nici de ochii
lui? Ce s-așteptăm? Ori nu putem noi singuri Să ne-
apărăm? La ce-am mai învățat Să-ntindem arcul, să
rotim baltagul?

Orice viețuitoare are-o armă
De apărare, cînd e încolțită.
Și cerbul vlăguit înfruntă haita
C\ieoarnele-i, temute de vrăjmași,
Și căprioara trage în genune
Pe vînător. Chiar boul, blînd prieten
Cu cmu-n munca lui la plug, chiar boul
Ce-și pleacă răbdător grumazu-n jug,
De-i ațîțat, ia pe dușman în coarne
Și-1 zvîrle-n nori.

WALTHER FURST

Trei oameni sîntem azi; Dar
dacă trei cantoane ar gîndi ca noi Am fi și noi de
altceva în stare.

STAUFFACHER

Cînd Uri cheamă și-Unterwalden vine, Nici Schwytz
nu-și uită vechiul legămint.

MELCHTHAL

Eu am prieteni mulți în Unterwalden, Ce-și pun și
viața-n joc, cînd simt Pe alți tovarăși cot la cot cu
ei. Voi, credincioși părinți ai țării noastre, Eu sînt
doar un copil pe lîngă voi, Mult încercații! Dacă-n
sfatul obștii Se cade să v-ascult, tăcînd sfios, Să nu-
mi disprețuiți cuvîntul, fiindcă Sînt tînăr și-ncă n-
am trăit prea mult. Căci nu mă-mpinge sîngele
năvalnic, Ci focul celei mai adînci dureri, Ce-ar

înmuia și stîncile de piatră. Și voi sînteți părinți, și-aveți copii. Și vă doriți un fiu plin de virtuți,
Să va. cinstească neaua «le pe tîmjpale, Și eu credință să vă ociotească Lumina ochilor. o, dacă
|oi N-ați fost încă voi înșivă loviți în trup și i tn aveie, dacă oehii Vi se mai pot roti tn jar senini,
Crîndiți-vă la crunta-ne năpastă; Și-asupra voastră spada stă să «adă; N-ați vrut să vă-nchinați
Austriei; Nici tatăl meu n-avea vreo altă vină. Vă paște și pe voi aceeași soartă.

STAUFFACHER (lui Walther Fiirst)

Ia hotărîrea. Eu te voi urma.

WALTHER FURST

Stai să vedem ce spun și seniorii De Silinen, de Attinghausen. Știți, Sînt nume care-atrag prieteni mulți.

MELCHTHAL

în Waldgebirg ce nume-s mai cinstite Ca Stauffacher și Fiirst? Poporul pune Pe vrednicele voastre nume preț Și-n toată țara faima lor răsună. Comoara de virtute, moștenită De la străbuni, voi ați sporit-o încă. La ce ne trebuiesc și seniorii? Chiar dac-am fi în țară numai noi, Și tot am ști să ne-apărăm și singuri!

STAUFFACHER

Pe seniori nu-i doare ca pe noi: Șuvoiul spumegînd pe plaiul nostru
Nu s-a umflat destul ca să-i ajungă... Dat vor veni și ei într-ajutor, Cînd vor vedea răscoala-n toată țara.

WALTHER FURST

De-ar fi un jude, pricina-ntre noi
Și-Austria s-ar hotărî cu legea.
Dar ne-asuprește cel mai mare jude:
Chiar împăratul... Numai cel-de-sus,

Prin brațul nostru, poate să ne-ajute.
în Uri-mi fac prieteni — tu, în Schwytz.
Da-n Unterwalden cine să se ducă?

MELCHTHAL Merg eu. Și cine-i mai
grăbit ca mine?

WALTHER FURST
Nu dumneata! Mi-ești oaspe.
Sînt chezaș
Pentru viața dumitalel

MELCHTHAL
Lasă!
Cunosc poteci ascunse printre stînci Ca nimeni
altul; am destui prieteni Să-mi dea un adăpost și să
m-ascundă.

STAUFFACHER
Să meargă. Aibă-1 domnu-n paza lui!
Nu-s trădători pe-acolo. Ei urăsc
Atît de strașnic tirania-ncît
Nu s-or găsi unelte printre dînșii.
Și-n Walden, Baumgarten va strînge oameni
Cu care să ridice-ntreg ținutul.
.**MELCHTHAL**.

Dar bănuiala ptrcălabilor,
Cum am putea s-o adormim mai sigur?

STAUFFACHER
Să ne-ntîlnim la Brunnen sau la Treil, Unde-i
edecul vaselor de mărfuri.

WALTHER FURST
Așa pe față nu putem lucra.
Eu altfel zic: pe malul sting, spre Brunnen,
Chiar peste drum de Piscul Basmelor,

E în pădure-o tainică poiană,
De unde-au curățat de mult copacii.
În graiul ciobănesc îi zice Riitli³⁷¹

¹.
Cantonul meu se-nvecinează-acolo

(*către Melchthal*)

Cu-al dumatăle; iar din Schwytz la Riitli

(*către Stauffacher*)

Ai cale scurtă, peste lac, cu luntrea.
Acolo, noaptea, pe poteci pustii
Să ne-ndreptăm, și-om ține sfat de taină.
S-aducă fiecare dintre noi
Vreo zece inși, dar oameni de nădejde,
Ca să ne spunem toți, tot ce ne doare,
Și-ndată să luăm o hotărîre.

STAUFFACHER

Așa să fie. Dați-mi mîna dreaptă

¹ Riitli, în limba germană, de la *ausreuten* (*ausrotten*): a extirpa, stirpi, a smulge
din rădăcini (n. r.).

S-o strîng, și-așa cum noi aci, *trei* oameni

Cuiați la cuget, fără gînd ascuns, Azi ne legăm prin
strîngere de mînă, Ase să fie cele *trei* cantoane
Unite-n veci, pe viață și pe moartei

(*R&fnin, cităva vreme mînă-n mînă, tăcuți.*)

MELCHTHAL

Tată oib,
Tu ziua libertății n-ai s-o *vezi*;
Dar cînd din creastă-n creastă s-or aprinde
Yăpăi de foc, vei *auzi* căzînd
Castelele tiranilor, pe rînd.
În casa ta șvițerii or să vie,
Ca să-ți aducă vești de bucurie
Și-n bezna ta lumină iar să fie I

(*Stauffacher și Melchthal ies în direcții deosebite.*)

ACTUL AL DOILEA

S C E N A . 1

Curtea seniorală a baronului de Attinghausen. O sală gotică împodobită cu blazoane și coifuri. *Baronul*, un bătrîn de vreo optzeci și cinci de ani, înalt de stat și zvelt, umblă sprijinit într-un baston cu minerul din corn de căprioară. Poartă un pieptar îmblănit. *Kuoni* și alți *șase șerbi* stau roată în jurul lui, ținînd în mîini greble și coase. *Ulrich de Rudenz* intră, îmbrăcat în armură de cavaler.

RUDENZ

Aici sînt, unchiule. Care-i porunca?

ATTINGHAUSEN

Îngăduie-mi să beau cu slujitorii Cupa de dimineață, după datini.

(Bea dintr-o cupă care trece apoi pe rînd la fiecare.)

Pe vremuri stam cu ei la cîmp și-n codru, Și cu privirea-i cîrmuiam la muncă, Iar steagul meu îi conducea la luptă. Azi pot să fac doar trebi de econom,

Și de n-ajunge soarele la mine
Eu nu mai pot urca pe munți, să-1 văd.
Și-astfel, în cercuri tot mai mici, mai strimte,
Mă-ndrept încet spre cercul cel mai strîmt
Și cel din urmă-al liniștii depline.
Sînt umbra mea, curînd cel mult un nume I

KUONI

(li întinde cupa lui Rudenz.)

Vă rog!

(Și fiindcă Rudenz ezită s-o ia.)

Tinere domn, e rîndul vostru! o cupă-avem și-o inimă
cu toți!

ATTINGHAUSEN

Plecați, copii. Duminică pe seară o să vorbim de
treburile obștii.

(Șerbii ies.)

Attinghausen și Rudenz.

ATTINGHAUSEN

Te văd în zale și încins cu spada. Vrei să te duci la
Altorf la castel?

RUDENZ Da, unchiule, și nu pot
zăbovi.

ATTINGHAUSEN *(se*

așază)

Așa grăbit? La vîrsta ta, nepoate, Atît de măsurată ți-
este vremea? Cu unchiul tău bătrîn nu stai o clipă?

RUDENZ

De mine văd că nu mai ai nevoie, Sînt un străin acum
în casa ta.

ATTINGHAUSEN (*care l-a măsurat cu ochii*

iot timpul)

Așa e, din păcate! Uli, Uli,
Tu ai ajuns să fii străin de țară.
Eu nu te mai cunosc. Umbli-n mătăsur
Mi te gătești cu pene de păun,
Cu mantie de purpură pe umeri.
Te uiți de sus la vrednicii săteni,
Te rușinezi de-ți spun un „bună ziua!”

RUDENZ

Le dau cu drag cinstirea cuvenită,
Dar nu și-un drept ce singuri ei și-i iau.

ATTINGHAUSEN

Ne geme țara sub călcii regesc Și geme orice inimă
cinstită Sub jugul tiraniei ce ne-apasă. Străin ești
numai tu de jalea noastră, Și numai tu îi părăsești pe-
ai tăi, Pentru dușmanii țării, și-ți bați joc De ce ne
doare... Tu vinezi plăceri Ușoare și favoruri princiare,
în timp ce țara sîngeră sub bici.

RUDENZ

Da, suferă... Dar unchiule, de ce? Și cine-aduse peste
ea năpasta? Doar un cuvînt: atîta ni se cere, Și am
scăpa de orice silnicie,
Și-am cîștiga si-un domn ocrotitor.
Vai celor care țin poporu-n beznă
Și îl abat din calea mîntuirii.
Ei trag foloase, și de asta vor
Să nu ne închinăm Austriei,
Ca toate țările de primprejur.
Ei vor să stea pe banca nobililor.
De ce îl vor stăpîn pe împărat?
Ca să n-avem *nici un* stăpîn, știi bine.

ATTINGHAUSEN Din gura ta

s-aud cuvîntul *ăsta*?

RUDENZ

Da, m-ai stîrnit. Ascultă pîn' la capăt.
Zi, unchiule, chiar dumneata, ce ești
Aici la noi? N-ai vrea să fii mai mult
Decît un jude, căpitan de ceată,
Dregătorind în munți peste ciobani?
Cum? N-ai face-o alegere mai bună,
Dac-ai jura credință regelui
Și-ai trece-n tabăra cea strălucită,
Decît să fii cu șerbii deopotrivă
Și cu țărani-n rînd să-mparți dreptatea?

ATTINGHAUSEN

Ah, Uli, Uli, nu te recunosc! Ale ispitei
glasuri ți-au umplut Urechea de venin, și
inima!

RUDENZ

Da, nu ți-ascund de fel, mă doare-n suflet Porecla ce
ne-au dat-o, cu dispreț: „Boieri de țară”. Nu, nu pot să
rabd Cînd văd în jur atîția tineri nobili,

.Ce-ajung la loc de cinste sub Haasbwrgî
Și eu să zac aicea la moșie,
Cu munci de rînd să-mi cheltui tinerețea ?
Cînd se petrec atîtea fapte mari
în alte părți, cînd dincolo de munți
E-a gloriei strălucitoare lume,
Să-mi ruginească mie scutul, coilul?
Nici trîmbițe războinice, nici crainici
Ce cheamă la întreceri cavalerii,
Nu pot străbate pîn' la noi în vale;
Se-aude numai cornul ciobănesc
Ori dangăt de tălăngi, și alt nimica.

ATTINGHAUSEN

Da, te-a orbit deșartă strălucire!
Disprețuiește-ți țara! Și roșește
De datina cea dreaptă, strămoșească!
Odată ai să plîngi cu lacrimi grele,

Că-ți va fi dor de munții părintești,
 Și»dor de cornul ciobănesc pe care
 în îngîmfarea ta-1 disprețuiești.
 Ce dor și ce durere-au să te ardă
 Cînd ți-1 vei aminti printre străini!
 Tu nu știi ce înseamnă dor de țară!
 Nu, nu-i de tine-o lume prefăcută,
 Străină. Tu, cu sufletul tău drept,
 La curte-o să te simți înstrăinat.
 în lume alte însușiri se cer,
 Ce tu nu le-ai deprins aici la țară.
 Hai, du-te, vinde-ți sufletul tău liber,
 Ia-ți un feud și fă-te serv la prinți,
 De nu poți fi stăpînul tău tu însuți,
 Și liber prinț în țarina străbună.
 Ah, Uli, Uli, nu pleca la Altorf!
 Rămîi cu toți ai tăi! Nu părăsi
 A țării tale sfîntă cauză, Uli!
 Sînt ultimul din neamul meu. Cu mine

Schiller — Teatru voi. II

385

Și numele îmi pier. Coif și scut, Cu mine în mormînt
 au să le-ngroape. Să mă gîndesc pe patul meu de
 moarte Că tu abia aștepți să-nchid eu ochii, Ca să te
 duci la noul suzeran, Și el să-ți dea feud moșia mîndră
 Ce liberă mi-a dăruit-o cerul?

RUDENZ

Ne-mpotrivim zadarnic regelui.
 A sa e lumea... Vrei ca numai noi
 Să-1 înfruntăm cu îndărătnicie,
 Și numai noi să-i întrerupem lanțul
 De țări ce 1-a încins în jurul nostru?
 Ai lui sînt juzii; ale lui sînt tîrguri
 Și drumuri; orice caravană,
 Trecînd prin Gotthard, îi plătește vamă.
 Stăm prinși în plasa țărilor vasale
 Austriei ce crește — iar chezarul
 Ce nu se poate apăra pe sine,
 Cum să ne apere pe noi de ea?
 De nu ajută cerul, împăratul
 Nu poate ajuta. Ce preț să punem

Pe vorba împăraților, cînd la nevoie
De bani, ori în război, nu stau la gînduri
Și vînd ori zălogesc orașe care
S-au pus sub scutul lor imperial?
Nu, unchiule, e bine, e cuminte,
In grele vremi de vrajbă, ca acestea,
Să fii alături de un prinț puternic.
Nu vezi? Coroana-mpărătească trece
Din neam în neam, uitînd cine-a slujit-o.
Dar de cîștigi favoarea celui tare,
Ce semeni azi, mîine culegi...

ATTINGHAUSEN

Așa zici?

Te crezi mai înțelept decît strămoșii
Cari pentru piatra scumpă-a libertății și-au dat averea
și și-au dat viața? Mergi la *Lucerna* și întreabă-acoZo
Ce greu apasă jugul austriac! Or să ne numere și oi și
vite, Și Alpii noștri or să ni-i măsoare; Opri-vor
vînătoarea-n munți și-n codri. La porțile cetății și la
poduri Vor pune vămi și vămi. Și vor plăti Cu sărăcia
noastră noi pămînturi, Războiul lor cu propriul nostru
sînge. Și dacă trebuie să ni-1 vărsăm, Măcar să ni-1
vărsăm tot pentru noi; Mai ieftin cumpăra-vom
libertatea Decît robia.

RUDENZ

Neamul de ciobani Să-nfrunte poate
ostile lui Albrecht?

ATTIGHAUSEN

Cunoaște-ți neamul de ciobani, băiete!
Eu mi-1 cunosc, l-am dus în bătălii,
Și i-am văzut curajul la Favenza!
Să-ncerce numai să ne pună jugul
Pe care nimeni dintre noi nu-1 rabdă.
E timp să-nveți din ce popor te tragi!
Să nu schimbi pentru-un luciu mincinos
Mărgăritarul tău adevărat!
Să fii în fruntea neamului tău *liber*,
Ce numai din iubire ți sc-nchină
Și din credință-și dă chiar și viața —

Âceasta-ți fie fala ta și rangul.
Și strînge legătura înăscută
Cu țara ta, și inima-ți întreagă
Tu dăruiește-i-o, căci în pămîntu-i
Sînt rădăcinile puterii tale;
Pruitre străini vei fi un singuratic,
O trestie ce-o-ndoaie orice vînt.
Hu ne-arn văzut de mult — rămîi cu noi
O si, numai o zi —și nu te duce
La Altorf, nu te duce! Te conjur
Această zi s-o dărui alor tăi!

(Ii ia mina tînt-a sa.)

RUDENZ

Mi-am dat cuvîntul. M-am legat să merg.

ATTINGHAUSEN

(cu gravitate, lăsînd să cadă mina lui Rudenz)

Nefericitule, da, te-ai legat
Nu prin cuvînt, și nici prin jurămint,
Ci prins ești în cătușele iubirii!

(Rudenz își întoarce privirile.)

Aseunde-te cum vrei! Bertha de Bruneck,
Domnița, te atrage la castel.
Ea-i lanțul ce te leagă de-mpărat.
Vrei s-o cîștigi, și prețul e trădarea
De țară. Uli, Uli, te momesc
Șireții c-o mireasă; dar ea nu ți-e
Sortită ție, biet neștiutori

RUDENZ

Te-am ascultat destul. Rămîi cu bine. *(Iese.)*

ATTINGHAUSEN

Tînră nebun! Rămîi!... A și plecat. Nu-1 pot opri și nici
nu-1 pot scăpa. La fel s-a lepădat și Wolfenschiessen
De țara lui, și vor mai fi și alții.

Străinătatea-! vrăji penii n tineii, NL-i smulge \$L ni-i
duce peste munți. O, ceas nefericit, cînd au pătruns In
tihna văii noastre austriacii. Ca să ne strice datina
curată! Ce-i nou pătrunde eu de-a sila; moaie Trecutul
demn și alte Tremuri vin. Cresc oameni noi ce cugeta
într-altfel! Ce rost mai am pe lume? S-au dus toți, E
moartă vremea *mea*. Ce bine e De cei ce n-au a duce
noua viață! (*Iese.*)

S C E N A 2

O poiană înconjurată de stînci înalte și de păduri. Pe stînci sînt
poteci cu parmaficuri și trepte pe care vor coborî țărani. În
fund se zărește lacul, deasupra căruia se vede la început un
curcubeu lunar. Perspectiva e închisă de munți înalți, îndărătul
cărora se ridică și mai înaltele culmi cu ghețari. Scena e cu
totul scufundată în noapte și numai lacul și albul ghețarilor
strălucesc în bătaia lunii. *Melchthal, Baumgarten, Winkelried,*
Meier din Sarnen, Burkhardt din Biichel, Arnold din Sewa,
Klaus de la Fliie și încă patru țărani, toți înarmați.

MELCHTHAL (*încă în*

culise)

Da, văd poteca-n față. După mine! Și iată stîncă. Sus pe
ea e crucea. Aici e Riitli. Am ajuns.

(*Intră în scenă cu felinare în mînă.*)

WINKELRIED

Ascultă!

SEWA

Pustiu.

MEIER

Nu-i nimeni. Noi din Walden Sîntem la
adunare cei dintîi.

MELCHTHAL Cît o fi
ceasul?

BAUMGARTEN

Adineauri straja Din Selisberg
vestit-a ora două.

(Se-aude sunind în depărtare.)

MEIER

Stai. Ce s-aude?

BURKHARDT DIN BUHEL

Un clopot sună-n Schwytz Utrenia, la
schitul din pădure.

KLAUS DE LA FLOE Pe timp senin s-aude de
departe.

MELCHTHAL

Aprindeți careva un braț de vreascuri, Să ardă bine-
atunci când vin și ceilalți

(Doi țărani se duc după lemne.) SEWA

E lună; ce frumoasă noapte! Lacul E liniștit, cu apa ca
oglinda.

BURKHARDT DIN BUHEL Au de făcut un drum
ușor.

WINKELRIED *(arată
spre lac)*

Privește!

Nu vezi nimic pe-acolo?

MEIER

A, ba da!
o, doamne — un curcubeu în miez de noaj

MELC|ITHAL Din razele de
lună izvorăște.

KLAUS DE LA FLUE

Ce rar e semnul ăsta, ce minune, Și mulți nu l-au văzut
măcar!

SEWA

Ia uite,
Deasupra e un altul, dar mai șters.

BAUMGARTEN Și trece-o luntre tocmai

pe sub el.

MELCHTHAL

în luntre-i Stauffacher. Om de nădejde, El nu se lasă
așteptat prea mult.

(Pornește cu Baumgarten înspre țărmul lacului.)

MEIER

Ce] mai târziu vin oamenii din Uri.

BURKHARDT DIN BUHEL

Ei au de ocolit mai mult prin munți, Să nu prindă de
veste pîrcălabul.

*(în acest timp cei doi țărani au aprins un foc în mijlocul
poienii.)*

MELCHTHAL (de

pe țărm)

Parola dați!

STAUFFACHER (de

jos)

Apărătorii țării!

*(Toți se îndreaptă spre fund, în întâmpinarea noilor veniți.
Din luntre coboară Stauffacher, Hei Reding, Hans de la
Mauer, Jorg de la Fermă, Konrad Ilunn. Ulrich Fierarul,
Jost din Weiler și alți trei țărani, și ei înarmați.)*

TOȚI

Bine-ați venit!

(În timp ce ceilalți mai rămân jos, salutându-se între ei, Melchtal și cu Stauffacher vin în față.)

MELCHTHAL

O, știi că l-am văzut Pe-acel ce nu mai poate să mă vadă. Am pipăit cu mîna ochii tatei, Și-am supt un dor aprins de răzbunare Din stinsul soare al privirii lui.

STAO rFACKEIR

Nn-L timp acum să lâzbunâni trecuta!,
Ci răuL viitor si-1 prevenim.
Mai bine spune: Ce-ai făcut în Walden?
Și oamenii «e spun? Și dumneata
Cum ai scăpat de lanțuri trădătoare?

MELCHTHAL

Am străbătut Sarenii cei cumpliți,
Pustiile întinderi de ghețari,
Unde auzi doar croncănit de vulturi,
Și-am dat de locul unde, chiuind,
Din Engelberg și Uri vin păstorii,
Să-și pască turmele cu toți de-a valma.
Și mi-am stins setea-n. spumă de șuvoaie
Ce din ghețari se prăvălesc în rîpi,
Și singur mi-am fost oaspete și gazdă-n
Pustiile bordeie ciobănești,
Pînă s-ajung din nou în vreun cătun.
Unde băteam la poartă, bucuros
Și plini de milă-mi deschideau sătenii,
Căci toți știau de-acum de cea mai nouă
Nelegiuire-a pîrcălabului.
Fierbea mînia-ntr-înșii de atîta
Sălbăticie-a noii cîrmuir.
Așa cum cresc pe Alpi din veac în veac
Aceleași ierburi, și cum curg aceleași
Izvoare, și cum vîntul, ploaia, norii

Urmează-aceeași neschimbată cale,
 Tot astfel s-a păstrat din tată-n fiu,
 De-atâtea veacuri, datina străveche.
 Ei nu vor înnoi nesăbuite
 în viața lor deprinsă din strămoși.
 Și mi-au întins miini mari, bătătorite,
 Și săbii ruginite-au scos din cui.
 Din ochi le scăpăra-ndrăzneala caldă,
 Când pomenii de voi, căci numele lui Stauffacher și al
 lui Walther Fiirst Sînt sfinte pentru orișice muntean.
 Hi au jurat să facă tot ce spuneți, Supuși să vă urmeze
 pîn'la moarte. Am mas așa, mereu în altă casă, Primit
 ca oaspe și-ocrotit ca oaspe, Pin-am ajuns în valea mea
 natală, Tînde am multe neamuri, pînă cînd Am dat de
 tata, orb și jefuit, Zicînd pe-un braț de paie și trăind
 Din mila altora.

STAUFFACHER O, doamne! doamne!

MELCHTHAL

N-am plîns; nu-n lacrimi de nevolnic Mi-am revărsat
 durerea mea fierbinte, Ci-n fundul inimii, ca pe-o
 comoară, Am zăvorît-o, cugetînd la *fapte*. Și m-am tîrît
 pe drumuri șerpuite, Trecînd prin cele mai ferite văi,
 Și-oriunde mă ducea piciorul, pînă La poalele
 ghețarilor ca sticla, Orice bordei fierbea de-aceeași ură
 Ca și a mea, în contra tiraniei, Căci hrăpărețul pîrcălab
 ajunge Chiar pînă la acest hotar al vieții, De unde-
 ncepe țara pietrei sterpe. Și inimile-acestui brav norod
 Le-am răscolit cu-al vorbeii mele ghim Cu noi sînt toți
 țaranii, trup și suflet.

STAUFFACHER Mult ai făcut în scurtă
 vreme, frate.

MELCHİHAL

Ba chiar m-a i mult. Ai noștri toți se "tem De două
 cetățui: Rossbeijr și Sarncn. Căci după zidurile lor de
 piatra Se-aseund ușor dușmanii. Ascultați: A m fost la
 Sainei și-am văzut cetatea.

STAUFFACHER Cum ai ajuns în. vizuina
fiarei?

MELCHTHAL

M-am dus acolo-n strai de pelerin, Și l-am văzut pe
pîrcălab la praznic, înfuleeînd. Dc-ai ști ce greu mi-a
fost Să-1 văd cu ochii și să nu-1 ucid!

STAUFFACHER

Și îndrăzneț, și norocos ai fost! *(între timp și ceilalți
țărani au ajuns în față și se apropie de cei doi.)*

Da'spune, cine sînt acești prieteni Și oameni vrednici,
care te-nsoțesc? Să ne cunoaștem între noi cu toți, Să
ne deschidem inima ca frații.

MEIER

Pe dumneata te știe-o țară-ntreagă.
Iar eu sînt Meier, și-s din Sarnen; el —
E Struth din Winkelried, nepot de soră.

STAUFFACHER

Nu-mi spui un nume nou. Un Winkelried
A doborît balaurul din Weiler
Și-n mlaștini și-a pierdut în luptă viața.

WINKELRIED Da, da, era un străbunic a l
meu.

MELCHTHAL

(arătînd spre alți doi țărani)

Și ăștia sînt din Walden. Sînt iobagi A i mănăstirii de
pe Engelberg. Nu-s liberi, nici stăpîni pe vreun pămînt
De moștenire din părinți; dar toți Au nume bun și
dragoste de țară.

STAUFFACHER

(*către cei doi*)

Ci dați-mi mîna. Fericit acela
Ce nu-i iobag, dar cinste poți găsi
La oameni, orișicare le-ar fi treapta.

KONRAD HUNN (*jăcînd prezentările*) Acesta-i Reding,
vechiul nostru jude.

MEIER

Îl știu. Ne judecăm pentru-o bucată De moștenire-n
fața judecății. Sîntem potrivnici, dar aici, uniți. Așa e,
frate Reding?

(*îi strînge călduros mîna.*) **STAUFFACHER**

Bine-ai zis.

WINKELRIK

Stai. Auzi cornul? Vin și cîi «Lin. Uri,

(*Din dreapta și slinga -se vîd coborîni f>e sl'tnci oameni
înarmați, purt'nd în miini afîiîiorx de vînt.*)

HANS DE LA MATJEX

Ia spuneți, oare nu-i sfinția sa Părintele, cu cei ce vî n
încoace? Ca bun păstor, el poartă grijă turmei Și nu-i
pasă de trudă, de-ntunerice.

BAUMGARTEN

După paracliser, e Walter Fiirst.
Dar printre ei, nu-1 vîd pe Willielm Tell.

(*Walther Fiirst, preotul Rosselmann, Petermann
paracliserul, ciobanul Kuoni, vînătorul Werni, pescarul
Ruodi și alți cinci țărani. Laolaltă, treizeci și trei de inși vin
în fața scenei, așezîndu-se în jurul focului.*)

WALTHER FURST

Așa ni-e dat să ne-adunăm acuma
în țara noastră, pe pămînt străbun,

Să ne-ntîlnim ca ucigașii,-n taină
Și-n noaptea ce-mprumută neagra-i haină
Nelegiuirii, ca și uneltirii
De soare temătoare — cînd avem
Un drept atît de limpede și sfînt
Ca sînul dezvelit al zilei însăși!

MELCHTHAL

Fii fără grijă. Tot ce țese noaptea Ca mîine iese liber la
lumină.

R6SSELMANN

Dragi frați, un gînd de sus mă luminează Ne-ain adunat
aici ca sfat al țării, Și-astfel înfățișăm poporu-ntreg. Să
ținem deci și sfatul după datini, Așa cum se făcea în
timp de pace. Și dacă n-o fi totul după lege, Ni s-o
ierta, căci vremurile-s grele. Doar cel-de-sus e oriunde
domnește Dreptatea, și sub ceru-i stăm și noi.

STAUFFACHER

Să-ncepem sfatul după rînduială.
De-i noapte, luminează dreptul nostru.

MELCHTHAL

De nu-s chiar toți aici, sînt cei mai buni, E inima
întregului popor.

KONRAD HUNN

Și dacă n-avem pravila în mînă, Săpată e în inimile
noastre.

ROSSELMANN

Atunci să ne-așezăm degrabă-n cerc Și să-mplîntăm ale
puterii spade.

HANS DE LA MAUER

Să vie judele și să-și ia locul
Și-n jurul lui să steie toți aprozii.

PARACLISERUL

Din trei ținuturi sîntem; dar din care Se cade să ne-
alegem capul obștii?

MEIER

Puteți alege între Schwytz și Uri;
Noi, cei din Unterwald, ne dăm decparte.

MELCHTHAL

Iar noi, din Walden, cerem ajutor, Și ne-
nchinăm acelor mai puternici.

STAUFFACHER.

Deci Uri poarte spada, căci sub steagu-i Am mers
noi în războaie pîn' la Roma.

WALTER FURST

Ba cîntea se cuvine, cred, lui Schwytz. Șvițeri
ne spunem toți.

ROSSELMANN

înălțătoare
Întrecerea! Dar fie pace: fruntea
La sfat să fie Schwytz, și-n luptă Uri.

WALTER FURST (*înmînează spadele lui
Stauffacher.*) Ia-le!

STAUFFACHER Cînstirea-i pentru
cel mai vîrstnic.

JORG DE LA FERMĂ Cel mai bătrîn e
Ulrich Făurarul.

'RBmerz&ge: războaiele purtate de împărații germani și vasalii lor pe
tru coroana Romei (n. r.j).

HAN" S DE LA MAUER

E vrednic omul, dar iobag; în Schwytz Judecători pot
fi doar oameni liberi.

STAUFFACHER

L-averm pe Reding, primul nostru jude; Ce căutăm un altul și mai vrednic?

WALTHER FURST

Atunci ne fie Ileding jude-n obște. Cine e pentru, să ridice mîna!

(Toți ridică mina dreaptă.)

REDING

(vine în mijlocul lor)

N-am pravila aci, să jur pe ca, De-aceea jur pe veșnicele stele Că n-am să mă abat de la dreptate.

(în fața lui Reding se înfig în pămînt două săbii: oamenii fac cerc în jurul lui. Cei din Schwytz stau în mijloc, cei din Uri în dreapta, cei din Unterwalden în stîngă. Reding se sprijină în spada sa de luptă.)

Ce-a adunat noroadele din munți, Pe țărmlu neprietenos al apei, La ceasu-n care umblă doar strigoii? Ce este federația cea nouă Ce-o-ntemeiem sub cerul înstelat?

STAUFFACHER (intră

în cerc)

Nu-ntemeiem o federație,
Ci re'nnoim un legămînt străbun!

Tovarăși federali., sa țineți mințe: Deși un lac și munți ne clespărțesc, Și cîrrnuiri avem deosebite, Noi un popor stritem, u»v singur sînge, Și patia ce ne-a crescut e *min*.

WINKEL.B1ED

Așa e deci cum zice cîrtecul, Că am venit cu toții de departe? Spuneți-ne ce știți despre trecut. Ca să-nțărîm cu el frăția nouă.

STAUFFACHER

Aşa grăiesc ciobanii cei bătrîni: C-a fost odată sus,
 spre miazănoapte, Un neam care ducea o viaţă grea.
 Şi ca să facă faţă la nevoi, Obştescul sfat a hotărît
 să plece, Din zece oameni, unul, tras la sorţi. Cu
 bocete porniră-atunci convoaie: Bărbaţi, femeii, la
 drum, spre miazăzi. Cu paloşul ei îşi croiră drumul
 Prin ţări germane, pîn-aici în munţi. Şi merse-aşa
 convoiul, fără preget, Şi se opri doar cînd ajunse-n
 valea Sălbatică-a Muottei, dintre lunci, în care parcă
 nu călcase omul. O singură colibă jos pe ţărm, Şi-n
 ea un om ce aştepta o luntre. Degeaba, căci în lac
 fierbeau viitori De netrecut. Ei începură-atunci Să
 cerceteze ţara mai de-aproape, Belşugul ei de codri,
 de izvoare, Asemenea cu ţara părăsită. Acolo
 hotărîră să s-aşeze, Şi-ntemeiară astfel vechiul
 Schwytz.

Cit s-au trudit ca să desţelenească în **codiuJ** des
 poiana asta largă! Apoi, **cînd** locul nu le mai ajunse,
 Trecură lacul, mulţi, spre Munţii Negri, Ba chiar
 pînă la plaiurile albe, Cu ziduri de gheţari, în dosul
 căror Trăia un alt popor, de altă limbă. Ei ridică
 satul *Stanz*, la Kernwald, Şi tîrgul *Altorf*, colo-n
 valea Reuss. Dar obîrşia lor ei n-au uitat-o Şi dintre-
 atîtea neamuri felurite Ce «ie atunci s-au aşezat în
 ţară, Şviţerii, după inimă şi sînge, Se recunosc,
 oriunde s-ar afla.

HANS DE LA MAUER (*slringe mina celor din*
dreapta şi stingă) O inimă avem şi-wn singur sînge!

TOȚI

(*întinzîndu-şi unul altuia mina*) Da. Un popor!

Deci să lucrăm uniţi!

STAUFFACHER

Sînt alte neamuri care s-au supus învingătorilor şi
 rabdă jugul. Ba chiar la noi în ţară, înspre graniţi,
 Se-ntîmplă să se plece unii oameni Şi-şi trec atunci

din tată-n fiu serbia. Dar *noi*, poporul vechilor
șvițeri, N-am închinat străbuna libertate Nici
prinților, și singuri ne-am ales, Tot liberi, ocrotirea-
mpărătească.

POSSELMANK"

Ea, slobozi noi [nfc-4.ni](#) pus sub scutii! ei Și
Friedrich ne-a și seris-o în hrisov.

STAUFFACHER

Și cei mai slobozi oameni au pe-un a lini
Mai mare peste ei, un jude care
Să curme pricini, împărțind dreptatea;
De-aceca-au închinat străbunii noștri
Pământul ce l-au smuls pustietății,
Puternicului împărat, stăpîn
Peste ținut germanic și latin.
Și ca și ceilalți slobozi fii ai săi,
Ei s-au legat să lupte în război.
Atît sîntem datori ca oameni liberi:
Să apărăm pe-apărătorul nostru.

MECUTHAL Ce trece peslc-

aceasta, e serbie.

STAUFFACHER

Strămoșii în războaie au luptat Sub steagul
împăratului; s-au dus Și în Italia și ei au pus
Pe fruntea lui coroana cea romană. Dar ei se
cîrmuiau în țară singuri, Dup-obicei și după
legea lor. Osînda morții o rostea-mpăratul,
Ce-i drept, însă prin gura unui conte Ce nu
ședea nici el în munții noștri. Omor de se-
ntîmpla, noi îl chemam Să judece sub cetină
ca-n vremuri, Să spună drept și fără frică
legea, înseamnă oare asta c-am fost șerbi? De
crede altfel careva, s-o spună.

Nu, toate sîat așa precum ai spus: INicisNd aoi
împilarea n-am răbdat-o.

STAUFFACHER

IN ici împăratului nu ne-am supus Cînd și-a-nclinat
balanța înspre popi. Și-atunci cînd mănăstirea
Einsiedel A vrut să pună mîna pe-un imaș, Pe care
din strămoși umblam cu turma, Și starețul și-a scos
chiar un hrisov De danie, ca pentr-un loc pustiu —
Căci despre noi o vorbă nu spunea — Am spus:
„Hrisovu-i smuls cu viclenie, I\u poate dăruî ce este-
al nostru! Dacă-mpăratul nu face dreptate, în munți
trăim și fără de-mpărați". Părinții-oja grăiau. Noi să-
ndurăm Rușinea jugului cel nou, răbdînd Ca un vasal
străin să poruncească Ce nici un împărat n-a
îndrăznit? Noi înșine ne-am făurit pămîntul Cu truda
mîinilor, și-am prefăcut Birlogul urșilor, străvechiul
codru, în loc de așezare omenească Și-am nimicît
sămînța de balaur Ce otrăvită se-nălța din mlaștini.
Am rupt perdeaua cenușie-a cetii Ce-acoperea din
veac pustietatea Și stîncile le-am spart; peste
prăpăstii Noi am întins drumeților punți bune;
Pămîntu-î stăpînim de mii de ani — Și tocmai astăzi
un vasal străin Să vie-aci, ca să ne puie-n lanțuri Și
să ne umilească-n țara noastră? Nu-i mijloc să
scăpăm de asuprire? (*Vie agitație printre oameni.*)

Nu, orice tiranie are margini.
Cînd nu-și mai. află nicăieri dreptatea,
Și cînd povara n-o mai poate duce,
Cel asuprit își îa atunci din ceruri,
Cu îndrăzneală și-mpăcat la cuget,
Ne'nstrăinate, veșnice le-i drepturi,
Ce nu se sting, cum na se sting nici aștrii.
Și cînd se-ntoarce iar sălbăticia
Și om eu om se-nfruntă față-n lată,
Și nu mai este nici un alt mijloc,
Ia sabia... Și iată-așa putem
Să ne-ap arăm cel_ mai de seaină bun
De silnicia lor. în fața țării,
Femeilor, copiilor, stăm zid !

TOȚI

(loviiidu-și săbiile)

Ne apărăm femeile, copiii!

ROSSELMANN

(vine în mijloc)

Mai chibzuiți, cât n-ați tras încă spada! Cu împăratul v-ați putea-mpăca. O vorbă doar, și despoții de astăzi V-or linguși chiar mâine. Deci luați Ce vi se dă. Lăsați împărăția Și închinați-vă Austriei.

JORG DE LA FERMĂ Austriei? Ce spune
popa? Cum?

BURKHARDT DIN BUHEL Nu-1 ascultați!

WINKELRIED

E-un sfat de trădător. E un dușman!

REDING

Tăcere, fraților! **SEWA**

Austriei, ce ne-a batjocorit?

KLAUS DE LA FLIJE

Să-ngăduim ca să ne ia cu sila
Ce nu am vrut să-i dăm de bună voie

MEIER

Am fi și-am merita să fim doar robi.

HANS DE LA MAUER

Acela care-ar vrea să ne supunem Să-și piardă
drepturile de șvițer! Judecătorule, aceasta vreau Să
fie-ntîia lege dată-aici.

MELCHTHAL

Da. Cel care ar vrea să ne supunem Austriei, să piardă cinste, drepturi, Să nu-l primească nimenea în casă.

TOȚI

(*ridică mina dreaptă*) Să fie lege I

REDING (*după o*

pauză)

Fie!

ROSSELMANN

Dacă sînteți Azi liberi, sînteți prin această lege; Austria să nu ne poată smulge Ce nu i-am dat nicicînd de bună voie.

JOST DIN YVEILER

Ajunge, mai departe!

REDING

Fraților,
Nu mai e nici un mijloc pașnic? Poate
Că regele nu știe. Și se poate
Că nu din voia *lui* se-ntîmplă toate.
Să facem cea din urmă încercare,
Cît n-am scos încă sabia; sălbatic
E și războiul drept, iar dumnezeu
Ajută doar cînd nu mai poate omul

STAUFFACHER (*lui Konrad Hunn*) E rîndul dumitale. Ce-ai .făcut?

KONRAD HUNN

Eu fost-am la castelu-mpărătesc
i La Rheinfeld era un castel al regelui Austriei, Friedrich cel Fru-os, care, în
timpul cînd se petrece acțiunea piesei (1314—1315), fusese

Din Rheinfeld,¹¹ să le cer să ne-ntărească

Hrisovul vechii noastre libertăți,
Așa cum face orișice stăpîn.
Am dat de soli veniți din multe locuri,
De la suali, din valea Rinului,
Toți își primeau hrisoavele în mînă.
Toți se-nt«rceau cu bucurie-acasă.
Doar solul vostru, eu, am fost trimis
La sfetnici, să mă mîngîie cu vorbe:
„Azi n-are împăratul timp. Dar lasă,
Că s-o gîndi alt'dată și la voi”.
Și cum mergeam mîhnit, prin sălile
Palatului regal, deodată-i văd
Pe Johann, ducele cel tînăr¹, ce stătea
Plîngînd într-un ungher; și lîngă el,
Nobilii domni de Wart și Tegerfeld.
Cei doi mă văd și-mi spun: „Să v-ajutați
Voi înșivă, să n-așteptați
Dreptate de la rege². Nu vedeți
Că-i fură și nepotului de frate
o moștenire dreaptă? Ducele
Se roagă să-i dea partea despre mamă,
Că vîrsta legitimă îi dă dreptul
Să cîrmuiască țara și supușii.
Și ce-i dădu-mpăratul? O cunună:
„Aceasta e podoaba tinereții!”

HANS DE LA MAUER

Ați auzit, să n-așteptați dreptate
De la-mpărat. Să v-ajutați voi singuri.

REDING

Da. Asta ne rămîne. Cum putem Să izbîndim în cele
ce voim?

---

¹el ales împărat al Germaniei, în timp ce alți prinți electori aleseseră
a împărat pe Ludwig de Bavaria. Erau deci doi împărați în același mp
(n.r.).

¹Probabil aluzie la Johannes, duce de Suabia (Paricidul) (n.r.).

²) Regele Austriei. Pare a fi o contuzie între Friedrich cel Frumos și
Albrecht, unchiul lui Johannes Paricidul (n.r.).

(vir-e \ it muj / ««J

Să sfârîmăm un jug urft cie tați
Și să păstrăm a noastre drepturi vechi.
Așa cum le-am primit de la părinți.
Noi nu vrem înnoiri nesăbuite.
Ce-i a-mpărâtului al lui rămmă.
Și cine are-tin domn, *lui* să-i slujească.

MEIER

Am ca feud pămînt austriac.

WALTHER FURST Austriei vei fi vasal și-
acum.

JOST DIN WELLER Dau dări seniorilor din
Rapersweil.

WALTER FURST Tot lor să le plătești și
mai departe.

ROSSELMANN Eu sînt vasalul stareței
din Ziirich!

WALTHER FURST Dai mănăstirii ce i se
cuvine.

STAUFFACHER Eu nu-s legat decît de-
mpărăție.

WALTHER FURST

Dăm ce se cade, dar nimic mai mult. Gonim pe
părcălabi, cu slugi cu tot, Și dărîmăm cetățile-
ntărite! Dacă se poate, fără sînge. Vrem Să vadă
împăratul că *nevoia* Ne-a-mpins să trecem peste

legămintele. De-om ști păstra măsura, poate că Și-o domoli minia-nțelepțește! Că tuturor li-e teamă de-un popor Ce și-narmat își stăpânește firea.

REDING

Dar cum s-o ducem noi la bun sfârșit? Căci nu uitați: dușmanul are arme. Din țară n-o să plece fără luptă.

STAUFFACHER

Ba da, dacă ne vede înarmați. Să-1 atacăm, cât timp nu-i pregătit.

MEIER

Ușor de zis, greu de făcut. Dușmanul
Se-adăpostește-n două cetăți.
Și dacă vine regele în țară,
Cumplite-9amîndouă. Deci, *înli*
Să fim stăpîni pe Sarnen și pe Rossberg,
Și-apoi să răsculăm cele trei țări.

STAUFFACHER '

Dacă mai trece timp, dușmanul prinde
De veste, căci prea mulți ne știu azi taina.

MEIER

în Waldstätten nu-i nici un trădător.

aOSSELWAKCr Dar cel zelos trezește

bănuiala!

WALTHER FURST

Dac-aminăm, își face pîrcălabul Din temnița din
Alterf o cetate.

MEIER Da, vă

gîndiți la voi.

PARACLISERUL

Sînteți nedrepți.

MEIER (*ridicîndu-se indignat*) Nedrepți! Cum,
asta crede Uri?

REDING Pe jurămîntul vostru,
liniște!

MEIER

Așa-i: cînd Uri s-a-nțelea cu Schwytz, Noi ce mai
facem? Ni se-nchide gura.

REDING

Cu cearta voastră, tulburați poporul! 'Naintea
sfatului obștesc ne plîngem Că voi, plini de arțag,
stricați frăția,

WINKELRIED

Eu zic să așteptăm pîn'la Crăciun, Cînd datina-i să
meargă toți țărani

Cu daruri la castel, la pîrcălab. Vreo zece-do
isprezece dintr-ai noștri Ușor pot să se-adune în
cetate. Să poarte sub mintean cîte-o secure Și-n mînă
bîta, ca să-i puie coadă, Căci înarmați nu pot intra-n
castel. Iar grosul să se-ascundă în pădure. Cei zece,
cînd or fi stăpîni pe poartă, Din corn să sune, și din
adăpost Mulțimea cu avînt să dea năvală. Astfel o să
luăm ușor cetatea.

MELCHTHAL

Cetatea Rossberg, las-o-n seama mea 1 Mă placc-o
slujnică de la castel, Și lesne-o-nduplec eu să lase
scara, Pe care să mă pot urca la ea. Și-odată sus, îi
trag eu și pe ceilalți.

REDING

Așadar: vă-nvoiți să amînăm?

(*Majoritatea ridică miinile*)

STAUFFACHER (*numărind voturile*) Douăzeci pentru,
doisprezece contra!

WALTHER FURST

Și-n ziua cînd cetățile-or cădea,
Noi vom aprinde focuri sus pe piscuri,
Să afle toți; mulțimea înarmată
La scaunul județului să vină.
Cînd or să vadă pîrcălabii oastea,
Le-o trece orice poftă să se bată.
Si c-un alai de pașnici s-lujitoii,
S-or duce — ducă-se!—din țara noastră.

STAUFFACHER

Mă tem numai de Gessler. Sprijinit
Pe garda-i strașnică de călăreți,
Nu pleacă fără luptă. Și mai poate
Și alungat să facă rău, E greu
Și chiar primejdios să-l cruți pe Gessler,

BAUMGARTEN

Merg eu unde-i primejdia mai mare. Viața mea i-o
datoriez lui Tell. Azi o dau țării. Eu mi-am apărât
Onoarea și mi-e inima-mpăcată.

REDING

Să chibzuim mai mult și cu răbdare;
Și-apoi mai știi ce ne aduce ceasul?
Dar de cînd stăm la sfat, de-o noapte-ntreagă,
Și-au așezat în jur pe creste zorii
Străjerii lor de foc. Hai să plecăm,
Să nu ne prindă-aci lumina zilei.

WALTHER FURST în vale mai e noapte, nici
o grijă.

*(Toți și-au scos fără să vrea pălăriile, privind în tăcută
reculegere aurora.)*

ROSSELMANN

în zorii ce ne-aduc salutul nouă, 'Naintea altor
oameni, care-n văi Se-năbușeîn fumul gros din
tîrguri,

Noi iegârmiitul nou sa-1 consfințim Jurînd să fim de
astăzi *un* popor Toți laolaltă-n ceasuri de nevoie.

(Toii repetă jurămîniul, ridicînd trei degete.)

Vrem să fim liberi cum ne-au fost părinții. Mai bine
morți decît s-ajungem robi. S-avem încredere în cel-
de-sus, De mîna omului să nu ne temem.

(Ca mai sus. Toți se îmbrățișează.)

STAUFFACHER

Și-acum, tăcut, pornească fiecare La prieteni, la
tovarășii de breaslă. Ciobanii-și mîie turma la iernat,
Și-n taină să cîștige noi prieteni. Și deocamdată,
orice-ar fi — răbdare. Lăsați numai să crească
socoteala Tiranilor. Și le-om plăti deodată Ce vini au
toți, ce vină fiecare. Deci, domoliți-vă mînia
dreaptă, Păstrați-o pentru marea răzbunare. Un om
ce-și face numai lui dreptate, Acela fură dintr-un
bun obștesc.

*(În timp ce ies prin trei părți în cea mai mare tăcere,
orchestra pornește cu mare avînt. Cortina rămîne încă un
timp ridicată, lăsînd să se vadă, pe scena goală, priveliștea
răsăritului de soare deasupra ghețarilor.)*

ACTUL AL TREILEA

S C E N A 1

Curtea din fața casei lui Tell. *Tell*, cu tesla de dulgher în mină; *Iledivig* e ocupată cu treburi gospodărești. În fund, *Walther* și *Wilhelm* se joacă cu o mică arbaletă.

WALTHER

(cîntă)

Cu arc și săgeată,
Prin rnunți, prin coclauri,
Un arcaș se-arată
în zorii de aur.
Sus, peste văzduhuri,
Vulturul domnește;
Iar arcașul liber
Munții-i stăpînește.
Cît e zarea roată,
Pe ce umblă-ori zboară,
E stăpîn, căci arcu-i
Toate le doboară.

(*Vine săllînd.*) S-a rupt în două
sfoara. Leag-o, tată!

TELL

Eu, nu. Un vînător se-ajută singur! (*Copiii se depărtează.*)

HEDWIG

Băieții-ncep de timpuriu să tragă. TELL

Vrei să fii meșter? Să înveți de mic! HEDWIG

De n-ar mai ști ei meșteșugul ăsta! TELL

Ba, dacă vor să-și facă drum în viață, Să-nvețe tot, să știe și s-atace, Și să se apere.

HEDWIG

Nici unul n-o să stea Pe-acasă liniștit.

TELL

Nici eu nu stau. Eu nu-s neam de cioban, ci sînt făcut S-alerg mereu după un țel fugar. Simt că trăiesc, numai cînd cuceresc În fiecare zi din nou viața.

HEDWIG

Nu te gîndești și la soția ta,
Ce tremură mereu în așteptarea-ți?
Mă prinde groaza cînd i-aud pe oameni
Vorbînd de îndrăzneala ta nebună.
De cîte ori te duci, eu tremur toată
Că n-ai să mi te mai întorci acasă.
Te văd, pierdut printre ghețari sălbatici,
Că sai din stîncă-n stîncă și aluneci;
Ba că te-atrage într-o ripă ciuta,
Ba că te-acoperă vreo avalanșă,
Ba că viclene pojghiți de zăpadă
Se sparg sub talpa ta și te scufunzi:
Un îngropat de viu într-un morniînt
Spăimîntător și rece. O, doamne, moartea

Sub mii și mii de-nfățișări pîndește
Pe vînătorul îndrăzneț din Alpi.
Nefericită meserie, pururi
Spre margini de prăpăstii te atrage!

TELL

Cînd ești vioi și-ai simțurile treze, Și crezi în
tine și în cel-de-sus, Scapi lesne și din
cumpenele grele. Născut în munți, cum să te
temi de munți?

*(A isprăvit ce-a avut de făcut și pune sculele deo-
parte.)*

Avem o poartă trainică acumă.
Am teslă, nu-mi mai trebuie dulgher.

(își ia pălăria.)

HEDWIG

Unde te duci?

TELL

Mă duc la tata-n Altorf.

Schiller — Teatru voi. U 417

HEDWIG

Tu nu simți că-i primejdie? Hai spune 1

TELL

Dar ce-ți veni?

HEDWIG

Nu știu ce se urzește
'Mpotriva pîrcălabilor. Pe Rtitli A fost un sfat
— și tu ești printre eil

TELL

N-am fost cu ei, dar n-o să stau deoparte,
Cînd și pe mine-o să mă cheme țara.

HEDWIG

Da, te-or trimite unde-s mari primejdii. Ți-or
da și-acuma locul cel mai greu.

TELL

Ei, fiecare dă după cum poate! **HEDWIG**

Pe cel din Walden l-ai trecut tu lacul Pe
vreme de furtună; e-o minune C-ați mai
scăpat! Nu te-ai gîndit de loc La fii tăi, la
mine?

TELL

Am scăpat Unor
copii pe tatăl lor, nevastă!

HEDWIG

Pe-așa furtună-n larg? Dar asta-nseamnă
Ispită, nu credință-n dumnezeul

TELL

Cînd cumpănești prea mult, faci prea puți

HEDYVTG

Ești Iun și sălilor, ajuți p« toți. Dar la
nevoie, cine-o să-ți ajute?

TELL

Dea domnul să nu-mi trebuie-ajutor! *(îți ia arbaleta*

fi săgețile.)

HEDWIG

De ce iei arcul? Lasă-l azi acasă. **TELL**

Cînd nu am arcu-n mîină, parcă-s ciung. (*Copiii se*

întorc.)

WALTHER

Tătucă, un'te duci?

TELL

Mă duc la Altorf,
Să-1 văd pe tata. Vii cu mine?

WALTHER

Viu.

HEDWIG

E pîrcălabu-n Altorf. Nu te duce. 419
Ba pleacă azi.

HEDWIG

Să plece el întîi. Nu te-
arăta, ştii doar că-ţi poartă pică.

TELL

Eu nu mă tem, căci nu fac nimănuia Vreun
rău, şi nu mi-e frică de duşman.

HEDWIG

Pe cel de treabă mai rău îl urăşte. **TELL**

Că n-are cum l-atinge... Dar pe mine o să mă
lase-n pace dumnealui!

HEDWIG

De unde ştii?

TELL

Acuma cîtva timp Vînam în
valea Schâchen cea pustie, Sălbatică. Și-așa,
de unul singur, Urmam o potecuță printre
stînci, Căci nu era alt drum pe nicăirea.
Deasupra mea, era un zid de stîncă, Și-n vale,
Schâchenul vuia cumplit.

*(Băieții se strîng în dreapta și în stînga lui și-l
privesc cu încordare și curiozitate.)*

Deodată-mi iese pîrcălabu-n față.
El singur, și eu singur. Om cu om,
Și lîngă noi prăpastia căscată. Mă pedepsise
aspru de curînd Pentru-o nimica toată. Mă
văzu Venind cu arbaleta grea pe umeri Și mă
recunoscui. Păli ca varul, Genunchii-i
tremurără, gata-gata Să cadă în prăpastie. Și
mie Aproape că mi se făcuse milă. „Domnule
pîrcălab, sînt eu", spusei. El nu putu să
scoată nici o vorbă, Ci îmi făcu numai un
semn cu mîna, Să-mi văd de drum. Și eu
plecai de-acolo Și-i trimisei pe-nsoțitorii lui.

HEDWIG

E rău. A tremurat în fața tal Nu-ți iartă el că
l-ai văzut astfel.

TELL

De asta chiar îl ocolesc; iar dînsul N-o să mă
caute.

HEDWIG

Ba nu te duce Acolo
azi; mai bine la vînatl

TELL

Dar ce-ți veni?

HEDWIG Mi-e teamă, nu te
duce.

TELL

De ce te tot frămînți făr'de pricină? 42 i

HEDWIG

Ba tocmai iindcă nu știu ce-i, rămîil

TELL

Dar am făgăduit să vini

HEDWIG

Atunci

Du-te doar tu, și lasă-aici băiatul.

WALTHER Mămucă, vreau și

eu să merg cu tata.

HEDWIG

Cum, Wâlthi, vrei să părăsești pe mama?

WALTHER

Ți-aduc ceva frumos de la bunicul.

(Pleacă împreună cu tatăl lui.)

WILHELM

Eu stau cu tine, mamă!

HEDWIG

(Imbrățișîndu-l)

Da, tu ești

Copilul meu iubit, doar tu-mi rămîil

(Iese la poartă și-i urmărește mult timp cu privirea pe cei doi care pleacă.)

S C E N J L 2

Un ținut păduros, închis din -toate părțile, cu
cascade ce cad în pulbere de șei onă în p o știrici. *Bertha în*
coatum le vînă1«a.re. îndstă dupi«a mtră *JtudJi.1.*

BERTHA

Da. Vine. O să-i pot vorbi acuma.

RUDENZ (*intra repede*) Domniță, în sfîrșit te pot
vedea Și singură; în jur slnt doar prăpăstii;
Aci-n pustietate nu mă tem De nici un martor.
Rup tăcerea care...

BERTHA

Ești sigur? nu vin vînătorii-n urmă? **RUDENZ**
Nu, sînt departe. Acum ori niciodată I
Neprăuită clipă! Trebuie Să mi se hotărască-
odată soarta, Chiar de ne-ar despărți pentru
vecie. O, nu-ți întuneca privirea blîndă, Și nu
te încrunta. Știu: *cine*-s eu, Ca să-mi înalț
spre dumneata privirea? N-am încă lauri
glorioși pe frunte Și nu pot sta în rînd cu
cavalerii Ce te-mpresoară-acoperiți de slavă.
Am doar iubirea credincioasă-n suflet.

BERTHA (*serios și sever*) De dragoste, credință
îmi vorbești Atunci cînd uiți înțîia-ți datorie?

(*Rudenz se dă un pas înapoi.*)

Te-nchini, la chiar te vinzi Austriei,
Acea care--ji asuprește neamul!

RUDENZ

Din gura dumnilale s-aud asta, Cînd *dincolo*
pe *dumneata* te caut?

BERTHA

Cum între trădători să mă găsești?
Nu, mai curînd i-aș da lui Gessler mîna,
Tiranului, decît acelui care
Șvițer fiind, își uită țara lui,
Și poate fi unealta unui Gessler 1

RUDENZ

O, doamne, ce-aud?

BERTHA

Zi: de cine-i omul

Mai strîns legat ca de poporul său? Ce datorii
mai sfinte sînt pe lume, Decît să aperi pe
nevinovat, Să faci dreptate celui asuprit? Eu
plîng ades cînd văd ce-ndură-ai tăi, Sufăr cu
ei, mi-e drag poporul tău, Modest cum altul
nu-i, dar și puternic. Spre el mă trage inima
și-ți spun: Pe zi ce trece, mai mult îl
cinstesc. Dar dumneata, de două ori dator
Să-**l** aperi, ca șvițer și cavaler, *Il părăsești*,
trecînd la inamic Și-ajuți astfel să fie pus în
lanțuri. De cîte ori te văd, mă doare-n suflet,
Și tare-mi vine greu să nu-ți port ură.

Dar mi-i vieaa Linele? Să-și aiee pasca Sub
aL Austriei puternic seeptra?

BERrHA

Ba te înșeli, îi pregătești robia.
Și libertatea vrei s-o izgonești
Din ultima cetate ce-o mai are.
Poporul simte cine-i e prieten;
Lui amăgirea nu-i sucește capul.
Dar dumneata ești prins ca într-o mreajă.

RUDENZ Ai

pentru mine ură și dispreț **1**

BERTHA

O, de-aș putea să am! Dar vai, să-1 vezi
Disprețuit și vrednic de dispreț Pe cel ce-ai
vrea să-ți fie drag!

RUDENZ

O,

Bertha,

Mi-ai arătat suprema fericire Și în aceeași
clipă m-ai zdrobit!

BERTHA

Nu, nu s-a stins în pieptu-ți vrednicia.
Ea doarme doar; vreau s-o trezesc din no
Căci doar cu sila ai putea s-alungi
Virtutea-ți înăscută. Ai noroc:
Mai tare e și decît dumneata.
Ești bun și nobil, chiar dacă nu vrei.

RUDENZ

Da, crezi în mine, Bertha? Orișice Pot fi și
deveni, de mă iubești.

BERTHA

Să fii ce-a vrut și firea să te facă!
Rărnîi la locul hărăzit, rămîi
Cu țara și poporu-ți laolaltă
Și luptă pentru sfintele lor drepturi!

RUDENZ

Cum aș putea să te cîștig eu, dacă L-aș
înfrunța pe împărat?³ N-atîrnă Și peste mîna
dumitale voia Tiranică a rudelor², răspunde!

BERTHA

Moșiile-mi sînt toate în Waldstätten; Cînd
liberi sînt șvițerii, sînt și eu!

RUDENZ

---

3 E desigur vorba de împăratul Friedrich cel Frumos
(Habsburg) <n. r.).

* Bertha era de de origine austriacă (n. r.).

Acum de-abia-nșeleg eu totul, Bertha!

BERTHA

N-o să-mi cîștigi favoarea cu-ajutorul
Austriei ce vrea să-mi ia avutul, Să-1
contopească-n moștenirea ei. Mă amenință-
aceeași lăcomie Ce vrea să vă înghită
libertatea. Căci și din mine vor să facă-o
jertfă, Răsplată poate-a vreunui favorit.
Vor să m-atragă printre ipocriți
Și intriganți. La curte ce m-așteaptă?
Un lanț: o căsnicie ce-o urăsc 1
Doar dragostea ce-mi porți m-ar mai scăpa,

RUDENZ

Te-ai hotărît atunri ca să rămii
Aci în țară-alătura de mine?
Tot dorul meu să plec departe ce-a fost,
Decît speranța de a-ți fi aproape?
Pe drumul gloriei te căutam.
Ambiția mi-era și ea iubire.
De-ai sta cu mine-n pacea ăstei văi,
Și-ai renunța la străluciri deșarte,
Eu aș atinge ținta vieții mele.
Izbească-se talazurile lumii
De țărmul ăstoi munți, cît vor voi,
Dar nici un singur gînd de-aci-nainte
Nu voi mai îndrepta spre depărtări;
Ci stîncile acestea 'nalte fi-vor
Un zid de nepătruns jur împrejur,
Și valea noastră-nchisă, fericită,
Numai din cer își va primi lumina!

BERTHA

Acum ești cel pe care îl visam,
Și nu m-a înșelat credința-n
tine.

RUDENZ

Pieriți, pieriți, voi năluciri deșarte! în țara
mea să-mi pot afla norocul, Unde copilul
crește ca o floare, Și mii de amintiri mă fac
să freamăt, Unde copaci și ape-mi sînt
prieteni, în patrie vrei tu să fii a mea! Ah,
pururi am iubit-o! Și simțeam Că fără ea și
viața-mi era goală.

BERTHA

Unde-am găsi o insulă ferice,
De nu în țara nevinovăției,
în care omul se încrede-n om
Și vorba nu e încă prefăcută?
Niciicînd aicea pizma nu-ntinează
Izvorul fericirii. Și senine
Curg clipele. Aici ai fi înțîiul
Din toți bărbații, nobili sau moșneni,
Cînstit de toți din inimă, cu drag,
Stăpîn cum e un rege-n țara lui.

RUDENZ

Te văd aici, aleasă-ntre alese,
De farmec plină și de vrednicie.
Tu cerul mi-ai aduce-n casă, Bertba!
Cum primăvara flori presară-n cale,
Așa. îmi vei împodobi viața,
Și totu-n jurul tău vei ferici!

BERTHA

Vezi, dragul meu, de ce eram mîhnită Cînd te
vedeam zdrobindu-ți fericirea Cu mîna ta? Vai
mie, ce m-aș face Să fiu silită să-1 urmez pe
Gessler, Pe-acest tiran, în sumbra lui cetate!
Castele nu-s aici, să mă despartă De un popor
ce pot să>l fericesc!

RUDENZ

Dar cum să scap? Cum să-mi dezleg azi lanțul
în care singur mi-am vîrit grumazul?

BERTHA

Să-l rupi cu hotărîre bărbătească! Ce-o fi
să fie l Ține cu poporul! E locul tău
firesc.

(Se-aud de departe cârnuri de vînătoare.)

Vin vînătorii. Se-apropie. Te du. Și
pentru țară Să lupți, căci lupți pentru
iubirea ta! De un dușman ni-e tuturora
teamă, Și *una-i* libertatea pentru toți.
(Iese.)

S C E N A 3

O poiană în Altorf. În primul plan copaci. În fund se
vede pălăria așezată în vârful unei prăjini. Peisajul este
închis de culmea Bannberg, deasupra căreia se zărește
un munte acoperit de zăpadă. *Friesshardt* și *Leuthold*
fac de strajă.

FRIESSHARDT

Degeaba^ stăm la pîndă. Cine vine Să
facă-o plecăciune pălăriei? Pe-aici era o
forfotă de bîlci. De cînd e sperietoarea pe
prăjină, Poiana asta parc-ar fi pustie.

LEUTHOLD

Vin doar golani, să scoată cușme rupte Se
vede bine că-și bat joc de noi. Iar cine-i
cumsecade, înconjoară Mai iute locul tot,
decît să facă O temenea în fața pălăriei.

FRIESSHARDT

P-aici e dmmul lor, cînd pe la prînz
Vin de la primărie, după sfat.
Tot o să prind cîțiva, ziceam, căci nimeni
Nu vrea să se închine pălăriei.
Cînd iată popa Rosselmann, că vine

De la vreun muribund, cu sfîntul maslu,
Şi-1 vād că-n faţa stîlpului s-aşază.
Din clopoţel paracliserul sună
Şi-ngenunceaază toţi — şi eu cu ei —
Dar la chivot şi nu la pălăriei

LEUTHOLD

Zău frate, parcă nu sîntem de strajă, Ci parcă
sîntem puşi la stîlp chiar noi. Pentr-un ostaş
e lucru de ocară Să'străjuiască-o pălărie
goală. Doar un nebun putea să poruncească La
pălărie să se-nchine lumea 1

FRIESSHARDT

Şi ce-i dacă e goală? Doar te pleci Şi-n faţa
multor tigve fără minte 1

*(Hildegard, Mechthild şi Elsbeth intră înscena cu copiii şi
înconjură prăjina.)*

LEUTHOLD

Slugoi plecat stăpînului! Eşti gata S-arunci
năpasta pe nevinovaţi. Da' treacă cine-o vrea!
îchid un ochi, Nu vād, nu ştiu.

MECHTHILD

(arătînd spre pălărie)

Copii, luaţi aminte, Colo pe
stîlp atîrnă pîrcălabul.

ELSEETH

De ne-ar lăsa încălţe pălăria.
Şi ar pLeca, zău, nu ne-ai ii mai lăuî

FRJESSHAB-DT

(le alunţi)

Hai, ştergeţi-o, muieri afurisite! Ce căutaţi?
Bărbaţii să poftească. Porunca de se-
ucumentă s-o calceî

*(Femeile ies.) (Tell intră eu arbaleta pe umăr, dutîndît-şi
bS-iatul de mină. Trecînd pe lingă pălărie, jără s-o ia tn seamă,
vin la faţa scenei.)*

WALTHER

(arătînd cu mina spre muntele Bannberg)

Ia, spune, tată, e adevărat
Că sus, pe Bannberg, sîngeră copacii,
Cînd îi izbești cu barda?

TELL

Cine spune?

WALTHER

Păi, baci' zice: colo sus pe Bannberg,
Copacii-s blestemați.⁴ Cine-i atinge, îi crește
mîna-afară din mormînt.

TELL

E drept, nu-i voie de tăiat copacii. Vezi colții
albi pe piscurile-acelea Ce se înalță de se
pierd în cer?
Păi sînt ghețarii care tună noaptea Și
slobozesc lavinele în văi.

TELL

Așa e, și «le mult ar fi-ngropat Lavinele, tot
tîrgușorul Altorf — Așa-s de grele — dacă n-
ar fi fost Pădurea sus, ca să le taie calea.

WALTHER *(după o clipă de gîndire)* Sînt,

tată, țări pe lume, fără munți?

TELL

Cînd de pe aste plaiuri de cobori De-a lungul
apelor, mereu la vale, Ajungi într-un ținut
întins și oblu, Cu ape care spumegă-n viitori,
Cu rîuri care lunecă-n tăcere. Jur împrejur

---

⁴ Bannberg, în limba germană: muntele blestemat (n. r.).

vezi zarea larg deschisă, Cîmpii cu lanuri
fără de sfîrșit Și toată țara e ca o grădină.

WALTHER

De ce nu coborîm atunci, tătucă,
În țara ceea-n loc să stăm aici,
Cu truda numai și cu frica-n spate?

TELL

Frumoasă-i țara, bună cum e cerul, Dar unii
seamănă și-alții culeg Tot rodul trudei lor.
Ei mu sînt Ti bei
Ca tine pe ogor?

TEIL

Episcopul Și
regele-s stăpîni pe țarini.

WALTHER Dar barem pot
vîna în codri, liber?

TELL

Vînatul tot e al stăpînului.

WALTHER Dar barem pot să
pescuiască liberi?

TELL

Și rîu și mare-s ale regelui.

WALTHER Dar cine-i
regele așa temut?

TELL

E cel ce-i apără și îi hrănește.

WALTHER Dar nu se pot ei
apăra şi singuri?

TELL

Nu, nu se pot încrede în vecini. 433

Nu-mi place ţara cea întinsă, tată. Mai mult
îmi place sus, între lavine.

TELL

Da, tot mai bine e să ai vecini Gheţarii,
decît oamenii haini.

WALTHER Ia uite, tată,-n
par e-o pălărie.

TELL

Ce-ţi pasă? Las'să fie. Haide, Walther.

(Cînd vor să plece, Fricsshardt le taie drumul cu sulîta.)

FRIESSHARDT în numele-
mpăratului, opreşte!

TELL

(apucă sulîta cu mina) Ce vrei? Şi
pentru ce m-opreşti din drum?

FRIESSHARDT Păi ai călcat
porunca; vii cu noi!

LEUTHOLD Nu te-ai plecat
în faţa pălăriei.

TELL

Lasă-mă, frate.

raiKSSITAILDT fi a la în-
nchisoare !

UTA I. IHER

Cura, tata la-nchisoar*r* A-jntor!

(Sriḡtni imsjire scenS.)

Săriți, săriți, \oi oameni buni! Săriți L-au
prins și acum îl duc de-aici cu sila.

*(Preotul Resselmann și paracliserul Petermann repede
împreuna cu alți trei inși.)*

PARACLISERUL,

Ce e?

ROSSELMANN De ce te-atingi de
omul ăsta?

FRIESSHARDT E-un trădător,
dușmanu-mpărăției.

TELL *(îl apucă cu violență)* Eu
trădător?

ROSSELMANN

Prietene, te-nșeli! E Tell, un
om cinstit, bun cetățean.

WALTHER *(îl zărește pe Walther*

Fiirst și-i sare înainte) Sări, tată-mare, vor să-1 ia
pe tata!

FRIESSHARDT

Hai la-nchisoare.

WALTHER FURST *(akrgind spre el)*

Stați, dau cheazășie!

MELCHTHAL și STAUFFACHER (*vin și ei: către
Tell*) Dar, pentru Dumnezeu, ce s-a-ntîmplat?

FRIESSHARDT

Nu recunoaște și disprețuiește Puterea
pîrcălabului.

STAUFFACHER

Cum, Tell Să fi făcut
una ca asta?

MELCHTHAL

Minții

LEUTHOLD N-a-ngenuncheat

în fața pălăriei.

WALTHER FURST

De asta să-1 închizi? Prietene, Primește-mi
chezășia și dă-i drumul.

FRIESSHARDT

De vrei să fii chezaș, fii pentru tine ! Iar noi
ne facem datoria. Haidem!

MELCHTHAL

(*către tărani adunați*)

E strigător la cer! Și-or să ni-1 ia Nerușinații,
de sub ochii noștri?

PARACLISERUL

Sîntem mai lari și n-**D** s-»■ ngăd«im! Sîntem
mai mulți și mergem **tot la** cot.

FRUESS HJLR I>T Se-mpetrivește

careva pom racii?

ALȚI TREI INȘI

(vin în geo nă)

Noi v-ajutăm. Ce e? Să-i dorim!

(Hildegard, Melchthal și Elsbeih se întorc.)

TELL

M-ajut și singur. Oameni buni, plecați! De
sulițele lor m-aș teme, credeți, Dacă mi-aș
pune brațul la-ncercare?

MELCHTHAL *(către Friesshardt)* Hai,
îndrăznește să ni-1 iei acum!

WALTHER FURST și STAUFFACHER Domol!
domol!

FRIESSHARDT *(strigă)* Răzmeriță,
răscoală! *(Se aud cornuri de vânătoare.)*

FEMEILE

Sosește pîrcălabul!

FRIESSHARDT

(strigă tot mai iure)

Răzvrătire I

STAUFFACHER

Nemernic! zbiară pînă crapi!

ROSSELMANN și MELCHTHAL

Să taci!

FRIESSHARDT *(strigă tot mai tare)* Săriți, noi
sîntem slujitorii legii!

WALTHER FURST

Hait! Pîrcălabul! Vai, ce-o să mai fie!

*(Gessler călare cu șoimul pe mână,
Rudolf, Harras, Bertha fi Rudenz; urmează mulți slujitori
înarmați, care închid toată scena cu un cerc de sulii.)*

RUDOLF

Loc, trece pîrcălabul!

GESSLER

Risipiți-i! De ce se-
adună lumea? Cine strigă Dup-ajutor?

(Toți tac.) Ei,

cine? *(Către*

Friesskardt.)

Yino-**ncoac*** 1 Cine ești tu? Și ee-L cu omul
ăsta? *(Dă țoiwnwil unui slujitor.)*

FREE SSHA RET Stăpîrie, sînt
supusa noastră sliigă Și fac de strajă-n fața
pălăriei. L-am prins pe omul ăsta, **ciud** trecea
Prin fața ei, fără să i se-nclire. Vreau să-1
închid așa cum vi-e porunca, Și gloata vrea
cu sila să mi-1 smulgă.

GESSLER *(după*

o pauză)

Atît dispreț ai, Tell, pentru-mpărat Și pentru
cel ce stăpînește-n locu-i, Că nu cinstești o
pălărie caie Mi-arată cine e sau nu supus? Tu
singur te-ai trădat: știu ce gîndești.

TELL

Mă iartă. N-am făcut-o din dispreț, Ci doar
fiindcă n-am băgat de seamă. De-aș fi mai
socotit, n-aș mai fi Tell. îți cer iertare, nu se
mai întîmplă!

GESSLER (*după*

oarecare tăcere)

Ești meșter mare, Tell, la tras cu arcul. Se zice că-i întreci pe toți arcașii.

WALTHER

E-adevărat. Tătuca nimerește
Și-un măr în pom de la o sut' de pași.
Băiatul e al tău?

TELL Da, precum vezi.

GESSLER Mai

ai și alți copii?

TELL

încă-**un** băiat.

GESSLER

Pe care îl iubești mai mult din doi? TELL
Mi-s dragi deopotrivă amândoi.

GESSLER

Hai, Tell! Fiindcă nimerești și-**un** măr **în**
pom, arată-ți iscusința **În** fața mea. Ia arcul
— văd că-1 ai La îndemână — și doboară-
acum Un măr ce-1 pui băiatului pe creștet.
Dar țin să-ți spun, ocheste bine, Tell Nu-1
nimerești din prima dată? Unde îți stau
picioarele-ți va sta și capul. (*Toți dau semne de
groază.*)

TELL

Dar ce sălbăticie vreți să fac?
Vreți să țintesc spre el, copilul meu?

Nu, nici nu v-ați putea gândi la asta! Ferit-a sfîntul! Că doar nu se poate Să ceri una ca asta unui tată l

GESSLER

Ai să ochești un măr pe creștetul Copilului.
Așa vreau eu.

TELL

Dar cum? < Eu
să-mi îndrept săgeata înspre capul Băiatului?
Ba mai curînd să mori

GESSLER

Ori faci cum spun, ori mori cu el o dată. **TELL**
Eu să-mi ucid cu mîna mea copilul? N-aveți copii, se vede, și de-aceea Nu știți ce simte-o inimă de tată.

GESSLER

De cînd ești, Tell, așa de chibzuit?
Mi se spunea c-ai fi un visător,
Și că ești altfel decît toată lumea.
Îți plac primejdiile, de aceea tocmai
Ți-am și ales ceva mai pe măsură.
Alt om ar cumpăni — dar tu-nchizi ochii,
Pui mîna inimos și treci la faptă.

BERTHA

Seniore, nu glumi cu bieții oameni. Ce palizi sînt! Cum tremurai Căci știu Că nu prea ești deprins să șăguiești.
Crezi că-i o glumă?

(Ia un măr de pe o ramură care atîrnă deasupra lui.)

Iată mărul. Locl

Băiatul să se tragă înapoi Cît trebuie 1 îi dau optzeci de pași! Nici mai puțin și nici mai

mult. Spunea Că nimerește-un **om** de la o
sută. Arcașule, *acum* să nu greșești 1

RUDOLF

Nu-i glumă, doamne! în genunchi, copile, Și
roagă-te de el să-ți lase viața.

WALTHER FÜRST (încet lui

Melchthal, care deabia-și stăpânește furia) Taci! Ține-ți
firea, pentru Dumnezeu!

BERTHA

(către pîrcălab)

Destul, seniore 1 Crud e să te joci
Cu spaima unui tată! Și chiar dacă
Prin mica-i vină și-a primejduit
Viața, jur pe cel atotputernic,
A și simțit de zece ori ce-i moartea.
Lasă-1 să plece-acum nevătămat.
Vă știe-acum: copiii și nepoții
Lui Tell și-or aminti de ceasul ăsta.

GESSLER

Faceți-i loc! Hai, ce mai șovăiești? Ești
vinovat și eu te pot ucide.
Dar siul mărinimos. De-ac«ea, soarta
Ți-o pun în mina ta cea iscusita,
Cînd te-am făcut stăpînul soartei tale,
Tu nu poți să te plîngi că-s nemilos.
Te lauzi c-ai ochi buni. Ei, foarte bineț
Arată-ne ce poți atunci, arcașe;
Aleasă-i ținta și răsplata-i mare!
în ținte-obișnuite nimeresc
Și alții; însă meșter e acela
Ce-și dovedește-oriunde meșteșugul,
Fără să-i tremure vreodată mîna.

WALTHER FÜRST

(se aruncă în genunchi în fața pircălălului)

Ne închinăm azi înălțimii voastre; Nu vă
gîndiți- ce-i drept; fie-vă milă 1 Dau jumătate
din averea mea, Dar cer crutare pentru bietul
tatăl

WALTHER TELL

Bunicule, 'i-om rău, nu-ngenunchea. Unde să
stau? Arată-mi. Nu mi-e teamă. Doboară tata
pasărea din zbor, N-o să-și lovească tocmai el
băiatul I

STAUFFACHER Nici nevinovăția-

i nu vă mișcă?

ROSSELMANN

Gîndiți-vă, e-un dumnezeu în cer
Și-o să dați seama pentru tot ce faceți.

GESSLER *(arată spre băiat)*

Legăți-mi-1 de teiul cela.

WALTHER TELL

Cum?

Nu vreau să. fiu legat de fel. Să știți, Ca
mielul **air** să stau, fără să suflu. Dar nelegat,
nu rabd să fiu legat, Și-o să mă zbat pîn-o să
rup frînghia!

RUDOLF HARRAS Să-ți lege

numai ochii-atunci, copile!

WALTHER TELL

Ochii? De ce? Voi credeți că mi-i frică De
mîna tatei, de săgeata lui? Am s-o aștept fără-a
clipi măcar. Hai tată, arată-le ce-i un arcaș.
El nu știe și vrea pieirea noastră. Tu fă-i în
ciudă și ocheste bine!

(Se așază lingă tei și i se pune mărul pe cap.)

MELCHTHAL

(căt-re ceilalți țărani)

Nelegiuirea să se-ntîmple-aici
Sub ochii noștri? Dar la ce-am jurat?

STAUFFACHER

Zadarnic. N-avem arme. Vezi ce codru De
lănci e-n jurul nostru!

MELCHTHAL

Dac-atunci Am fi
pornit la fapte! Ierte-i domnul Pe cei ce ne-au
silit să zăbovim!

GESSLER

(lui TdlJ)

Hai! Arcul nu se poartă în zadă.
Primejdioasă-i arma ucigaș.» Săgeata ei se-
ntoarce spre arcaș, Vezi, dreptul mîndru ce
și-l ia tiranul Jignește pe înaltul dcrnn al
-țării. Căci arme pot purta numai stăpîinii. Vă
place arcul și săgeata? Bine, Dar ținta numai
eu am să v-o dau.

TELL

(încordează arbaleta și potrivește săgeata.) Loc,
faceți loc.

STAUFFACHER

Nu, Tell! Ia seama, șovăi Și-
ți tremură și mîna și genunchii.

TELL

(lasă jos arbaleta) îmi

joacă-n fața ochilor.

FEMEILE

Vai, doamne!

TELL

(cătrepîrcălab) Nu-mi cereți asta.

Iată pieptul meu!

(Își descheie haina.) Puneți să mă

dohoare călăreții!

Nu vreau să-ți iau viața; vreau să tragi. Doar poți orice, cu șovăi niciodată; Tu minuiеști și vîsla, ca și arcul! înfrunți furtuna ca să scapi pe-un altul. Izbăvitor ești? Izbăvește-te!

(In sufletul lui Tell se dă o luptă îngrozitoare, își frînge mîinile, își rotește ochii ba spre pîrcălab, ba spre cer. Decdtită bng& mîna-n tolbă, scoate o a doua săgeată și și-o pune In chimir. Pîrcălabul li urmărește toate mișcările.)

WALTHER TELL *(sub tei)* Hai, tată!

Nu mi-e frică.

TELL

(face o sforțare, ridică arbaleta ca să ochească)

Trebuie!

RUDENZ

(care stătuse într-o groaznică încordare și abia se putuse stăpîni, face un pas înainte)

Nu mergeți mai departe, seniorel
A fost o încercare, ați făcut-o.
Dar dacă-mpingi asprimea peste margini
Ea nu-și atinge țelul înțelept.
Și arcul dacă-i prea întins, se rupe.

GESSLE

R Vorbește cînd te-ntreb!

RUDENZ

Vreau să vorbesc
Și pot; onoarea regelui mi-e sfântă.
Astfel de cîrm«iiri siase numai nrâ. Nu-i voia
regelui — spun sus și taie. Nu merită
asemenea cruzimi Ai mei și n-aveți dreptul să
le faceți.

GESSLER Ești prea-ndrăzneț
de-« vreme!

RUDENZ

Am tăcut La toate
ce se întîmplau, Și ochii i-am închis, iar
indignarea Din inimă, ce sta să se reverse,
Adînc din piept mi-am tot înăbușit-o. Dar
dac-aș mai tăcea, eu aș trăda Și patria și pe-
mpăratul însuși.

BERTHA

(aruncîndu-se între el și pîrcălab)

Tu nu vezi că mai rău **îl** întăriți?

RUDENZ

Mi-am părăsit poporu'; -am renunțat La rude ;
legăturile firești Le-am rupt, ca să vă pot
urma pe voi. Credeam că este spre al obștei
bine, Puterea-mpărătească s-o-ntăresc. *Acum*
deschis-am ochii. Spăimîntat Mă văd pe
marginea unei prăpăstii. Mi-ați rătăcit
gîndirea; -ați amăgit Curata-mi inimă. Vrînd
binele, Era să-mi duc poporul la pieire.

GESSLER Nesocotitul, îți
sînt stăpîn 1

RUDENZ

Nu-mi ești stăpîn. Stăpîn mi-e împăratul.
Eu liber m-am născut, ca dumneata.
Virtuțile-mi de cavalier eu pot
Să le măsoar «u dumneata. Ții locu-

'Mpăratului pe care îl cinstesc
Și-atunci cînd alții-l necinstesc — altminteri
Ți-aș arunca mînușa, să-mi răspunzi
Cum se cuvine unui cavalier.
Faci semn să vie călăreții? Vie!
Pot să mă apăr.

(ArStînd spre popor.)

Nu-s ca ei, am spadă, Să
îndrăznească...

STAUFFAC

HER

(strigă

)

Mărul a căzut!

*(In timp ce toți se întorseseră spre cealaltă parte a
scenei, iar Bertha se aruncase între Rudenz și
pîrcălab, Tell a slobozit săgeata.)*

ROSSELMA

NN Băiatu-i teafăr 1

MULTE VOCI A

lovit chiar mărul.

*(Walther Fiirst se clatină, gata să cadă. Bertha îl
sprijină.)*

GE

S

S

L

E

R

(

u

i
m
i
t
)

A tras? A tras? Cum, chiar a tras? Nebunul...

BERTHA

Unchiaşule, e viu, vino-ţi în fire!

WALTHER TELL

(fine dintr-o săritură, cu mărul în mînei)

Ia uite mărul, eu ştiam prea bine Că tu n-ai să loveşti pe fiul tău.

(Tell, care stătuse cu trupul aplecat înainte, ca şi cum ar fi vrut să pornească în urma săgeţii, scapă arbaleta din mînă. Cînd îl vede pe băiat venirii spre el, aleargă în întîmpinarea-i cu braţele deschise, îl ridică şi-l strînge la piept; după aceasta cade sleit de putere. Toţi sînt adîine mişcaţi.)

BERTHA

O, cerule!

WALTHER FURST *(către tală*

şi (iu) Copii, copiii mei!

STAUFFACHER

Slăvit fii, doamne!

LEUTHOLD

Asta lovitură! De ea
s-o mai vorbi şi peste veacuri.

RUDOLF HARRAS

Despre arcaşu' Tell s-o povesti, Cît or fi
munţii noştri în picioare.

(îi întinde pircălabului mărul.)

Schiller Teatru v»I. II. 449

GESSLER

Așa e, mărul e străpuns prin mijloc. Măiastră lovitură, n-am ce zice!

ROSSELMANN

Arcașu-i bun. Dar va fi vai de-acela Ce l-a silit la astfel de-ncercare!

STAUFFACHER

Vino-ți în fire, Tell. Cu bărbăție Te-ai mîntuit și slobod pleci acasă.

ROSSELMANN

Și du-ți feciorul, că-l așteaptă mama. *(Vor să-l ducă pe Tell.)*

CESSLER

Hei, Tell!

TELL *(se întoarce)*

Ce porunciți?

GESSLER

Ți-ai prins a doua
Săgcată-n brîu. Eu am văzut prea bine Cînd ai
luat-o. Ce voiai să faci?

TELL *(încurcat)* Așa e

obiceiul la arcași.

Cum vrei să cred la vorbe goale, Tell!* Nu,
trebuie sa-nsemne altceva. Hai, spune-mi
adevă**Tu**-adevărat. Oricare-ar fi, ea viața tot
ți-o las. Ce-i cu săgeata-a doua?

TELL

Bine, fiindcă Făgăduiți că
n-o să vă atingeți De mine, o să spun tot
adevărul.

*(Scoate săgeata din chimir, privind pe pîrcălab cu
ochi înspăimîntători.)*

De-aș fi lovit copilul cu săgeata
Dintîi, v-aș fi străpuns **cu** cea de-a doua.
Și zău, n-aș fi greșit a doua țintă!

GESSLER

Ei bine, nu m-ating de viața ta.
Ți-am dat cuvîntul, Tell, și-o să mi-1 țin,
Dar fiindcă-ai spus ce gînd vrăjmaș ascunzi,
Să știi c-am să te-nchid acolo unde
N-ai să mai vezi nici soarele, nici luna
Și n-am să mă mai tem de arcul tău!
Băieți, legați-1!

(Slujitorii îl leagă pe Tell.)

STAUFFACHER

Oare-i cu putință
Așa să vă purtați cu omul care
Vedeți că-i ocrotit de cel-de-sus?
O să vedem: îl scapă-a doua oară?
Urcați-1 în corabie! Și vin
Și eu cu voi. Îl ducem drept la Kiissnacht.

ROSSELMANN Dar n-aveți
voie! Nici chiar împăratul⁵.

---

⁵ Prin vechiul hrisov împărătesc ce garanta șviterilor libertatea, nu era îngăduit să {ie luați și dusi dincolo de ținutul lor (n. r.).

GESSLER

Dar unde-i, împăratul 1-a-ntărit?⁶ Abia mai
trebuie să câștigați Favoarea-aceasta, dacă vă
supuneți. Dar voi vă răzvrățiți chiar
împotriva Puterii-mpărătești. Pe toți vă știu
Și vă citesc în suflet ca-ntr-o carte. Pe el vi-1
iau acuma dintre voi; Dar vinovați sînteți și
voi. Alt'dată Să știți să vă plecați și să tăceți!

*(Se depărtează. Rertha, Riulolf și slujitorii îl
urmează. Friesshardl și Leuthold rămîn.)*

WALTHER

FURST *(sfîșiat de
durere)*

S-a dus. El vrea, se vede, să ucidă Cu mine-o
dată, toată spița mea.

STAUFFACH

ER *(lui Tell)*

Ce l-ai întăritat pe căpcăun?

TELL

Să **tac**, cînd am trecut prin ce-am trecut?

STAUFFACHER

Vai, totul e pierdut! Cu tine sîntem Noi toți
legați și puși cu toți în lanțuri.

ȚĂRANII *(11 înconjură pe Tell)* Erai nădejdea
noastră cea din urmă!

LEUTHOLD *(se apropie)* Mie milă, Tell, dar
trebuie s-ascult!

TELL

---

⁶Gessler vorbește de împăratul Friedrlch ce Frumos (regele
Austriei), acela căruia șvițerii nu voiau să i se închine și care
deci nu reinnoie vechile hrsoave (n.r.).

Rămîneți dar cu bine!

WALTHER TELL (*se lipește de el, sfîșial de
durere*)

Tată, tată!

TELL

(*ridică mîinile spre cer*) Acolo-i tată-1
tău. Pe el să-1 strigi!

STAUFFACHER Nevestei nu-i
trimiți vreo vorbă?

TELL

(*il strînge pe băiat cu foc la piept*)

Fiul
E teafăr. Mie-o să-mi ajute domnul!

(*Se smulge din îmbrățișare și pleacă sub paza slu
jitorilor înarmați.*)

ACTUL AL PATRULEA

S C E N A 1

Țărml răsăritean al Lacului celor patru cantoane, înspre apus, stînci ascuțite de forme ciudate închid priveliștea. Lacul e agitat, apa vijîie și mugește," din cînd în cînd, fulgere și tunete. *Kunz din Gersau, Pescarul cu Băiatul lui.*

KUNZ

Doar am văzut cu ochii, crede-mă. Așa s-a petrecut, ți-am spus.

PESCARUL

Tell prins și dus la Kiissnacht; tocmai el, Cel mai viteaz și cel mai de ispravă, In ceasul cînd ne-om rupe lanțurile!

KUNZ

îl trece apa însuși pîrcălabul.
Se imbarcau tocmai pe cînd plecam
Din Fluelen; da-mi pare că furtuna,

Ce s-a **pornit** acuma peste lac **Și** m-a silit să
trag la mal aicea, Nu **i**-a lăsat să plece de la
țarm.

PESCARUL

În mîna pîrcălabului, în lanțuri!
O să-1 îngroape-adînc, cît mai adînc,
Să nu mai vadă-n veci lumina zilei.
Dacă-ntăriți un om neînfricat
Poți să te temi de dreapta-i răzbunare!

KUNZ

Știi ce se spune? Judele, seniorul De
Attinghausen, e acum pe moarte.

PESCARUL

Și cea din urmă ancoră-a nădejzii Se rupe dar.
El singur mai putea Să-nalțe glasul pentru
dreptul nostru!

KUNZ

Cumplită vreme! Rămîneți cu bine, O să m-
adăpostesc în sat, căci azi Nici gînd să pot
pleca pe-așa furtună.

PESCARUL

Tell prins, baronul mort! Tiranul poate Să-nalțe
fruntea-i fără de rușine; Căci gura adevărului e
mută, Și ochiul ce vedea e orb, iar brațul **Ce** ne
putea scăpa e-ncătușat!

BĂIATUL

Hai, intră-n casă, tată, bate piatra. Nu-i bine să
rămii acum pe-afară!

PESCARUL

Hai, urlă, vînt turbat! Trăsnește, fulger! Te
rupe, nor, vărsați-vă, șuvoaie De sus din cer și
înecați-mi țara! Stîrpiți sămînța celor
nenăscuți! Stăpîne fiți, sălbatice stihii! Dați
iar năvală, urși și lupi ai mării, Pustietți

străvechi! a voastră-i țara. Cine-ar voi să mai trăiască rob?

BĂIATUL

Vuiesc vârtejuri și adîneul muge,
N-a fost de cînd e lumea-așa viitoare.

PESCARUL

Pe capul fiului s-așeze ținta? Nici un părinte n-a trecut prin asta. Și firea-n jur să nu se răzvrătească? De-acum nu m-ar mira nimic, nici dacă S-ar apleca și stîncile spre lac, Nici dacă piscurile mari de gheață S-ar prăvăli de sus din culmi, topite, Nici munții de s-ar sparge și nici dacă Prăpăstii s-ar surpa, și un potop Ne-ar înghiți colibele-n șuvoaie!

BĂIATUL

Auzi, trag clopotul pe munte, sus: Or fi văzut vreo barcă în primejdie, Și sună, ca tot omul să se roage.

(se suie pe o înălțime.)

PESCARUL

Vai Și-i de corabia ce e pe drum legănată-n
acest groaznic leagăn!

Nici cîrmă, nici cîrmaci nu-i mai aju Stăpîină-i -vijelia. 'N mîna ei Și-a valurilor, omul e o minge. Nu-i nici aici, nici dincolo-adăpost. Doar rîpi de cremene, neprimitoare, I-arată pieptul lor de stînci surpate Și țepene-l privesc cu vrăjmășie.

BĂIATUL *(arătînd spre stingă)* Vezi, tată,-o barcă dinspre Fliielen?

PESCARUL

Ajută-i, doamne! Dacă vijelia Se-nfundă-aci-n bulboanele-nspumate, Se-nvîrte-n loc și turbă, ca o fiară Izbînd cu spaimă gratiile cuștii,

Urlînd își caută-n zadar o poartă, Prin stîncile
din jur și-nguste chei Se-nchid cu ziduri pînă
sus la cer.

(Se urcă și el pe o colină.) BĂIATUL

E Gessler... iată steagul bărcii lui Și coperișul
roșu-1 recunosc.

PESCARUL

Dreptatea cerului! E pîrcălabul, El însuși în
corabie, și duce Cu sine, jertfa fără-de-legii lui.
O, Doamne, Doamne, cît de repede L-a prins
din urmă răzbunarea! Ei, Așa-i că este și-un
stăpîn mai mare?

Că de porunca lui. n-ascultă valul Și stîlca nu
se-uchină pălăriei? Să nu te rogi, copile. Să
Lași brațul Cereștii judecăți să fie liber.

BĂIATUL

Doar nu mă rog eu pentru pîrcălab, Ci pentru
Tell, că e și **el** în barcă.

PESCARUL

O, nebunie-a oarbelor stihii!
Ca să dobori un singur vinovat,
Cu barca, tu-1 sfărîmi și pe cîrmaci.

BĂIATUL

Ia uite, că trecuseră cu bine De Buggisgrat, și
iarăși îl întoarnă Furtuna dinspre Turla
Dracului Și îi aruncă înspre Achsenberg. Dar
nu-i mai văd.

PESCARUL

Acolo e Satîrul! O, cîte
bărci s-au sfărîmat de el. Și dacă nu cîrmesc cu
iscusintă, Și asta se va sfărîma de stîlca **Ce**
cade ca peretele-n străfunduri. Să știi că-n

barca lor e-un bun cîrmaci. Doar el i-ar mai putea scăpa: e Tell. Dar e legat de mîini și de picioare!

(Wilhelm Tell, cu arbaleta.) (Apare în depărtare, venind cu pași grăbiți și căutînd cu surprindere în jurul lui. E foarte emoționat. Cînd ajunge în mijlocul scanei, se aruncă cu brațele la pămînt și apoi le ridică spre cer.)

BĂIATUL (11 zărește) Cine-ngenunche,

lată, ia te uită?

PESCARUL

Și cum îmbrățișează el pămîntul, De parcă și-a ieșit din minții

BĂIATUL (vine

mai în față)

O tată,

Ce vād? Ia vino-ncoace și te uită!

PESCARUL

L (se

apropie)

Ce este? Dumnezeuule, e Tell? Cum ai ajuns aicea?

BĂIATUL

Nu erai
în barca ceea și legat cu funii?

PESCARUL Și pîrcălabul nu te-a
dus la Kussnacht?

TELL (se ridică) Acum sînt
slobod.

PESCARUL și BĂIATUL

Slobod? Ce minune!

B&EA.TUL

De unde vii?

TELL Din barca

ceea...

PESCARUL

Cum ?

BĂIATUL și PESCARUL (*într-un*

glas)

Și pÎTcălabul?

TELL E în voia apei.

PESCARUL

Se poate? Dar **cum** ai **ajuns aici?** Cum ai
scăpat din frîngbii și furtună?

TELL

Prin **mila domnului**. Stați să vă **spun**.

PESCARUL și BĂIATUL Da,

spune, spune!

TELL

Știți **ce s-a-ntîmplat**

La Altorf?

PESCARUL Da.

Pe urmă?

Pîrcălabul A dat
poruncă să mă lege cobză, Ca să mă ia-n
cetatea lui, la Kiissnacht.

PESCARUL

Da, v-ați urcat la Fluelen în barcă, Și asta știu.
Dar cum de ai scăpat?

TELL

Sedeam în barcă, fără apărare, Legat;
pierdusem orișice nădejde C-am să mai văd
cîndva lumina zilei Și pe copiii mei și pe
nevestă. Nemîngîiat priveam pustiul apei.

PESCARUL

Biet om!

TELL

Călătoream cu pîrcălabul, Cu
Budolf Harras și cu slujitorii, Dar tolba și-
arbaleta mea zăceau Trîntite către pupă, lîngă
cîrmă. Ajunși la cot, pe la Satîrul Mic, Ca la
un semn ceresc, o vijelie Zbucnește din
coclauri, de sub Gotthard, Așa sălbatică și
fioroasă, Că-și pierde vîslașii cumpătul de
spaimă Și toți își spun că vor pieri-n viitoare.
Atunci s-apropie un slujitor De pîrcălab și-i
zice: „Vezi, stăpîne, La ce ananghie ne-aflăm
cu toți? Sîntem acum doar la un pas de moarte,
Cîrmacii noștri și-au pierdut toți capul, Nici
meseria n-o cunosc prea bine.

Ea-i Tell aici, un om vtejos. El știe
Să ție cîrma. Ce-ai fi, deci, stăpîne,
Să-I folosim acuma, la nevoie?"
Și pîrcălabul: „Ce zici, Tejl, te-ncumeți?
Ne poți scăpa de lucia furtunii?
C-atuncea pun pe loc să le dezlege".
Eu li răspund: „O să mi-ajute cerul,
Și cred c-o să vă scot de-aici cu bine".
Ei mă dezleagă, eu m-așez pe dată
La cîrmă. Dar, pieziș, mai trag cu ochiul
Spre partea unde-i arbaleta mea.
Și totodată cercetez și țărnul
Și caut locul bun, să pot sări.
De cum zăresc un șir de stînci ce ies
Tocate de sub valurile-n spumă...

PESCARUL

Le știu, acolo, sub Satirul Mare, Dar prea sînt drepte; nu, e peste poate Să sai din barcă p-un perete neted.

TELL

Strig către slujitori: „Vîsliți vîrtos! Să trecem doar de stîncile de colo, Că după ele, am scăpat de greu!" Mă-nchin lui Dumnezeu în gîndul meu, In cîrmă m-opintesc o dată zdravăn Și-apropii pupa de stîncosul zid. Iau iute arcu, tolba, îmi fac vînt, Și sar pe-un colț de piatră; iar de-acolo Dau bărcii brînci izbînd-o cu piciorul Și-o zvîrlu-n mijlocul viitorii. Gata! **De**-acuma duc-o domnul unde vrea. Așa scăpai din gheara vijeliei, Și din a oamenilor, încă și mai rea!

PESCARUL

Tell, Tell! Dar ai scăpat printr-o minune. Numi vine-a crede: este cu puțință? Și unde ai de gînd să pleci acum? Căci dacă scapă astăzi pîrcălabul, Nu mai ești sigur nicăirea, Tell.

TELL

În barcă-l auzeam spunînd că vrea S-ajungă-ntii la Brunnen, să mă ducă Pe urmă-n cetățuia lui, prin Schwytz.

PESCARUL

Vrea s-o pornească pe uscat?

TELL

„
Da, da.

PESCARUL

Atunci ascunde-te, nu pierde vremea! A doua
oară nu-i scapi!

TELL

Spune, care E drumul
cel mai scurt spre Art și Kussnacht?

PESCARUL

Șoseaua trece-ntîi prin Steinen; dar
Băiatu-meu ți-arată o potecă
Mai scurtă, neumblată, peste Lowerz.

TELL

(ii dă mine)

Te răsplătească domnul. Bun rămas !

(O pornește, dar se întoarce din drv-m.J

7A, n-ai jurat și dumneata pe Riitli i* Căci
parcă mi s-a spus și de-un **pescat**.

PESCARUL Am fost si am jurat.

Sînt federat.

TELL

Atunci fii bun, dă fuga pîn' la Burglen, Și du-i
nevestei mele, biata, vestea Că-s teafăr și că
stau ascuns.

PESCARUL

Dar unde

Să-i spun că ai fugit?

TELL

O să-1 găsești Pe
socru-meu acolo și pe alții Care-au jurat pe
Riitli. Să le spui Să fie tari, să nu-și piardă
curajul. Că Tell e slobod și-are arcu-n mîină, Și
că-n curînd vor auzi de el.

PESCARUL

Dar ce-ai de gînd? Hai, spune-mi-o deschis!

TELL

Să fac ce-am de făcut, și-om sta de vorbă.

PESCARUL

Arată-i drumul, Jenni. Doamne-ajută-i! Tell
ăsta, tot ce-și pune-n minte, face.

S C E N A 2

în castelul baronului de Attinghausen. *Baronul*, într-un iotoliu, pe moarte. *Wallher Fiirsi, Staujjacker, MeUhthal* și *Baumgarten* stau și i-l îngrijesc. ~\Valther
Tell stă îngenunchat în fața muribundului.

IVALTER FURST S-a dus; acu-i pe
celălalt tărîm.

STAUFFACHER

Nu, nu e mort. Căci pana-n fața gurii Se mișcă,
uite! Doarme liniștit Și parcă ne zîmbește
împăcat.

(Baumgarten se duce la ușă și vorbește cu cineva.)

WALTHER FURST

(către Baumgarten)

Da' cine-i?

BAUMGARTEN

(se întoarce)

Hedwig, fiica dumitale. Vrea să-ți
vorbească și să-și vadă fiul.

(Wallher Tell se scoală.)

WALTHER IURST

S-o mîngîi eu? Dar *eu* am mîngîiere? Toate
durerile mă copleșesc.

H R D W] G-(*repezindu-ie. in edcie*) Unde-i
copilul? Lasă-mă să-l yăd.

. STA UFTAC KER

Dar, ține-ți **firea**, vezi că moare-um om.

(*Arată spre Atlinghausen-*)

HEDWIG (*se repede să-l îmbrățișeze*)

Wălthi al meu! Trăiește!

WALTHER   TELL

(*se lipește de ea*)

Mama mea!

HEDWIG

E-adevărat? Ești teafăr, Wălthi, spune?

(*il privește lung, plină de îngrijorare.*)

Cum? El să tragă-asupra ta? Se poate? Nu, n-are inimă dac-a putut Să-ndrepte arcul înspre fiul lui.

WALTHER FŮIRST

A tras silit și sfîșiat de groază. Tu uiți că viața ne era în joc.

HEDWIG

Ba dac-avea o inimă de tată, Murea de zece ori, dar nu trăgea.

Ar trebui să l»uzi cerul care "Ti 1-
a ferit.

HEDWIG

Dar cum pot **eu** să uit, Ce-ar **fi**
putut să **fie**? O s-apuc Optzeci **de** ani și tot o să

mai văd Copilul meu legat, pe Tell ochindu-1...
Pe veci mi s-a înfipt săgeata-n piept.

MELCHTHAL De-ai ști **ce-**

ntăritat a fost **de** Gessler 1

HEDWIG

Bărbatul are-o inimă de piatră. De e jignit, în
oarba lui mînie Aruncă totu-n joc, și capul
scump Al fiului și inima de mamă!

BAUMGARTEN

Nu-ți este îndeajuns lovit bărbatul? Ce-1 mai
jignești cu-asemena muștrare? Nenorocirea *lui*
te lasă rece?

HEDWIG

(se întoarce spre el și-l privește cu ochi mari)

Doar *lacrimi* ai pentru nenorocirea Prietenului?
Unde-ai fost atunci Cînd **I**-au legat? Și cum **I**-ai
ajutat? Da, ați lăsat să i se-ntîmple toate Și ați
răbdat să-1 smulgă dintre voi. **Tot** astfel s-a
purta și **Tell** cu tine?

A stat să te privească doar, eu milă, Cînd
pîrcălabul a "trimis o ceată De călăreți, și
lacul **de** furtună, Fierbea în fața ta? Nu, nu cu
lacrimi Te-a plîns, ci-n luntre a sărit, uitînd De
mine, de copii, și te-a scăpat.

WALTHER FURST

Dar cum am fi putut noi să-1 scăpăm? Un pumn
de oameni fără arme!

HEDWIG *(se aruncă la pieptul lui)*

Tată.

Azi l-ai pierdut și dumneata și țara, Noi l-am
pierdut cu toți! Și tuturora El ne lipsește, și-i
lipsim; o, doamne, Tu scapă-i sufletul de

deznădejde! în tainița cea rece din cetate, La
el n-ajunge nici o mîngîiere. Dacă se-
mbolnăvește-n umezeala Și bezna temniței, se
vestește **Ca** floarea stîncilor căzută-n
mlaștini. Căci viața-i pentru el doar la lumină,
La soare, sus, în aer miresmat. închis! Cînd el
e însăși libertatea! El nu poate trăi ca într-o
groapă!

STAUFFACHER

Dar liniștește-te! Noi vrem cu toți Să spargem
temnița, să-1 liberăm.

HEDWIG

Dar ce puteți voi fără el? Atît Cît era liber
Tell, aveți nădejde.
Nevinovatul mai găsea un sprijin, Cel urmărit
găsea un ajutor. El v-a scăpat pe toți. Voi la un
loc **Tot** nu puteți să-i rupeți lanțurile?

(Baronul se trezește) **BAUMGARTEN**

Sst! Mișcă !

ATTINGHAUSEN *(îndreptîndu-se)*

Unde-i?

STAUFFACHER

Cine?

ATTINGHAUSEN

N-a venit? Mă
părăsește-n cea din urmă clipă?

STAUFFACHER Vorbește de nepot.

S-a dus să-1 cheme?

WALTHER FURST

Am și trimis să-1 caute pe drum. Și-a revenit,
și azi este de-ai noștri.

ATTINGHAUSEN Și-a spus
cuvîntul pentru țară?

STAUFFACHER

Da.

L-a spus ca un viteaz.

De ce nu vine

Acuma, să-1 pot binecuvînta? Eu simt că mi se-
apropie sfîrșitul.

STAUFFACHER

Ba nu, seniore, ați dormit puțin, V-ați odihnit,
vi-s ochii limpeziți.

ATTINGHAUSEN

Durerea m-a lăsat, dar ea e viața. S-au dus și
suferința, și speranța.

(Zărindu-l pe băiat.)

Băiatul cine-i?

WALTHER FURST

Binecuvîntați-1. Nepotu-
meu. El nu mai are tată.

*(Hedwig și băiatul cad în genunchi în fața muri-
bundului.)*

ATTINGHAUSEN

Vă las pe toți azi fără de părinte.
Cu ultima privire mi-este dat
Să văd — vai mie! — țara mea cum piere.
A trebuit s-apuc sfîrșitul vieții,
Ca să-mi îngrop nădejtile cu mine!

STAUFFACHER

(către Walther

Fiirst)

Să plece cu durerea neagră-n suflet? Să nu-i
mai luminăm nici ceasul morții
Cu-o rază. **de** speranță?... Seniore I Fiți
liniștit! Nu sîntem părăsiți Cu totul, nici
pierduți fără scăpare.

ATTINGHAUSEN Dar cine să vă
scape?

WALTHER FURST

Noi, pe noi. Și-au dat
cuvîntul cele trei ținuturi S-alunge **pe** tirani, și
s-a-ncheiat O federație ; pe toți ne leagă
Același jurămînt. Pornim la faptă, Pînă ce **anul**
nu-și răstoarnă crugul. Veți odihni în țară
liberată.

ATTINGHAUSEN Așadar,
legămîntul s-a-ncheiat?

MELCHTHAL

Da. Toate trei cantoane deodată Se vor scula.
Căci totu-i pregătit Și taina o păstrăm, deși
sîntem **Cu** sutele. Se clatină pămîntul De sub
tirani. Și numărate sînt Și zilele cît ne mai sînt
stăpîni. Curînd, din ei nici urmă n-o rămîne.

ATTINGHAUSEN Dar **cu** cetățile
lor întărite?

MELCHTHAL Cad toate-odată în
aceeași zi.
Și s-au legat și nobilii cu voi?

MELCHTHAL

Cînd om porni, gîndim c-or fi alături Dar pîn-
acum jurat-au doar țărani.

ATTINGHAUSEN

(se ridică încet, cu mare uimire)

De-a cutezat țăranul să pornească Făr-ajutorul
nobililor, singur, Cu-atîta-ncredere-n tăria lui,
Atunci de noi nici nu mai e nevoie. Pot să
cobor în groapă liniștit, Căci chiar și după noi,
prin alte forțe Va dăinui splendoarea omenirii.

(Pune mîna pe capul copilului ingenucheat fața lui.)

Din creștetul pe care stat-a mărul, Va răsări o
libertate nouă. Ce este vechi apune, și o
viață Mai bună înflori-va din ruine.

STAUFFACHER

(către Walther Fiirst)

Vezi ce luminează-i umple ochii? Asta Nu-i viața
ce se stinge. E o rază A răsăritului de lume
nouă.

ATTINGHAUSEN

Din vechi cetăți coboară nobilimea Și jură azi
credință-orașelor.

Au și-nceput în Uechtland și în Thurgau,
Și mîndra Bernă își înalță capul; Cetate-a
«elor liberi este Freiburg¹; Harnicul
Ziqnch înarmează bresle Și le preface-a
oști. Se frînge forța Regală-n fața
veșnicelor ziduri.

*(El rostește crea te urmează cu Ionul unui
vizionar. Glasul îi crește pînă la înflăcărare.)*

Văd principii venind. Ii văd pe nobili,
Toți în armuri, cu oaste să atace Poporul
pașnic de ciobani ce luptă Pe viață și pe
moarte. Și, prin sînge, Vor căpăta renume
munții noștri. Cu pieptul gol, jertfindu-se
cu drag, Țăranii-nfruntă miile de lăncii.
Le rup — și cade floarea nobilimii, Iar
libertatea își înalță steagul.

*(Prinzind de miini pe Wallher Fiirst și pe
Staujfacher.)*

Vreți să fiți liberi? Fiți uniți pe veci! Nici
un om liber să nu stea deoparte; Să puneți
străji pe munți, din culme-n cui Mereu alți
frați la legământ să vină, Și fiți uniți,
uniți, uniți...

*(Cade din nou pe pernă, miinile lui fără via fă mai
strîng încă miinile celorlalți doi. Fiirst și
Stauffacher îl mai privesc un timp în tăcere, apoi
pleacă, fiecare pradă durerii sale. între timp, au
intrat fără zgomot șerbii, care se apropie, arătîndu-
și durerea, unii tăcut, alții mai vizibil; cîțiva
îngenunchează și plîng cu capul pe mîna lui
Attinghausen; în timpul acestei scene mute, se
trage clopotul în cetate.)*

(Intră Rudenz.)

iFrelburg, în limba germană: cetate liberă (n.r.).

RUDENZ

(apropiindu.se cu grabă) Trăiește? Și

mai poate să **m-audă**?

WALTHER FU-RST

(arată spre mort, fără să-l privească)

De-acum ne sînteți senior și scut; De azi
castelul poartă un alt nume.

RUDENZ

*(vede mortul și rămîne înlemnit, cuprins de o
puternică durere)*

O doamne, prea tîrziu veni căința? De ce n-a
mai trăit o clipă numai, Să vad-o inimă ce s-a
schimbat? N-am prețuit eu vorba lui cea
dreaptă Cît mai era pe lume... Și s-a dus, Și
pentru totdeauna m-a lăsat C-o vină grea
neispășită. Spuneți: Oare-a murit tot supărat pe
mine?

STAUFFACHER

Aflînd cum ați vorbit, în clipa morții V-a
binecuvîntat curajul faptei.

RUDENZ (*în genunchi în fața*

mortului)

Da, rămășițe sfinte tuturora.
Da, unchi iubit! în fața ta eu jur,
Cu mîna-n mîna-ți rece, că m-am rupt
Pe veci de orice legături străine
Și mam Sxtors azi la poporul meu. Stnt un
șvițer și-așa rămîn pe vecii

(*Ridicîndu-se*)

Cu drept cuvînt voi plîngeți un prieten,
Un tată, dar nădejdea să n-o pierdeți.
Eu n-am primit doar moștenirea lui,
Ci inima și duhul lui pătrund
în mine. Tinerețea mea plătească
Ce **v-a** rămas datorare bătrînețea-i.
Dă-mi mîna **ta**, o, dă-mi-o, scump părinte!
Și dumneata dă-mi mîna, Melchthal, dă-mi-o.
Nu șovăiți și nu întoarceți capul!
Primiți un jurămînt, care mă leagă.

WALTHER FURST

înerede-te în cel ce s-a întors,
Dă-i mîna.

MELCHTHAL

Ați disprețuit țăranul; La ce să ne-
așteptăm din partea voastră?

RUDENZ

Iertați-mi rătăcirea tinereții!

STAUFFAC

HER (*lui*)

Melchthal)

Oare-ai uitat că ultimii cuvînt A
fost „unire”?

MELCHTHAL

Iată mîna mea.
Cînd bate palma un țaran, își ține
Cuvîntul dat. Ce-s **fără** nai seniorii? "Naintea
voastră fost-am noi, țaranii.

■RUDENZ

Eu îi cinstesc

(arăt'uid spadaJ Ș/i o să

știu să-i. apăr.

MELCHTRAL

Știți, domnule baron, cu brațu-n stare Să scoată
rod din țarina cea aspră, își apără un om și
pieptul lui!

RUDENZ

Eu apăr pieptul **vostru**, voi pe-al **meu**. Sîntem
astfel mai tari și eu, și voi. Dar stăm la sfat,
cînd patria mai este O pradă a tiranilor străini?
Să curățim pămîntul de dușmani, Și-apoi om
sta să chibzuim în pace.

(După ce-a tăcut o clipă.)

N-aveți nimic să-mi spuneți? Încă nu
Vă merit eu încrederea? Atunci
Va trebui chiar împotriva voastră
Să intru-n taina legămîntului.
Voi ați ținut un sfat pe Riitli, sus.
Ați și jurat — știu tot ce-ați pus la cale.
Și ceea ce nu mi-ați încredințat
Eu totuși am păstrat ca sfînt zălog.
Dușman al țării n-am fost niciodată,
Și niciodată n-aș fi uneltit

în contra voastră. Rău c-ați zăbovit;
Acum e ceasul grabnicelor fapte.
Tell e o jertfă a zăbovei voastre.

STLAFFACHER Noi **ain** jurat să
așteptăm Crăciunul.

RUDENZ

Eu n-arn j irat, căci nu am fost acolo; Toi
așteptați, eu trec la fapte.

MELCHTHAL

Cum?

RUDENZ

Mă număr azi printre părinții țării Și prima
datorie-i să vă apăr.

WALTHER FURST

Redați pământului cenușa-i scumpă; E-ntîia,
cea mai sfîntă datorie.

RUDENZ

Cînd țara va fi liberă-i vom pune
Peste cosciug cununa de izbîndă.
Nu numai pentru-a voastră cauză lupt
Cu tirania, ci și pentru-a mea:
Aflați că draga mea, Bertha de Bruneck
A dispărut. Printr-o nelegiuire
A fost pe-ascuns răpită dintre noi.

STAUFFACHER

Să fi-ndrăznit tiranul să se-atingă De tagma
liberă a nobilimii?

RUDENZ

O, v-am făgăduit tot ajutorul Și eu sînt cel care
vi-l cer acum.

El **mi-a** răpit iubita. Cine **știe** Unde-o ascunde
sângerosul despot, Și cîte silnicii n-o să
încerce Nelegiuitul, ca **să-l** ia de **soț**? Nu **mă**
lăsați, **eu** trebuie **s-o scap**. E-alătura de voi,
și-i vrednică S-o ajutați! La **arme pentru** ea!

WALTHER PUR ST Ce vrei să faci?

RUDENZ

Știu **eu**? In noaptea care
învăluie în taină soarta ei, Cînd **ros** de gheara
crudei îndoieli, De nici o urmă sigură **nu** dau,
Un singur lucru-**i** limpede în minte-mi Numai
de sub ruina tiraniei Putem s-o dezgropăm;
deci, **să** luăm Cetățile tustrele deodată, Și-
ajungem poate la-nchisoarea ei.

MELCHTHAL

Porniți și vă urmăm! De ce-am lăsa Pe mîine ce
se poate face astăzi? Cînd am jurat, era Tell
încă liber, Și grozăvia nu se săvîrșise. **Legi** noi
ne-aduce timpul. Spuneți, cine E-atît de laș, să
șovăie și-acum?

RUDENZ

(căt-re Stauffacher și Walther Fiirs!)

Să vă-narmați și, gata de bătaie, Veți aștepta
semnalele din munți. Și zvonul biruinței va
ajunge Mai repede ca printr-un porumbel.
Cînd focuri vii pe creste s-or încinge, Ca
fulgerul să v-aruncați; sfărmați Cuibarul de
tirani — și veți învinge!

(Iese)

S C E N A 3

Cheile de lingă Kiissnaelit. Drumul coboară în
fund printre stînci. Drumeșii se zăresc de sus, înainte de
a intra în scenă. Stîncile închid întreaga priveliște; pe
una din ele, așezată mai în față, se află o ieșitură aco-
perită cu tufișuri. Intră *Tell*, cu arbaleta.

TELL

Prin cheile acestea o să treacă
El vrînd-nevrînd. Alt drum spre
Kiissnacht nu-i.
Aici e locul cel mai potrivit.
M-ascund acolo-n tufele de soc.
De-acolo-1 poate nimeri săgeata.
E drumu-ngust și nu pot să mă prindă.
S-a isprăvit. E timpul, pîrcălab.
Să-ți faci acum cu cerul socoteala.
Eram om pașnic, liniștit. Săgeata-mi
Ochea doar fiarele pădurii; gîndul
Mi-era departe de omor. Dar tu,
Tu m-ai trezit, m-ai scos din pacea mea,
Și-n apa clară-a cugetului, tu
Mi-ai picurat venin cumplit de șarpe.
Tu ai făcut din mine un sălbatic.
Cel ce-a țintit spre capul unui fiu
Va nimeri și-n inima dușmană.
Eu trebuie să-i apăr pe copii
Și pe nevestă, de minia ta.
Atunci cînd potriveam săgeata-n arc,
Și mîna-mi tremura, cînd mă sileai,
Cu o drăcească bucurie-n ochi,
Să iau drept țintă capul fiului
Și cînd cerșeam zadarnic îndurare —
Atunci eu m-am legat c-un jurămînt
Cumplit și auzit numai de cer,
Că inima-ți va fi întîia țintă,
Cînd o să trag din nou. Și ce-am jurat,
în iadu-nfricoșatei clipe, este
Un zapis scris cu sînge; și-1 plătesc.
Tu-mi ești stăpîn, ești pîrcălabul pus
De împărat; dar nici chiar împăratul
Nu cuteza ce-ai cutezat *tu*, fiară!
Te-a pus să-mparți dreptatea, chiar și
aspră,
Că-i mîniat; iar nu, nepedepsit,
Să-ți faci orișice poftă ucigașă.
Dar cerul pedepsește și răzbună!
Săgeată, care știi să-mparți durere,

O, giuvaer de preț, comoara mea,
 îți dau o țintă-n care n-a pătruns
 Nici ruga cea cucernică, nici plînsul.
 Dar *ție* n-o să ți se-mpotrivească.
 Și tu, arc credincios, ce mi-ai slujit
 Atît de des la joc și bucurie,
 O, nu mă părăsi-n cumplitul ceas.
 O dată să mai ții, tu, astăzi, coardă,
 Ce-ai dat de-atîtca ori aripi săgeții.
 De-mi scapă-acum din mîna fără vlagă,
 Nicicînd nu mai apuc să trag a doua.

(Călători străbat scena.)

Aici m-așez acum, pe-această piatră,
 Ce-mbie pe drumeți la scurt popas, Căci
 nu-i a nimănui. Grăbiți trec toți, Străini
 unii de alții, ne-ntrebînd Pe celălalt
 ce-1 doare. Trec pe-aici Neguțătorul
 apăsător de griji, Piosul schimnic,
 pelerinul sprinten, Tilharu-ntunecat,
 scripcarul vesel,

3) — Fr. Schiller — Teatru voi. II 481

Și cel ce-și mîină calu-mpovărat De peste mări
 și țări, căci orice drum Te duce pîn'la
 marginile lumii. Și toți își văd de-o cale unde-i
 mîină O treabă-anume. Treaba mea-i omorul. **(Se
 așază.)**

Copiii mei, odinioară, cînd Mă-napoiam, ce
 bucurie-n casă! O dată nu veneam cu mîna
 goală. Ba v-aduceam o floare de pe stînci, Ba
 păsări rare ori culbeci de piatră, Cum se găsesc
 ades pe drum de munte. Azi după alt fel de
 vînat gonesc; Cu gînduri ucigașe, pe un drum
 Sălbatic, stau pîndindu-1 pe dușman. Dar gîndul
 mi-e și-acum numai la voi. Copiii mei, vreau
 numai să vă apăr De răzbunarea unui căpcăun.
 De-aceea-ntind azi arcul ucigaș.

(Se ridică.)

Pîndesc vînat de soi. Și vînătorii Cutreieră prin
 munți zile de-a-rîndul De ger năprasnic și se
 cațără Pe povîrnișuri lucii; de pereți Ei se

lipesc cu sîngele lor însuși. Și-apoi sar
îndrăzneți din stîncă-n stîncă, Și totul, poate,
pentru-o biată capră! Aici e un alt preț: e inima
Vrăjmașului, ce stă să mă doboare.

*(Se aude în depărtare o muzică veselă, care se
apropie.)*

O viață-ntreagă-am mînuit eu arcul, Cum
trebuie să fac-un bun arcaș. Am nimerit în țintă
nu o dată, Și-acasă m-am întors cu multe
premii De pe la-ntreceri. Însă astăzi vreau
Să dau o lovitură de maestru: S-ajung cel mai
vestit arcaș din țară.

*(Un alai de nuntă trece pe scenă și suie prin trecătoare.
Tell privește alaiul, sprijinindu-se în arc. Stiissi,
jitarul, se apropie de el.)*

STUSSI

Vezi mirele? El ține în arendă Pămîntul
mănăstirii Morlischachen; E om bogat, cu zece
turme-n munți. La Imisee își duce-acum
mireasa, Iar astă-noapte-i zaiafet la Kussnacht.
Și vine cine vrea. Nu vii cu mine?

TELL

Prea-s amărît. Ce caut eu la nuntă? STUSSI

Te-apasă jalea? Zvîrle-o jos! Ia viața Așa cum
este; azi sînt vremuri grele; Nu pierde rarul
ceas de voie bună, C-aici e-o nuntă, colo un
prohod.

TELL

De multe ori se întîlnesc pe drum. STt)SSI

Așa e mersul lumii. Nenorocul Te paște peste
tot... Așa, în Glarus, Căzut-au stînci și s-a
surpat o parte Din ditai muntele, din Glarnisch.

TELL

Munți

Se clatină? Nimic nu mai e sigur.

STUSSI

Și-n alte părți se-ntîmplă ciudățenii... Vorbeam
cu unul de venea din Baden: Un cavaler, cîcă
voia s-ajungă La rege; cînd, în drumul lui, un
roi De sute de bondari pe cal s-așază Și-l
prăpădește, bietul. Cavalerul Ajunge Ja palat
pe jos.

TELL

Bondarul,
Vezi cît de mic e, și tot are-un ghimpe!
*(Arm gard intră cu cițit'a copii și se așază la intra-rea
trecătorii.)*

STUSSI

Se zice că sînt prevestiri de rele Și răsturnări
în rînduiala firii.

TELL

Ba zilnic afli de-ntîmplări,
Și nu le prevestește nici un semn.

STŪSSI

Bine de omul care-și ară cîmpul Și e lăsat în
pace-ntre ai lui.

TELL

Nici cel mai cumsecade n-are pace. Dacă
vecinu-i caută pricină...

(Tellse uită mereu cu nerăbdare în susul drumului.)

STUSSI

Rămîi cu bine; aștepți pe cineva?

TELL

Aștept.

STOSSI

Atuncea bun întors acasă. Zi, ești din
Uri? Pîrcălabul nostru Cică se-ntoarce azi și el
din Uri.

UN DRUMET

(intră)

Ba nu-1 mai așteptați, căci apele S-au revărsat
de-atît amar de ploaie Și-au rupt și-au dus Ia
vale punți și podur

(Tell se ridică.)

ARMGARD *(vine în fața scenei)* Nu
vine pîrcălabul?

STUSSI

Ce, l-aștepți?

ARMGA1! D

Vezi bine!

STUSSI

Tocm-aicea ți-ai găsit Să-i ieși în
cale, pe-un drumeag pustiu?

ARMGARD Aici nu-mi scapă;
trebui să m-asculte!

FRIESSHARDT

*Cioioari pe <hsîn jos, cu slugarnică grabă, și strigă pe
scenă.)*

Feriți din drum, că trece pîrcălabul, Stăpînu]
meu; acu vine călare! *(Tell iese.)*

ARMGARD

(cu vioiciune) ,
E dînsul.

*(înaintează cu copii în fala scenei.) (Gtssler și Jtudolf
Ilarras apar călare în partea de sus a drumului.)*

STtSSSI (*către*

Friesshardt)

Dar cum de-ați trecut prin apă, Că
toate punțile le-a rupt șuvoiul!

F.HIESSHARDT

Prietene, noi ne-am luptat cu lacul, Și nu ne
temem de-un pîrau de munte.

STTJSSI

Ai fost pe Iac, pe vijelia ceea?

FRIESSHARDT Am fost. Cît oi
trăi n-am s-o mai uit.

STUSSI

Stai, povestește-mi l

FRIESSHARDT

Nu pot; merg la Kiissnacht, Ca să vestesc că
vine pîrcălabul. (*Iese.*)

STÖSSI

Dac-ar îi fost în barcă oameni Luni, Mă prind
că s-ap fi dus la fund cu toi i i. Da' din păcate,
iarba rea *nu* pierе.

(*Se uită împrejur.*)

Unde-a pierit ciobanul de-adineauri?

(*Iete.*)

(*Gessler și IiucIf Ilarras apar, tătari.*)

GESSLER

Zi ce poștești, slujesc pe împăratul, Și trebuie
să-i fiu mereu pe plac. Nu m-a trimis aci s-
alint poporul; El vrea supunere; căci totul este
Să știe lumea cine e stăpîn în țară: împăratul,
ori țăranul?

ARMGARD Acuma-i ceasu,-

acuma o să-ncerc.

(Se apropie cu sfială.)

GESSLER

Eu n-am pus pălăria-n par, la Altorf, De glumă doar, sau ca să-ncerc norodul. De mult știu ce gîndește... Dar am vrut Să-și plece capul, că prea sus și-l ține. Și-anume am înfipt *ce nu le place*, în drumul tuturora, ca să vadă Toți pălăria și să-și amintească De un stăpîn, de care-adeșea uită.

RUDOLF

Dar și poporul are-anume drepturi.

Nu-i timpul să le cîntărim. Se-ntîmplă Atîtea fapte mari și mari prefaceri, împărăția vrea să crească: fiii Desăvârșesc ce-au început părinții. Poporul ăsta mic le stă în cale; Așa sau altfel, trebui' să se plece.

(Vor să treacă. Femela se aruncă în genunchi în fala lor.)

ARMGARD Stăpîne, îndurare,

fie-ți milă!

GESSLER

Cum de cutezi, femeie, să-mi tai calea? Hai pleacă!

ARMGARD

Mi-e bărbatu-nchis și plîng
Orfanii lui flămînzi. Fie-vă milă De sărăcia
noastră, seniore!

RUDOLF

Dar cine ești și cine ți-e bărbatul?

ARMGARD

E-un biet țăran, stăpîne, de pe Rigi: Cosește
numai iarba care crește Pe stîncile prăpăstiilor,
unde Nici vita nu se-ncumetă să pască.

RUDOLF (*pîrcălabului*) E vai de viața ei! Vă rog,

dați drumul

Sărmanului; oricît de vinovat
O fi, e îndeajuns de pedepsit
Cu meseria lui. (*Femeii.*) Ți se va face
Dreptate. Dar aicea nu e lo>eul
S-o ceri, ci adu jalba în cetate.

ARMGARD

Ba nu, n-am să mă mișc nici moartă, pînă Ce
nu-mi dă pîrcălabul emu¹ meu! De șase luni e-
nchis în turn și-așteaptă Zadarnic hotărîrea
judecății!

GESSLER

Ce, vrei **să mă** silești? Hai, feri în lături!

ARMGARD

Dreptate, pîrcălab! Tu ești jude, Ții loc de
împărat și dumnezeu. Așa precum aștepti din
cer dreptatea, Dator ești să ne-o faci și nouă.
Fă-ne-o!

GESSLER Ce-obrăznicie! Dați-

o la o parte!

ARMGARD

(*apucă frîul calului*)

Ba nu, ba nu, tot nu mai am ce pierde. Și n-ai
să pleci de-aicea, pîrcălab, Pînă nu-mi faci
dreptate; 'ncruntă-te, Și uită-te cum vrei. Atît

de mare E jalea noastră, încît prea puţin Ne
pasă de mînia ta.

în lături! Ori vrei să trec cu
calul peste tine?

ARMGARD Ei

bine, poţi să treci.

*(Trage copiii Ungara, şi se aruncă imprecîiă cu ei la
pămînt.)*

Aicea stăm, Eu
şi copiii mei — orfani — şi calu-ţi **Să** le
strivească țeasta sub copite; Doar ai făcut şi
altele mai rele!

RUDOL

F Ai căpiat, femeie?

ARMGARD *(din ce în ce mai
aprinsă)*

N-ai călcat O țară-
mpărătească⁷ în picioare? Sînt doar femeie; o,
de-aş fi bărbat, Aş şti sa fac ceva mai bun
decît Să zac în drum!

*(Se aude iar aceeaşi muzică în susul drumului, dar
mai înăbuşit.)*

GESSLER

Hei, slujitori, ce faceţi?
Luaţi-ode aici, că nu răspund De ce se-ntîmplă
şi ar fi păcat.

Nu pot să treacă prin mulţime. Drumul E-nchis
de un alai întreg de nuntă.

GESSLER

---

⁷O aluzie la faptul că Gessler, pîrcălabul unei cetăţi vasale
împăratului Fridrich cel Krurnos (regele Austriei), cîştigase
de fapt întregul ţinut Schwytz, feudă a împăratului Germaniei
(pe atunci Ludwig de Bavaria) (n.r.).

' Sînt încă prea bun cu poporul ăsta. Mai are încă limba dezlegată Și nu-i ținut în Lîtîu de-ajuns de strîns. Dar toate s-or schimba curmal, t-o **jur**. Toți vor **să** fie liberi? Las' pe mine, C-am să le frîng eu îndărătnicia, Voi face-o lege nouă-n țaia asta Ca să vestesc...

(o săgeată îl străpunge; își duce rîina la. inimă, gata să cadă; cu vocea înăbușită.)

O, doamne, fie-ți milă!

RUDOLF

Ce s-a întîmplat, seniore? Cum? De unde

ARMGARD

(izbucînd)

A fost ucis! Se clatină și cade. În inimă l-a nimerit săgeata!

RUDOLF

(sare jos de pe cal)

Ce groaznică-ntîmplare, seniore! închină-te, nu vezi că vine moartea?

GESSLER

Săgeata asta e-a lui Tell.

(A alunecat de pe cal în brațele lui Rudolf, care-l culcă pe piatră.)

TELL

(se arata sus pe slîncă)

A lui!

Știi cine-a tras, nu căuta pe altul. Nevinovatul nu mai e-n primejdie. Colibele sînt libere de azi.

(Dispare de pe lualime. Mulțimea năvălește.)

STUS

SI *(în*

fală)

Ce s-a-ntîmplat? Ce se petreec-aici?

ARMGARD Săgeata 1-a străpuns
pe pîrcălab.

MULȚIMEA

(dînd buzna pe scenă)

Cine-a căzut?

*(în timp ce fruntea alaiului de nuntă intră pe scenă,
cei din urmă mai sînt sus și muzica se aude mereu.)*

RUDOLF

Mai iute, pierde sînge! Dați
ajutor și prindeți ucigașul! Cum ți-a fost scris
să pieri, sărmane! Vez N-ai vrut s-asculți
povața mea la vreme

STUSSI

Ce galben e și fără pic de viață!

MAI MULTE VOCI

Cine-a făcut-o?

Au înnebuniți El
moare și ei cîntă? Hei, tăcere !

*(Muzica se întrerupe brîr.sc. pe te&iă intră și mei
mulți oameni.)*

Vorbește dacă poți, seniore. Ai
Ceva de-ncredințat?

*(Gessler face un semn cu mina. pe cete îl repetă.,
supărat că n-a fost înțeles imediat.)*

Unde să merg? La
Kijssiaecht? Nu-nțeleg. Nu-ți pierde firea, Și
lasă cele pămîntești. Mai bine Gîndește-te să te
împaci ci*, cerul.

*(Alaiul de nuntă, cuprins de groază, iar nu de
durere, îl înconjură pe muribund.)*

STUSSI

Priviți, pălește, i se sting și ochii — Pesemne
moartea-n inimă-i pătrunde.

ARMGARD (*ia în brațe pe unul din copii*)

Uitați-vă, copii, cum moare-o fiară!

RUDOLF

Femei nebune, n-aveți pic de suflet? Vă
desfățați privirea c-un omor? Hai, puneți mina,
nimeni nu m-ajută
Să scot. săgeata?

FEMEILE

(*dându-se îndărăt*)

Cum să ne atingem De omul
pedepsit de cel-de-sus?
Fiți blestemate!

(*frage sabia.*)

STUSSI

(*U prinde mina*)

îndrăznește numai. S-a
dus puterea voastră. A căzut Tiranul țării.
Astăzi sila voastră N-o mai răbdăm, Căci
sîntem oameni liberi

TOȚ

I

(*tumul*

tuos)

E țara liberă!

RUDOLF

S-a și sfîrșit
Cu frica și cu ascultarea voastră?
(*Către slujitorii înarmați, care se înghesuie să
intre.*)

Vedeți ce grozăvie ■— a fost ucis
Stăpînul și nimic nu-i mai ajută.
Zadarnic am porni după făptaș.
Avem azi alte griji. La drum, spre Kiissnacht,
Să apărăm cetatea-mpărătească!
S-au dezlegat din astă clipă toate,

?

i rînduieli, și legăminte vechi, **n** nimeni nu mai
poți să te încrezi.

*(In timp ce iese cu slujitorii înarmați, apar șase călugări
din Ordinul Mizericordiei.)*

ARMGARD

Loc, faceți loc ! Vin vreo cîțiva călugări.

STtrSSE

E-o jertfă-aici. Aeumai vin si cennii.

CĂLUGĂRII

(se așază în semicerc în jurul rit»riulit. și ciută, cn voci jnase)

Cum vine moartea pe neașteptat'! Nici un răgaz
nu dă ea nimănui; Și omul în plin mers e
fulgerat; O clipă, și s-a stins viața lui. Și,
pregătit sau nu, el se îndreaptă Spre marea
judecată ce-l așteaptă!

ACTUL AL CINCILEA

S C E N A 1

O piață la Altorf. În Fund, în dreapta, cetatea Zwing Uri, cu schelăria încă în jurul ei, așa cum se vedea în scena III a actului întâi. În stînga, vedere spre munți, pe toate culmile cărora ard focurile de semnal. E tocmai la revărsatul zorilor, clopote răsună

de departe, din diferite părți. *Rucdi, Kuoni, Werni, Meșterul pietrar și mulți alți țărani, precum și femei și copii.*

RUODI

Vedeți voi focurile?

PIETRARUL

Și-auziți

Cum sună clopotele colo-n Walden?

RUODI

Dușmanii-s alungați.

PIETRARUL Și

au căzut

Cetățile.

RUOPL"

Da' noi, în Uri, «ît timp Om mai răbda
cetatea tiraniei? Să fitil noi cei din urmă la
răscoală?

PIETRARUL

Și jugul ce voia să ne-ncovoaie Să-I mai purtăm?
Jos I Jos !

TOȚI

Să-l sfârîmăm.

RUODt

Dar unde-i Stier din Uri?

STIER DIN URI

Aici, ce vre

RUODI

Te urci pe munte, sus, și suni din corn, Ca să
răsune munții, hăt departe, Trezind ecou-n
rîpîle de piatră, Și să s-adune, fără de zăbavă
Muntenii toți!

*(Stier din Uri iese.) (Intră Wallher
Fiirst.)*

WALTHER FURST

Prieteni, stați o clipă, S-aflăm întîi
ce-a fost în Unterwalden Și Schwytz. Să
așteptăm întîi ștafeta.

Schiller — Teatru voi. II 497

RUODI

De ce s-o.așteptăm? Tiranu-i mort, Și ziua
libertății-a răsărit.

PIETRARUL

Au **nu** vă spun. nimic aceste focuri Ce ard pe
munți și luminează totul?

RUODI

Haideți cu toți acum, bărbați, femei! Jos
schelele! Sfărâmați și bolțile Și spargeți zidul, ca
din cetățuie Să nu rămână piatră peste piatră!

PIETRARUL

Băieți, noi am clădit-o și vom ști S-o dărîmăm
tot noi.

TOȚI

S-o dărîmăm!

*(Dau năvală din leale, părțile, asupra cetății.) (Intră
Melchthal și Baumgarten.)*

MELCHTHAL

Cetatea-i în picioare, cînd în Sarnen Castelu-i
scrum, și-n pulbere e Rossberg?

WALTHER FURST

A, Melchthal? Spune, oare sîntem liberi?
Dușmanii-au fost goniți de peste tot?

MELCHTHAL (11 îmbrățișează) S-a isprăvit, moș
Walther, poți fi vesel.

în clipa asta chiar **m-toată** țara Nu mai e
nici picior de-asupăitor.

WALTHER FURST Ia spuneți-itiți,

cum ați luat «etatea?

MELCHTHAL

Cu bărbăție și-ndrăzneală, Rrrdenz Ne-a
cucerit castelul Sarnen. Eu Luasem

Rossbeig în ajun cu-asalt. Ascultă cum a
fost: Am curăţat Castelul de vrăjmaşi şi i-
am dat foc. Priveam cum pier **mistuit**.
Deodată, O slugă de-a lui Gessler **iese-
afară**, Şi strigă: Arde, arde Bertha
Brutieckl

WALTHER FfjRST

Vai, doamne!

(Se aude cum se prăbuşeşte schelăria.)

MELCHTHAL

Era ea, fusese prinsă
Şi-nchisă-n tainiţă **de** pîrcălab. **Rudenz**—
să-nnebunească ! Auzeai Cum se prăvale
grindă **după** grindă, Stîlp după stîlp. Şi
auzeai prin fum Țîpînd întemniţării.

WALTHER FfjRST

Şi-a scăpat?

MELCTtTtAL

Nu era timp. Je loe să stai la gînduri. Dac-ar- fi
fest **numai** seniorul nostru, We-am fi gîaiit **ÎEtii**
la noi. Dar Rudenz Jurase ca şi ici, şi Bertha
Bruneck Ținea ca noi. De asta ne-am şi pus
Viaţa-n joc, şi am intrat în flăcări.

W\ LTTI E R Ff RST

Deci a scăpat?

MELCHTHAL

Da, Rudenz şi cu mine Am scos-
o arnîndoi **din** vilvătaie Şi după-o clipă, grinzile-
au căzut. Apoi, cînd fata s-a văzut scăpată Şi a
deschis iar ochii mari, baronul M-a strîns la

piept, fără cuvinte. Astfel De azi e între noi o
legătură Călită-n foc, ce veşnic va dura, Orioîte
încercări ne mai aşteaptă.

WALTHER FURST Dar

Landenberg?

MELCHTHAL

E dincolo de Briining. Nu-s
vinovat că cel ce l-a orbit Pe tatăl meu mai vede
încă. Eu L-am fugărit şi l-am ajuns din urmă, L-
am prins şi l-am adus în faţa tatii, Şi-am ridicat
asupra-i spada... Când Nemernicul cerşi-ndurare,
milă,

Bătrânul ort îi dăruie viaţa, *Sub furămînl* că. **nu**
5-o mal întoarce... Şi-aşa **Ta** face; a simţit de-
ajurs Cam ce **nepoale braţul**.

WALTHER FURST

Foarte bine Că n-ai
pătat victoria **cu** sînge.

COPIII

(trec alergînd cu luedţi de schelărie sjărtinată) Trăiască
libertatea! Ura! Ura! *(Se aude răsunlud puternic*
cornul ilin Uri.)

WALTHER FURST

Ce sărbătoare! Or s-o ţină minte Copiii, cîte
zilc-or mai avea.
(Nişte fete. aduc pălăria in vtrjul Unei prăjini; scena se
umple de mulţime.)

RUODI

Cerca să ne-nchinăm Ia cîrpa asta!

BAUMGARTEN Acuma spuneți, ce
facem cu ea?

WALTHER FURST în fața ei mi-a stat
nepotul țintă!

MAI MULȚI DEODATĂ Să ardem
amintirea lira nici!

WALT ELE R FURST
Ba s-o păstrăm, căci dac-a fost
Unealta tiraniei, să slujească
De azi, ca veșnic semn al libertății !
*(Țăranii — lăttini, femei și copii —stau pe grinzile
schelăriei sfârimate, grupați pitoresc într-un marț
semicerc).*

MELCHTHAL
Și iată-ne cum fericiți călcăm
Pe cioburile tiraniei. Astăzi
Tot ce-ani jurat pe Riitli s-a-implinit.

WALTHER FURST
E doar un început, dar mai avem. Ne trebuie-
ndrăzneală și unire, Căci regele va vrea să
pedepsească Uciderea lui Gessler, și cu sila
Să-l readucă-n țară pe fugar.

MELCHTHAL
Să vie cu oștirea lui întreagă ! Dușmanul
dinăuntru-i alungat, Și-om înfrunta dușmanul
dinafară.

RUODI
Spre țară duc puține trecători! Le-om astupa
cu trupurile noastre.

BAUMGARTEN

De-acum sîntem uniți în veșnicie Și nu ne
speriem de nici o oaste!

(Intră Rasselmann și Slauffäclier.)

ROSSSLVIATW *fie euir»*

iulru)

Cereasca judăcată s-a rostit!

ȚĂRANII

Ce s-a-ntîmplat?

ROS SKLMANN

Ce-ngrozitoare vremuri!

WALTHER FURST Dar ce e? Dumneata ești,

Werner?

ȚĂRANII

Ce e?

ROSSELMANN Crucii i-vă de ce-o

să auziți.

STAUFFACHER Scăpăt-am

de primejdie!

ROSSELMANN

'Mpăratul⁸

A fost ucis.

---

⁸ Schlller face — poate înadins — o confuzie de date: acțiunea pletri se petrece în 1314—1315, pe cînd Albreclit a fost ucis în 1308 (la Rheinfeld, aproape de Bruds). Albreclit era un Habsnurg, rege al Austriei și tmparit al Germaniei (n.r.).

WALTHER FORST O,

doamne!

(*"Mișcare printre țărani care se. înghesuie în jurul lui
Stauffacher."*)

TOȚI

Se poate? împăratul? Iau auzii

MELCHTHAL Dar cine-aduse

vestea? Nu se poate!

STAUFFACHER

Ba da. Regele Albrecht a căzut
Ucis la Bruck. Mi-a spus-o Johann Miiller,
Un om de-ncredere din Schaffhausen.

WALTHER FURST Și

cine-a făptuit nelegiuirea?

STAUFFACHER

E **și** mai groaznic decât crezi: făptașul E chiar
nepotul unui frate-al său, Johannes, duce de
Suabia.

MELCHTHAL

Se poate? Cum se poate?
Dar ce l-a îndemnat la fapta asta?

STAUFFACHER

Ei, graba să ia-n mână moștenirea De la părinți.
Se zice că-mpăratul N-avea de gînd s-o dea, ci
căuta Să-**i** pună-n schimb o mitră de episcop.

504

Oricum, tăiatul și-a plecat urechea
La sfaturi rele, cică **de** prieteni,
Și-a hotărît cu câțiva senioti,
De Eschenbach, de Tegerfelden și

De Wart și Palm, să-și faeă e1 dreptate,
Să se răzbune chiar cu mina lui.

WALTHER FURST Dar cum și-a-nfăptuit cumplitul

gînd?

STAUFFACHER

Venea spre Baden, regele, călare,
Și-1 așteptau curtenii toți **la** Rheinfeld.
Cu el pe drum mergeau mulți seniori,
Și prinții Hans și Leopold. Sosind
La riul Reuss, pe care-l treci cu-o plută,
Pe plută s-au urcat și ucigașii
Buluc, și-așa l-au despărțit de toți ceilalți.
Pe mal plecat-a regele călare,
Pe un ogor — sub care **e**-ngropat,
Se zice, un oraș din vremi păgîne —
Și-n fața vechiului castel, de unde
Se trag Habsburgii⁹ — ducele Johannes
I-a împlîntat pumnalu-n beregată;
Cu lancea 1-a străpuns Rudolf de Palm
Și țeasta i-a sfărîmat-o Eschenbach.
Albrecht se prăbuși-ntr-un lac de sînge,
Ucis de-ai lui, chiar pe pămîntul lui.
Iar cei rămași pe mal văzură crima,
Dar despărțiți **de** apă, nu puteau
Să facă altceva decît să strige.
La margine de drum ședea o babă;
Albrecht muri cu capu-n poala ei.

MELCHTHAL

Cum și-a sâpat mormîntul timpuriu Da nesătul
ce-a. vrut **să** aibă totul l

STALTFACHER

Întreaga țară-n jur e-nspăimîntată. închise-s
trecătorile din **munți** **Și** toată Iximea-și apără
hotarul; **Chiar** vechiul Ziirich zăyorît-**a** poarta
Ce-a stat deschisă **larg** treizeci de ani. Se teme

---

⁹ E vorba de castelul Habichtsburg („Castelul Uliului”) și mai
tîrziu prescurtat, Habsburg, situat în adevăr lîngă Rheinfeld pe
Reuss, în Elveția neamul Habsburgilor se trage de acolo (n.r.).

de-ucigași și mai mult încă De răzbunare.
Fiindcă **va** veni Regina Agnes **a** Ungariei, O fire
aspră, nu ca de femeie; Cu-afurisenie va năvăli
Să se răzbune pe întregul neam, Pe șerbi **și** pe
copii **și** pe nepoți **Și** scrum să facă ale lor
castele¹⁰ : Căci **a** jurat **să**-ngroape cîte spițe! Sînt
în tot neamul lor **și** **să** se scalde În sînge, ca în
rouă cea de **mai**.

MELCHTHAL Dar

ucigașii unde au fugit?

STAUFFACHER

S-au risipit de cum l-au omorît, Pe cinci **căi**
osebite, hotărîți Să nu se **mai** revadă. Pe cît știu,
Johannes, ducele, colindă munții.

WALTHER FORST

Nu, crima nu dă rod. Nici răzbunarea;
Ci se Lrănește numai din ea însăși;
Omorul este singura-i pî acere
Și numai groaza-i potolește setea.

STAUFFACHER

Nu, ucigașii nu trag vreun folos. Dar noi cu
mîini curate vom culege Urmarea fericită-a faptei
lor; Căci astăzi am scăpat de-o mare teamă.
Dușmanul cel mai mare-al libertății E mort și
scepтрul lui habsburgic trece în mîna altui neam.
Imperiul își va putea alege liber drumul.¹¹

WALTHER FÜRST și ALȚII Și cine-i?

STAUFFACHER

---

10 Fapt istoric; urmașii lui Albrecht s-au răzbunat crunt pe toți
cel ce au luat parte la omor și pe familiile lor (n.r.).
i Tronul imperiului german devenea electiv ori de cîte ori **se** stin-
gea o dinastie lipsită de urinași direcți în linie, bărbătească
(n.r.).

11 După Albrecht a fost în adevăr ales împărat al Germaniei
Henric al VII-lea de Luxemburg, care a domnit între 1308—1313,
deci tot anterior anilor 1314—1315, cînd se petrece acțiunea piesei
(n.r.).

Cei mai mulți vorbesc De contele de
Luxemburg. **WALTHER FURST**

Ce bine
Că am păstrat credință-mpărăției! Dreptate se va
face l

STAUFFACHER

Noul domn Are nevoie de
prieteni dârji Și ne va fi scut față de Habsburgi.
*(Țăranii se, îmbrățișează. Intră Paracliserul cu un
sol al împăratului.)*

PARACLISERUL Aicea

sînt frunțașii țării.

ROSSELMANN și **ALȚII** Ce-i?

PARACLISERUL E-un sol împărătesc
cu o scrisoare.

TOȚI *(lui Walther*

Fiirst)

Desfă-o și citește-o!

WALTHER FURST

(cileșle)

„Oameni vrednici Din
Uri, Schwytz și Unterwald, regina Vă zice-n
bunătatea-i: Sănătate!"

MAI MULTE VOCI Ce vrea regina? S-a
sfîrșit domnia-i!

WALTHER FURST *(citește)*

„In jale și în lacrimi prăvălită De săvîrșirea
bunului ei domn, Regina-si amintește de credința
Și dragostea cea veche a Șvițerei."

MELCHTHAL

La zile bune mi și-a amintit-o.

ROSSELMANN Tăcere!

S-auzim.

WALTHER FURST (*citește*)

„Ea știe că norodu-i va nutri O dreaptă scîrbă
pentru vinovați Și fapta fără seamăn de cumplită,
Și-așteaptă ca nici una dintre țări Să nu le dea
vreodată-adăpostire, Ci s-o ajute ca să-i dea pe
mîna Acelora ce au a-i pedepsi, în amintirea unui
rege care A fost atît de bun și milostiv."

(*Țăranii dau semne de nemulțumire*)

MAI MULTE VOCI Ei aș! Nu zău? El,

bun și-ndurător?

STAUFFACHER

Da, tatăl lui ni se-arăta prieten. Dar ce-am primit
de la fecioru-său? Ne-a întărit hrisovul libertății,
Precum toți împărații pîn'la el? Ori judecat-a
după drepte datini? Pe cel nevinovat 1-a ocrotit?
Cînd la primejdie-i ceream un sprijin, A vrut
măcar să ne asculte solii? Nimic nu ne-a făcut
din toate-acestea. Și dacă noi nu ne făceam
dreptate,

El n-ar fi ridicai măcar un deget.

Și noi sâ-i mulțumim? Dar pentru ce?

N-a semănat aici recunoștința.

Din locul lui înalt, putea să fie

Popoare loi un tata, dar a vrut

Să aibă grijă numai de ai lui.

Să-1 plîrigă dai acei ce-au tras foioasei

WALTHER FURST

Nu, de cădcea-i iu ne bucurăm, Nici de sfîrșitul
lai— ferit-a sfîntull Dar noi să răzbunăm un rege
care Nu ne-a făcut un bine niciodată? Să urmărim
pe-acei care nici cînd Nu ne-au niîhnit? Nu, asta
nu se cade, Căci dragoste cu sila nu se poate, Iar
legămîntu-i dezlegat prin moarte. Cu el sînt
socotelile-ncheiate.

MELCHTHAL

Și dacă plînge în iatac regina, Și-n crunta-i jale
cerul îl blesteamă, Spre-aceiași cer se-nalță
mulțumirea Unui popor întreg scăpat de teamă.
Iubire de nu semeni, nu culegi Nici milă.

(Solul iese.)

STAUFFACHER

Unde-i Tell? Cum să lipsească Cel ce-a pornit
răscoala și-a-ndurat Ce-a fost mai greu de
îndurat din toate? Hai, fraților, la el, ca să-i
strigam: „Trăiască Tell, izbăvitorul nostru 1" *(Ieș
toți.)*

S C E S A i

Tinda casei Lui ¥«11. Focul «rele în rații. P-ric uja
d«scelisă se vede afara. *Heinig*, [Ta.lii.tr](#) fi *Wil&elm*.

HBDWICS

Copiî, sc-ntoaiea lata azi, copii! Trăiește,-i liber,
toți sîntem azi liberii Și țara-a izbăvit-o tatăl
vostru.

WALTHER

Și eu am fost cu tata, nu uita! Și știi că viața
toată-**nii** atîrna Doar tic săgeata tatii, și cu totuși
N-am tremurat.

HEDWIG

(îmbrițindu-l)

Da, mi-ai fost dat din nou!
Parcă te-aș fi născut a doua oară. De două ori am
îndurat dureri; Dar au trecut; vă am pe amândoi.
Și azi se-ntoarce dragul vostru tată!

(Un călugăr apare în ușă.)

WILHELM

Ia uite, mamă, un călugăr. Cere Vreun
ajutor.

HEDWIG

Spune-i să intre. Să-i
dăm ceva, să simtă c-a pășit în casa
unde azi e bucurie.

(Intră înăuntru și se întoarce cu un pahar.)

WILHELM

(călugărului)

Poftește, să te ospăteze mama.

WALTHER

Mai primi putere pînă pleci la drum.

CĂLUGĂRUL *(privind cu teamă în
jurul lui, cu fața răvășită)* Dar unde sînt? în care
țară? Spuneți!

WALTHER Te-ai rătăcit, de nu
știi unde ești? Te afli-n Biirglen, în ținutul Uri.
De -aicea dai de-a dreptu-n valea Schächen

CĂLUGĂRUL *((către*

Hedwig, care s-a întors)

Ești singură? Și soțul nu-i acasă? HEDWIG
Tocna-l aștept. Dar, omule, ce ai? N-arăți a
purtător de vești plăcute! Oricine-ai fi, tot
nevoiaș ești. Bea! *(li întinde paharul.)*

CĂLUGĂRUL

Oricît îmi e de sete, n-am s-ating Paharul, dacă
nu-mi făgăduiești...

HEDWIG

Să nu te-apropii, să n-atingi copilul. 512

CĂLUGĂRUL

Pe vesela lumină din cămin,
Pe capetele scumpilor tăi iii
Ce-i strîng la piept...

(tmbro\i?ează lĂic\ii.)

HEDVVIG

Stai, ©muie, ce
faci. Nu mi-i atinge! Nu, **nu** ești călugăr
Și porți veșmînt de pace, dar **Pe** față
numai pace nu-ți citesc!

CĂLUGĂRUL Nefericirea

mea **nu** are seamăn.

HEDVVIG

Oricine-i zguduit, privind durerea; Dar
ochii tăi și inima o-ngheață.

WALTHER

(sărînd în

sus)

Auzi că vine tata!

(Iese grăbii.)

HEDWIG

Doamne!

(Vrea să-l urmeze, se clatină și se sprijină.)

WILHELM

*(aleargă și el
afară)*

Tata!

33

513

WALTHER

(în ră)

B î ae- a i venit I

WILHELM O, tata, dragă tată !

TELL

Sint **ia**i aicea, iarăși! Unde-i mama? *(Intră.)*

WALTHER

E-n ușă, uite, stă încremenită, De spaimă și de mare bucurie.

TELL

Tu care mi-ai născut copiii, Hedwig, Nici un tiran azi nu ne mai desparte.

HEDWIG *(la pieptul lui)* O, Tell, ce spaim-am tras eu pentru tine! *(Călugărul ascultă cu mare băgare de seamă.)*

TELL

S-o uiți și să trăiești doar bucuria! Sînt iar aci! Și asta mi-e căsuța! De-acum sînt iar stăpîn pe ce-i al meu!

WILHELM

Dar nu-ți văd arcul, unde l-ai pus, tată?

TELL

Nicieind n-o să-l rnaî vezi. Căci l-am lăsat La
loc sfințit, pă&trat să fie pururi. El **n**-o să-mi
mai slujească la \ijiiit.

HEDWIG

O, Tell

(Se trage înapoi și lasă m\na cadă.)

TELL

Ce te-nspăimlntă, draga mea? HEDWIG

Dar cum mi te-ai întors? Și mîna asta Pot s-o
ating? O, mîna asta, doamnei

TELL

(cald și plin de voie bună)

V-a apărat și a scăpat și țara. Și azi pot s-o ridic
spre ceruri, liber. *(Călugărul face o mișcare grăbită,*
Tell îl vede.) Dar cine-i schimnicul?

HEDWIG

îl și uitasem l
Vorbește-i tu, pe mine mă-nspăimîntă l

CĂLUGĂRUL

(se apropie)

Ești Tell, cel ce-a ucis pe pîrcălab?

TELL

Sînt eu, ei ia, și nu m-ascund de nimeni.

CĂLUGĂRUL

Ești Tell? O, mina domnului m-a dus De-a
dreptu-n casa ta.

TELL (*il*
măsoară)

Nu ești călugăr.

Dar cine ești atunci?

CĂLUGĂRUL

Tu l-ai ucis Pe
pîrcălab, pe un dușman. Și eu Mi-am doborât
dușmanul ce nu-mi da Un drept al meu; ți-era
dușman și ție; Eu am scăpat de el o țară-ntreagă.

TELL
(*face cilifa pași înapoi*)

Ești dar...? Copii, nevestă, hai, intrați în casă...
Cum, nefericitele, Tu ești...

HEDWIG O,
doamne, cine-i?

TELL

Nu-ntreha.

Duceți-vă, să n-audă copiii.
Să pleci de-aici îndată. Nu poți sta
Cu mine sub același coperiș.

HEDWIG

Vai, ce-i? Intrați, copii!

(*Înliă at ei.*)

TELL

Ești ducele De-
Austria. Da, ești! Și l-ai ucis Pe împărat,
stăpînul g-unchiul tău.

JOHANNES PARICIDUL²² Știi bine că-mi
răpise moștenirea,

TELL

Pe unchiul tău, pe împărat? Pământul Cum te mai
rabdă? Cum trăiești sub soare?

JOHANNES PARICIDUL

Intîi ascultă-mă.

TELL

Ești plin de sînge. Tu, ce-ai ucis
un unchi, un împărat, Cutezi să intri-n casa mea
curată? Să mi te-arăți în față, și să-mi ceri Cu
drept de oaspete, un adăpost?

JOHANNES PARICIDUL

Nădărduiam să aflu milă-aici:
Și tu te-ai răzbunat pe un dușman.
Tu, ucigaș ambițios, te-ascmeni
Cu tatăl ear*«-și apără copiii?
Ți-ai aparat copiii? Turma ta?
Poți oare spune c-ai voit s-alungi
Primejdia cumplită pentru-ai tăi?
Spre cer ridic azi mîinile curate,
Și-ți blestem fapta. Eu am răzbunat
O lege-a firii. Tu-ai pîngărit-o.
Nu semănăm de loc. *Tu* ai ucis,
Iar **eu** mi-ani apărat ce-aveam mai scump.

JOELANNES PARICIDUL Deci mă gonești.

Nu-mi spui o vorbă bună...

---

²²Johannes de Suabia, zis Paricidiul, fiindcă în 1308 ucisese **pe** .
unchiul său, împăratul Albrecht I al Germaniei (anterior
împăraților simultani Frledrich cel Frumos de Austria și Ludwig
de Bavaia). Mai tirziu călugărindu-**se**, **s**-a predat împăratului
Henric al VIII-lea și de atunci a dispărut (n.r.).
■ Confuzia stăruie și aci. împăratul ucis este Albrecht (și el rege
al Austriei), care se purtase leal cu vasalii săi, elvețienii, ilar în
piesă Se vorbește de uciderea acestui împărat ca de o salvare
(n.r.).

TELL

Mi-e groază chiar și să vorbesc cu tine. Urmează-
ți însăpământătorul drum, Și nu păta coliba ne-
ntinată.

JOHANNES PARICIDUL

(dînd să plece)

Așa nu *pot* și nu *vreau* să trăiesc.

TELL

Mi-e milă totuși! Doamne, -atît de tînăr, De neam
atît de mare, un nepot Al împăratului, stăpînul
nostru¹, Fugar și ucigaș, la mine-n prag, Cerșind
pomana mea de om sărac!

JOHANNES

JPARECIDUL *(tîi acoperă*

obrazul cu palmelt)

O, dacă poți să plîngi, să-ți Jie milă
De soarta meal Sînt prinț — ia mu — ara fost;
Puteam fi fericit dacă știam
Să-mi stăpînesc la vreme nerăbdarea.
Dar mă mușcase pizma; îl vedeam
Pe vărul Leopold — și el un tînăr,
Dar răsplătit cu cinuri și pămînturi —
Iar eu, de-aceeași virată ca și el,
Ținut de scurt, ca un copil nevîrstnic.

TELL

Te cunoștea prea bine unchiul tău, De nu-ți dădea
pe mîriă țări și oameni! Că ce-ai făcut acum e o
cumlită Dovadă ce-nțelept era-mpăratul. Dar n-
ai făcut-o singur; unde-s ceilalți?

JOHANNES PARICIDUL

Știu eu pe unde-i poartă remușcarea? Eu nu i-am mai văzut din ziua crimei.

TELL

Tu știi că ești proscris? Că nimenea Nu-fi poate fi prieten, ci dușman?

JOHANNES PARICIDUL

De-accea nici nu ies la drumul mare Și nu-ndrăznesc să bat la nici o ușă; Mă duc unde-i pustiu și groază-mi este De mine însumi; rătăcesc prin munți Și îndărăt mă trag însjăimîntat Dacă-irii zăresc în. vreo fîntina chipul. Și de ți-e niilă, de-ai și omenie...

(Cade în genundii)

TELL

(întorcîndu-și capul în altă parte) Fi iicâ-te!

JOHANNES PARICIDUL

Nu, pînă nu-mi întinzi O mînă să mă ajute.

TELL

E cu puțință? Ce muritor mai poate să te-ajute? Dar scoală-te, orice-ai făcut, ești om, Și eu sînt om, și de la Tell nu vreau Să plece careva nemîngîiat. Fac tot ce pot să fac.

JOHANNES PARICIDUL *(sărînd în picioare și strîngîndu-i cu putere mîna)*

O, Tell, mă mîntui
De deznădejde!

TELL (*iși retrace
mîna*)

Lusă-mi mîna! Pleacă! Dacă
rămîi aci, se va afla Și dacă te descoperă, nu poți
Avea nici o scăpare... Unde crezi C-o să găsești
un pic de liniște?

JOHALWES PATrCH>D1

Știu eu?

TELL

îmi vine Un gîrid de sus... du-te-n
Italia, Tocmo-n cetatea sfintului apostol, Și-
aruncă-te-n genunchi *m* fața papei, Descareă-ți
inima.

JOHANNES PARICIDUL

N-o să mă dea Pe mîna celor
ce mă urmăresc?

TELL

Orice va fi, tot de la domnul este.

JOHANNES PARICIDUL

Și cum s-ajung în țări necunoscute? Eu calea n-o
știu, nici n-aș îndrăzni Să mă-ntovărășesc la
drum cu alții.

TELL

îți spun eu cum să mergi. Ascultă: Urci pînă dai
de un șuvoi. E Reussul Ce-o ia din munți vijelios
la vale.

JOHANNES PARICIDUL (*se sperie*)

Cum Reuss?

Așa ai spus? Acolo am..

TELL

Pa ling-o rî"pă-i dnmul. E-nsemnat Cui multe
cruci, îx amintirea-acelor Nenumărați diumeți
prinși de lavine.

■TOHANNES PARICIDUL

Tfu mi-ar fi frică de mînia firii, Dacă mi-aș
alina vreodată chinul.

TELL

Tu să-ngenunchi la fiecare cruce, Să plîngi amare
lacrimi de cîință; Și dacă izbutești să treci
poteca Și muntele nu-și va trimite vîntul De pe-
nghețata-i culme,-atunci vei da De-o punte peste
o cascadă. Dacă Ea nu se rupe sub povara vinei,
Și izbutești s-o lași în urmă, -atunci Ți se
deschide-n faț-o poartă-n stîncea **In** care **n**-a
pătruns lumina zilei. Prin ea ajungi în Valea
Bucuriei. S-o treci grăbit, căci nu ți-e-ngăduit Să
zăbovești în locuri liniștite.

JOHANNES PARICIDUL

O, Rudolf, tu străbunul meu din cer, Așa îți
umblă-n țara ta nepotul!

TELL

Tot urci și urci, pîn-ai s-ajungi pe culmea
Gotthardului cu veșnicele-i lacuri, Umplute de
șuvoaiele cerești. De-acolo te despați de-
mpărăție,
Și-o alta apă sprintena le duce Pmă-n Italia
fSgăd ainiții.

*fSe end rSsrin-lnii mtlodii cltilate de nai. mults ctriuii
ciolă<jjll.)*

I-auzir* Trebui' să pleci.

HEDWIG (intri

alergiiiii)

Uncie ești, Tell?
Că vine tata, vesel, laolaltă Cu toți **cîți** au
jurat.

JO HAN NES PARICIDUL (*iși acoperă
olrețul*)

Vai mie, nu pot Să
zăbovesc printre cei fericiți.

TELL

Tu, draga mea, să-i dai ceva să bea, Și dă-**i**
merinde multe; îl așteaptă O cale lungă, fără
hanuri. Iute, Că vin.

HEDWIG Dar

cine e?

TELL

Nu cerceta. Cînd pleacă-
ntoarce ochii, să nu știi Nici drumul ce-o să-I ia
nenorocitul.

*(Johannes Paricidul face cițiva pași grăbiți spre Tell.
Acesta îi răspunde cu un semn cu mîna și pleacă. După
ce-au ieșit fiecare prin altă parte, se schimbă decorul
pentru)*

523

U L T I M A S C E N A

im care se vedt Sntxeaga vale din fața casei lui Tell. \Cigui4
le ce-o includ sînt pline de oameni caie tomnează, «m grup
compact. Alți oameni celcară. »e c piuite ce trece peste riul
Schäclien. WallJier II tir st ttî amîndoi băieții lui Tell,
Melch-tkael <ji Slnu-ljael\er vin înfrunte. Alții se
înghesuie îndăritu] lor; eiud iese Tell din casă, toți îl
hithiipiiiă ca strigăte de bucurie.

TOȚI

Trăiască Tell, izbăvitorul nostru!

*(în timp ce cei din față îl înconjură și-l îmbrățișează,
apar Bartka și Rudenz. Rudenz se sărută cu*

țărării și Berlha *cu lledwig. în timpul acestei scene mute, se nude mereu cîntecul din munți. Cînd încetează, Berlha vine în mijlocul mulțimii.)*

BERTHA

Voi ce-ați jurat, primiți-mă-ntre voi,
Căci mie azi îmi hărăzi norocul,
în țara libertății, ocrotire.
Sub scutul vostru-i dreptul meu acum;
Vreți voi să m-apărați ca pe-un egal?

ȚĂRĂRII Da,

vrem, cu trup și suflet!

BERTHA

Fraților, atunci
Eu dau acestui tînăr mina-mi dreaptă; Șvițeri și
liberi!

RUDENZ

Șerbii mei, s-o știți, De azi au
libertatea ce-o așteaptă. *(în timp ce muzica reîncepe
deodată, cortina cade.)*